

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

BROJ
490

Subotica, 17. kolovoza 2012. Cijena 50 dinara

BODROG FEST

KNJIŽEVNE VEČERI
U SUBOTICI I BAČU

U RODNOJ KUĆI
DR. VINKA PERČIĆA

SALAŠARI NA NERETVI

INTERVJU
MARINKO PIUKOVIĆ

PROSLAVLJENA
DUŽIJANCA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

RBV

RAZVOJNA BANKA VOJVODINE

Kredit za turistička putovanja

Provjerite zašto...

infotelefon

021 488 4433

www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

TIPPNET
INTERNET

SUBOTICA
KARADJORDJEV PUT 2
024.555.765

WWW.TIPPNET.RS

Wifi

Hardver

5G

Web

ADSL

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

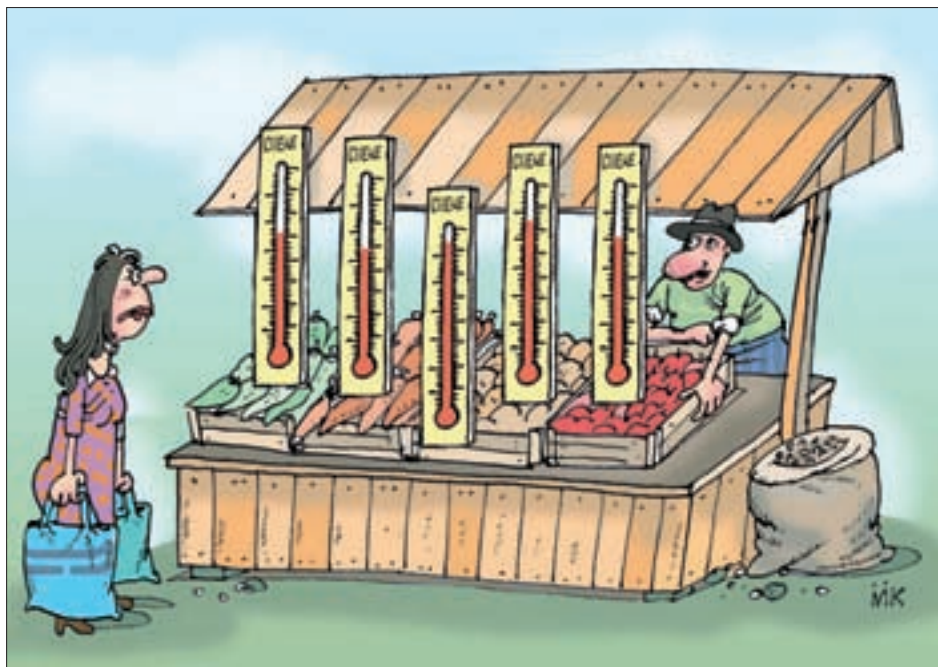
Razlozi

Ovoga je vikenda održana središnja i najatraktivnija manifestacija – Dužijanca, 102. po redu. Ove je godine ona bila skromnija, sa skromnijim sredstvima i medijskim praćenjem, ali bila je transparentnija (u financijskom pogledu), a ono što je najvažnije – održan je kontinuitet. Ovom smo događaju, kao i svih prethodnih godina, posvetili veliku pozornost.

Drugim medijima ovoga je tjedna bila interesantnija druga tema – najava stvaranja vojvođanske (autonomaške) fronte. Stvaranje ove fronte najavili su čelnici LDP-a i LSV-a, a činili bi ga još, očekuju inicijatori, i DS i SVM, civilne organizacije, građani... Što ta fronta konkretno podrazumijeva i tko će je činiti, za sada nema jasnog odgovora. Za sada je plasirana u javnost tek priča o »fronti« za obranu interesa građana Vojvodine. Dužnosnica Lige Aleksandra Jerkov rekla je za RSE kako se radi o strankama koje se već dugo godina zalažu za veću autonomiju Vojvodine i za njene nadležnosti, i koje imaju drugačiji pogled na položaj Vojvodine u Srbiji, nego što će to imati sadašnja Vlada u Beogradu. Kaže i kako su i u prethodnom razdoblju sve vojvođanske institucije imale razloga ustati u obranu interesa građana Vojvodine i vojvođanske autonomije i da će to i nastaviti. I kaže Jerkov, svi oni razlozi koji su postojali da pokrajinske institucije odšute kada su ovi interesi bili ugroženi do sada – od sada ti razlozi više ne postoje i više ih ništa ne sprječava u tome. A što se promijenilo? Pa samo vlast u Beogradu. Međutim, ako se prisjetimo odnosa prethodne vlasti u Beogradu prema Vojvodini, kada je DS bio na vlasti a ne u oporbi kao danas, prisjetit ćemo se i ambivalentnog i nedorečenog odnosa ove vlasti i prema Statutu, proračunskim sredstvima i prema nekim drugim pitanjima.

Jedno od tih pitanja je i pitanje logora i sudbine hrvatskih građana nestalih u Srbiji. Jedno od tih pitanja je i pitanje obilježavanja mjesta stradanja hrvatskih građana u logoru Stajićevo. Zoran Šangut je podsjetio kako su 2009. godine u dva navrata pokušali obilježiti logor Stajićevo u Vojvodini, ali im to tadašnji predsjednik Srbije nije dozvolio. Najavio je kako će već sljedećeg tjedna poslati službeni dopis novom predsjedniku Srbije, u kome će ga obavijestiti da bi u listopadu došli i zapalili svijeće za sve ubijene u tom logoru. Za sada znamo što prethodna vlast jest ili nije činila, a što će činiti nova vlast, vidjet ćemo uskoro. Jedno je samo sigurno – da razlike između bivše i sadašnje vlasti, premda nesumnjivo postoje, i nisu toliko velike – barem po nekim pitanjima. Osobito onim nacionalnim.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

NOVI RAVNATELJ HMI S ČELNICIMA ZAJEDNICE.....7

TEMA

U Subotici održana središnja svečanost »Dužijanca 2012.«

KRUH KAO SIMBOL NOVE NADE.....8-9

INTERVJU

Marinko Piuković, predsjednik Organizacijskog odbora »Dužijanca 2012.«

DUŽIJANCA OPSTAJE I NAKON STOTINU GODINA.....12-13

SUBOTICA

U rodnoj kući dr. Vinka Perčića

SAČUVAN JE DOM PUN USPOMENA.....18-19

DOPISNICI

Najposjećenija monaštorska manifestacija

BODROG FEST.....26-27

KULTURA

Književna večer posvećena Anti Evetoviću Miroljubu i Anti Jakšiću

DA IH NE ZABORAVIMO!....32-33

SPORT

Bela Temunović, predsjednik NK Zrinjski 1932

SVEČANO OBILJEŽEN JUBILEJ..49

OSKRNAVLJENI GROBOVI NA SUBOTIČKOM KERSKOM GROBLJU

Ni mrtvi ovdje sigurni nisu

U društvu, u gradu u kojemu ni pokojnici mira nemaju, ni živima nije lako živjeti

Svremena na vrijeme odem tamo. Gotovo uvijek u isto vrijeme kad se sunce zapadu sprema, kad je još toplo, ugodno. Tišina je. Mir. Susjedi ne smetaju. Sjednem na isto mjesto. Razgovaram. Dobro je. Imamo još puno toga reći jedno drugome. A kako i ne bi, među svojim sam. Najbližim. Tu je majka Tilka, sestra rođena mi Mirjana, teta Mariška i čovik joj Lazo Rukavina, oni što su iza bolnice stanovali. I kćer im je tu, Marica, teta Nena i muž njezin Jovo, strina Desanka, Zlata kći joj, sestra mi, brat Cveto Nenin, mater moja Marga i otac Stevan. Svi su tu. Na jednom mjestu. Ima nas. Nije nas malo. A kako i ne bi bilo kad smo odavno na ovim prostorima, najviše u i oko Subotice. Spominju nas

knjige 1660. godine, a vjerojatno smo i ranije došli. Radili vrijedno, marno. Živjeli siromaški ali uvijek za koru kruha imali i za s drugim ga podijeliti. Nastojali od drugoga, tuđeg ništa nikad ne uzeti, oteti, oštetiti. Vjerujem nikog povrijedili, uvrijedili nisu. Voljeli su, čuvali svoje. Tuđe poštovali. Svi tako za života svoga.

I toga sam ponedjeljka, 6. kolovoza, htio sa svojim porazgovarati. Dođem pred kapiju Kerskog groblja, kao i obično siđem s bicikla i polaganom stazom krenem. Vidim grobnicu još odatle. Ali nešto nije u redu – nema spomenika. Ne vjerujem očima svojim. »Ma, ne vidiš dobro, promijeni dioptriju«, ubjeđujem sebe. Pridem bliže, do grobnice dođem.

Spomenik pao, na vazi srušen leži. Pukotina mu po sredini i na ploči mramornoj s imenima uklesanim. I lik Isusa se od ploče odvalio. Visi. U nevjerici se osvrćem. Na još dvije grobnice spomenici srušeni. Jedan se raspuknuo na nekoliko dijelova. Pomislim – oluja, što je nedavno Suboticom harala, je to učinila. Sigurno. Što bi drugo moglo biti? Pitam grobljarku, kaže da ne zna, da odavno na tu stranu nije išla, ali misli da je oluja to uradila. Odem. Nemam mira, vratim se. Muči me, mori taj spomenik pali. Slutim. Sutradan savjeta u »Pogrebno« tražim. Jave mi se poslije – kažu nisu spomenici od oluje pali. To poslije potvrde i kamenoresci koji svoj posao znaju. Sjetim se i ja: buket je svježeg cvijeća tamo bio, a da je oluje daleko bi odletio. Saznanje gorčinu stvara, muku jača.

Postavljam si pitanje odgovornosti. Tko je odgovoran? Tko bi na grobove trebao paziti? »Pogrebno« nije, oni ne čuvaju grobnice i grobove, lokalna

samouprava nije, nisu oni zaduženi za to. Nije ni policija, oni za počiniteljima trebaju tragati i uhvatiti ih. Nitko, znači, odgovoran nije, zaključim.

Što raditi? Prođe dan, prođe i drugi, prođe tjedan. Gorčina ostala. I muka. Nitko da se javi. Nitko pomoći, ni utjehe makar da pruži. Znači nema druge, sam treba djelovati. Svojima znamenje ponovno postaviti. Zaslužili su. Ali kako, komu reći, požaliti se. Nikomu! U medijima samo izvještaji da su spomenici srušeni i da policija za počiniteljima traga. Osude nedjela nema. Ni riječi. Jezovita je ta šutnja onih koji šutjeti ne bi trebali.

Volio bih, svi bi voljeli vjerujem, da je spomenike srušila oluja prirodom stvorena, a ne oluja zloga, bijesa, mržnje u glavama proizvedena.

Zebnja i danas me spopada, zaključak nameće da u društvu, u gradu u kojemu ni pokojnici mira nemaju, ni živima nije lako živjeti.

Mirko Kopunović

SJEDNICA PREDSEDNIŠTVA DSHV-A

Državne dotacije umanjene za 60 posto

USubotici je 8. kolovoza održana III. sjednica Predsjedništva Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, priopćeno je iz te stranke. Na samom početku sjednice predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* izvijestio je članove Predsjedništva o zaključcima razgovora s predstavnicima Srba iz Hrvatske održanog od 31. srpnja do 2. kolovoza ove godine. Također, predsjednik DSHV-a izvijestio je članove Predsjedništva da je zbog primjene Zakona o financiranju političkih aktivnosti, te umanjenu dotaciju iz državnog proračuna za više od 60 posto na ime zastupljenosti u republičkom parlamentu, donio odluku da od 15. srpnja otkáže sve ugovore o radu ili ugovore o djelu svim uposlenicima, osim jednog uposlenika u glavnom uredu DSHV-a u Subotici.

Predsjedništvo DSHV-a donijelo je odluku da se uputi pismo novoizabranom predsjedniku Republike Srbije *Tomislavu Nikoliću* glede zakazivanja razgovora o otvorenim pitanjima koja potiskuju hrvatsku zajednicu u Republici Srbiji.

Predsjedništvo DSHV-a je usvojilo izvješća predsjednika podružnica DSHV-a o trenutačnoj poziciji u gradovima i općinama gdje DSHV participira u vlasti, te zaključilo da sadašnje ustrojstvo vlasti na razini države neće bitnije utjecati na poziciju DSHV-a u lokalnim sredinama Vojvodine.

Predsjedništvo je ocijenilo da zbog novonastale situacije glede financiranja DSHV-a do daljnjeg na snazi ostaju rigorozne mjere štednje. Daljnje funkcioniranje ureda DSHV-a u Somboru, Sonti, Srijemskoj Mitrovici i Novom Sadu bit će riješeno na bazi volontiranja članstva DSHV-a, zaključuje se u priopćenju DSHV-a.

STUDENTI NA SUBOTIČKOJ DUŽIJANCI

Nastavlja se etnološko istraživanje Bunjevaca

Promatranje Dužijance i običaja vezanih uz ovu stoljetnu, najstariju tradicijsku manifestaciju Hrvata Bunjevaca u Bačkoj, obavili su od 10. do 14. kolovoza studenti etnologije s Filozofskog fakulteta u Zagrebu *Mihovil Gotal* i *Kristina Vugdelija*. Osim što su nazočili samoj manifestaciji, istraživači su imali prigodu razgo-

20. OBLJETNICA VELIKE RAZMJENE ZATOČENIKA U DOMOVINSKOM RATU

Odgovorni za logore još uvijek neprocesuirani

Kod Spomen obilježja, na izlazu iz osječkog prigradskog naselja Nemetina, u utorak je obilježena 20. obljetnica najveće razmjene zatočenika u Domovinskom ratu, piše Hina.

Toga dana 1992. godine iz srbijanskih koncentracijskih logora, među kojima su Stajicevo, Begejci, Niš oslobođeno je 714 hrvatskih branitelja i civila, a na inicijativu Hrvatskog društva logoraša srpskih koncentracijskih logora (HDLSKL) Hrvatski sabor donio je odluku o obilježavanju 14. kolovoza, kao dana sjećanja na zatočene i nestale.

Ministar hrvatskih branitelja *Predrag Matić* kazao je kako je većina branitelja prošla i po nekoliko logora te je zahvalio građanima Osijeka na dočeku oslobođenih zatočenika 1992. godine koji ih je, kako kaže, izliječio od muka i patnji proživljenih u logorima.

Na novinarski upit može li država pomoći u ubrzanju procesuiranja odgovornih za zlostavljanje zatočenika u srbijanskim logorima te postavljanju spomen ploča, na mjestima tih logora, ministar Matić izjavio je novinarima kako je prije tri godine pripremljena spomen ploča, za logor Stajicevo, kod Zrenjanina,

u kojem je i sam bio zatočen, ali je u Srbiji u međuvremenu došlo do promjene vlasti, pa se sada mora krenuti od početka.

Kada je riječ o procesuiranju odgovornih za postojanje tih logora u Srbiji, kod srbijanske strane se još uvijek javlja otpor i nevjerica da su ti logori postojali, iako to stalno djelatno dokazujemo, dodao je.

Ministar Matić rekao je i kako su prošle godine podignute optužnice protiv pukovnika *Miroslava Živanovića*, zapovjednika logora u Stajićevu, te *Aleksandra Vasiljevića*, tadašnjeg šefa Kontraobavještajne službe (KOS), tzv. JNA.

Hrvatsko pravosuđe je te predmete prosljedilo Srbiji i očekuje se pokretanje procesa, ali to nije dovoljno, jer to nisu mogla organizirati samo dva čovjeka, a mi znamo da su za osnivanje i postojanje logora u Srbiji odgovorni tzv. JNA i političko vodstvo tadašnje krnje Jugoslavije, kazao je ministar Matić.

Prema podacima HDLSKL-a kroz srbijanske logore je prošlo više od 30.000 hrvatskih branitelja i civila od kojih je oko 300 ubijeno ili podleglo svakodnevnim batinanjima i zlostavljanjima.

varati sa starijim i mlađim sudionicima Dužijance. Ovo je nastavak stručnog promatranja i bilježenja običaja vezanih uz Dužijancu, nakon što je već promatrano Takmičenje risara.

Istraživanje se provodi u okviru projekta »Identitet i etno-kulturno oblikovanje Bunjevaca«, kojim se nastavlja suradnja Odsjeka za etnologiju i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata na projektnim istraživanjima koje provodi tim profesora, diplomiranih etnologa i studenata pod stručnim vodstvom dr. sc. *Milane Černelić* s Odsjeka za etnologiju i kulturnu antropologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Kao i do sada, logističku potporu ovom istraživanju osigurao je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

H. R.

POKRAJINSKI TAJNIK GORAN JEŠIĆ NAJAVIO

Ulaganje u vodnogospodarski sustav

»Vojvodina će u vodnogospodarski sustav uložiti između 22 i 28 milijuna eura, a oko sto milijuna eura uložiti će i u rekonstrukciju sustava koji su generacije gradile, a sada je zapušten. Mora se pomoći poljoprivrednicima kako bi se bar djelo-

mično otklonile sve posljedice suše i pomoglo ljudima koji žive od zemlje«, istaknuo je tajnik za poljoprivredu, vodno gospodarstvo i šumarstvo i potpredsjednik Vlade Vojvodine *Goran Ješić* prigodom posjeta Apatinu.

Ješić je rekao kako je sramota da Vojvodina ima mrežu kanala, a da svake godine u pokrajini budu ogromne suše i poplave i da se to mora zaustaviti.

Novi ravnatelj HMI s čelnicima zajednice

Bolja suradnja i komunikacija s hrvatskom zajednicom u Srbiji uz konkretne ciljeve, plan je novoga ravnatelja Hrvatske matice iseljenika mr. sci. *Marina Knezovića*, koji je u subotu boravio u radnom posjetu Hrvatskom nacionalnom vijeću. On je to istaknuo u razgovoru s čelništvom hrvatske zajednice u Srbiji. Novome ravnatelju najveće probleme hrvatske zajednice u Srbiji izložili su predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić, republički zastupnik i predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, kao i generalna konzulica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici mr. *Ljerka Alajbeg*.

Skupa s Marinom Knezovićem u posjetu je bila i voditeljica Odsjeka za hrvatske nacionalne manjine *Marija Hećimović*.

U SUBOTICI ODRŽANA SREDIŠNJA SVEČANOST »DUŽIJANCA 2012.«

Kruh kao simbol nove nade

Suša je izazvala velike nedaće i štetu koja se procjenjuje na razini gradskog proračuna našeg grada, i zato tražimo, očekujemo i zahtijevamo od Vlade Republike Srbije da proglasi elementarnu nepogodu i konkretnim mjerama pomogne našim ratarima, poručio je gradonačelnik Modest Dulić

Blagoslovom i ispraćajem iz crkve sv. Roka najljepšeg bandaškog para, *Snežane Nović* i *Marka Križana*, započeo je u nedjelju, 12. kolovoza, središnji i najatraktivniji program proslave žetvenih svečanosti Dužijance, koja se u Subotici organizira 102 godine i čime je stekla epitet jedne od najstarijih kulturnih manifestacija u Vojvodini.

Od prvog javnog okupljanja 1911. godine, kada su, zahvaljujući župniku *Blašku Rajiću*, sve obiteljske i salašarske dužijance svoju završnicu proslavljale objedinjeno na zajedničkom misnom slavlju, do danas se ta tradicija njeguje kao zahvala Bogu za kruh i novi rod žita. U katedrali sv. Terezije

ti Bogu za plodove zemlje, za kruh svagdanji i hranu potrebnu za život, ali i da čovjek ne živi samo o kruhu nego i »o svakoj riječi koja izlazi iz Božjih usta«. »Mi danas živimo u jednome svijetu koji je sav usredotočen upravo na svoju zemaljsku egzistenciju. Želimo da nam ovdje

su također pogođeni sušom u Africi, Nigeriji, umiru od gladi. Ljudi podižu nekako svoj glas po cijelome svijetu, šalju im neke mrvice, ali to nije dosta da bi oni mogli živjeti. Mi na neki način Bogu zahvaljujemo za sva dobročinstva, ali ne smijemo zaboraviti i one koji su u potrebi, možda ne tako daleko od nas, možda koji su u našoj blizini, da im omogućimo da i oni imaju taj kruh svagdanji, da imaju od čega živjeti«, istaknuo je mons. Mrzljak.

Svečanost na gradskom trgu počela je povorkom na čelu s barjaktarom Dužijance te konjanicima obučenim u svečanu graničarsku nošnju. Posjetitelji su imali priliku vidjeti i nekoliko prepoznatljivih simbola

Dužijance, poput velike krune od žitnog vlača na karucama, koju je izradio *Grgo Piuković*, te veliki klas kojeg su pronijeli članovi HKC-a »Bunjevačko kolo«. U povorci od katedrale do gradskog Trga slobode prodefilirali su brojni sudionici, skupine risara i risaruša i sudionika u nekadašnjoj radnoj odjeći sa starim predmetima i alatima koji su se koristili za ris, te kulturno-umjetnička društva iz: Vinkovaca, Tavankuta, Županje, Male Bosne, Plavne, Szanya, Bačkog Brega, Bačkog Monoštora, Šida, Svetozara Miletića, Svetog Ivana Zeline i Subotice. Okićeni žitnim vlačem u svečanom defileu prošli su fijakeri i karuce s djevojkama i mladićima u narodnim nošnjama

Svečanu misu je predvodio varaždinski biskup Josip Mrzljak

Avilske svečanu misu predvodili su varaždinski biskup *Josip Mrzljak* i subotički biskup *Ivan Penzeš*.

NE SMIJEMO ZABORAVITI GLADNE

U svojoj propovijedi biskup Mrzljak je istaknuo da slaviti Dužijancu znači zahvaljiva-

na zemlji bude dobro, želimo da obilujemo, da živimo u blagostanju. Okrenuti smo možda previše samima sebi, a da ne vidimo i one koji su u potrebi, kojima nije omogućena ta egzistencija na zemlji. Na žalost, i danas u ovom modernom, suvremenom svijetu postoje ljudi koji umiru od gladi. U ovome trenutku, kad smo mi ovdje, ljudi koji

Domaćica slavlja dočekuje bandaša i bandašicu

17. kolovoza 2012.

Svečanosti proslave Dužijance prisustvovali su brojni uzvanici

ma, a u svečanim zapregama na trg je pristiglo i vodstvo Konjičkog kluba Bačka, kao i *Tomislav Veljković*, pomoćnik predsjednice Skupštine grada. Inače, ovogodišnja manifestacija »Dužijanca 2012«, koju je organizirao Hrvatski kulturni centar »Bunjevačko kolo«, počela je na Markovo blagoslovom žita, te nizom programa poput preskakanja vatre na Sv. Ivana Cvitnjaka, Dužijancom male-nih, konjičkim utrka, izložbama, natjecanjima i drugim

kazuje na sve četiri strane grada. Gradonačelnik *Modest Dulić* je, obraćajući se prisutnima, istaknuo da je kao Subotičanin veoma ponosan na činjenicu da se Dužijanca obilježava čitavo stoljeće, jer je mali broj manifestacija u državi koje se mogu pohvaliti tako dugom tradicijom i poviješću, te dodao kako je ona prethodnih godina izrasla u gradsku manifestaciju koja je simbol grada na koji su svi Subotičani izuzetno ponosni. »Nije za utjehu, ali je žito jedna

kamate za kredite za obnavljanje poljoprivrede sljedeće godine. Jer, ukoliko toga ne bude, pitanje je hoće li naša plodna ravnicu ostati zaparložena i neobrađena, hoće li se uopće moći na proljeće posijati? To će biti samo kap u moru u rješavanju njihovih problema i zato je zaista teško slaviti kada znamo da su naši poljoprivrednici u teškom položaju, kada nisu dobili satisfakciju za svoj rad, trud, zalaganje, kada se nije oplodilo sve što su oni radili i svaki dan stvarali. Ali tradicija i vjera nas uče da i kada je teško slavimo, zahvaljujemo se Bogu u nadi i vjeri da će sljedeća godina biti bolja. Zato ovaj hleb, kruh, kruv

koji primam sada, koji sam primio i vama ga pokazao gledam ne kao simbol zajedništva, jer se ono podrazumijeva i podrazumijevalo se u ratarskim žetvenim aktivnostima, ne gledam ga kao simbol rada, truda i zalaganja, nego kao simbol nove nade, vjere u bolju sutrašnjicu, u bolju sljedeću godinu«, poručio je gradonačelnik Dulić.

Manifestacija žetvenih svečanosti »Dužijanca 2012.« tijekom kolovoza sadrži još dva programa: Međunarodnu likovnu koloniju »Bunarić« i, kao posljednju, Bunaričko proštenje na svetištu Majke Božje.

S. Mamužić

Kruh je predan gradonačelniku Modestu Duliću

susretima, kao i dužijancama u okolnim selima. Svi sudionici tih programa predstavljeni su u ovoj završnoj povorci, te osobito bandaški parovi iz: Starog Žednika, Bajmoka, Tavankuta, Male Bosne, Sombora, Đurđina, Mirgeša i Svetožara Miletića.

POMOĆI POLJOPRIVREDNICIMA

Završnicu svečanosti predstavlja osobito svečani čin u kojemu bandašica predaje kruh gradonačelniku, kao prvom čovjeku grada, koji potom držeći ga u rukama visoko uzdignutog pri-

od rijetkih kultura koja je koliko-toliko ostala neupropaštena jezivom sušom koja nas je pogodila. Sušom koja će svoje pogubne posljedice tek pokazati kada se skinu ostale kulture u idućim tjednima. Suša koja je, na žalost, izazvala velike nedaće i štetu koja se procjenjuje na razini gradskog proračuna našeg grada, i zato tražimo, očekujemo i zahtijevamo od Vlade Republike Srbije da proglasi elementarnu nepogodu i konkretnim mjerama pomogne našim ratarima. Jedna od konkretnih mjera koje smo upravo mi predložili su subvencije na

GOSTI NA »DUŽIJANCI«

Svečanosti proslave »Dužijance« prisustvovali su brojni uzvanici: *Modest Dulić*, gradonačelnik Subotice, *Mária Kern Solya*, predsjednica Skupštine Grada, *Blaško Stantić*, dogradonačelnik Subotice, *Ljerka Alajbeg*, generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici, *Vesna Njikoš Pečkaj*, konzulica savjetnica, *Rajko Marić*, počasni konzul Generalnog konzulata Republike Slovenije u Novom Sadu, dr. *Marko Babić*, predsjednik Ustavnog suda Republike Hrvatske, *Snježana Bagić*, potpredsjednica Ustavnog suda Republike Hrvatske, *Marija Hećimović* i *Marin Knezović* iz Hrvatske matice iseljenika, *Petar Kuntić*, zastupnik Skupštine Republike Srbije i predsjednik DSHV, dr. sc. *Slaven Bačić*, predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća, *Tomislav Žigmanov*, ravnatelj Zavoda za kulturu Vojvođanskih Hrvata, dr. *Tamás Korhecz*, predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća, *László Gence Mandler*, predsjednik Njemačkog nacionalnog vijeća, *Ninoslava Zeković*, pročelnica Gradskog ureda Grada Zagreba, *Vera Erl*, predsjednica Šokačke grane iz Osijeka, *Angela Šokac Marković*, zamjenica predsjednika Hrvatske državne samouprave iz Mađarske, *Imre Kern*, zamjenik direktora Fonda za kapitalna ulaganja AP Vojvodine, *Milan Micić*, pomoćnik pokrajinskog tajnika za kulturu, *Gabrijel Galović*, predsjednik Gradskog vijeća Županje, *Branko Obradović*, predstavnik Turističke zajednice Županje, *Paul Jukic*, politički tajnik Veleposlanstva Sjedinjenih Američkih Država u Beogradu.

MARINKO PIUKOVIĆ, PREDSEDNIK ORGANIZACIJSKOG ODBORA »DUŽIJANCE 2012.«

Dužijanca opstaje i nakon stotinu godina

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

*Posjećenost programa žetvenih svečanosti je bila zadovoljavajuća, ali osim posjećenosti, meni je najvažnije da je održan kontinuitet Dužijance * Hrvatska zajednica vapi za jednim etno-postavom stalnog karaktera koji je neophodan, nemamo svoj izložbeni prostor takvog karaktera * Manifestacija Dužijanca ima gradski karakter, a to je običaj bunjevačkih Hrvata, koji taj običaj njeguju više od stotinu godina kao javnu manifestaciju. Oko toga nema dilema. Logično je da HKG bude organizator te manifestacije*

Četverodnevni program završenim u nedjelju, u Subotici je obilježena još jedna Dužijanca, koja slovi za najveću kulturnu manifestaciju vojvodanskih Hrvata. Dužijanca će biti okončana koncertom kolovoza tradicionalnim proštenjem na marijanskom svetištu Bunarić. O tomu kako je tekla organizacija ovogodišnje Dužijance, kao i o njezinom značaju za ovdašnje Hrvate, razgovarali smo s predsjednikom Organizacijskog odbora Marinkom Piukovićem, kojemu je ovo prva godina na čelu ove velike manifestacije.

HR: Nakon četverodnevnog programa središnje manifestacije »Dužijanca 2012.« dojmova

va je sigurno mnogo, ali koji biste izdvojili?

Uvijek me se jako dojmi svečano večernje, koje se održava u subotu, prije euharistijskog slavlja, koje slijedi sljedeći dan. Tako je bilo i ove godine. Svečano večernje je uvijek svečan i dostojanstven događaj, duhovna večer, to je priprema, uvod za sutrašnji dan obilježavanja Dužijance. Katedralni župnik pozdravlja biskupa gosta na Dužijanci i predstavlja biskupu Suboticu i kulturno naslijeđe bunjevačkih Hrvata, koje je sažeto u Dužijanci. Upravo to predstavljanje naše bogate tradicije me impresionira, to bih posebice izdvojio. Zadovoljan sam i zbog toga što je središnja

manifestacija »Dužijanca 2012.« protekla u svečanom ozračju, a to se najviše vidjelo prilikom euharistijskog slavlja u katedrali svete Terezije Avilske. To je kruna svih manifestacija u okviru Dužijance, najviši duhovni događaj. Ove godine svečana povorka nije bila jako brojna, ali je opet u svečanoj povorci bilo puno kulturno-umjetničkih društava s hrvatskim predznakom, a imali smo i goste iz Hrvatske, dvije folklorne skupine i grupu risara. Neka kulturno-umjetnička društva s hrvatskim predznakom koja nisu iz Subotice ili okolice, pogotovo šokačka društva, željela su doći na svečano euharistijsko slavlje, jer smatraju misu zahvalnicu vrlo važnim činom Dužijance. Glede dojмова, a govoreći i o cjelokupnoj kulturnoj manifestaciji Dužijanci, siguran sam da u srcima posjetitelja programa neizbrisiv trag ostavljaju radovi naših slamarki. A zbog čega? Slammarke svojim radovima predstavljaju naše običaje, duhovnost, način života, ovdašnje pejzaže, slavlja, tamburaše, mislim da ne postoji niti jedan običaj bunjevačkih Hrvata koji nije prikazan na radovima u tehnici slame. Radovi slamarki inspirirani su našom tradicijom i veseli me što se sve više žena bavi naivnom umjetnošću u tehnici slame.

HR: Je li proslava Dužijance neraskidivo vezana i za tamburašku glazbu?

Ljudski je provešeliti se nakon završenog rada, pa tako i nakon završene žetve. Mislim da Dužijancu i tamburu ne smijemo razdvajati, u nekadašnja vremena kada se proslavljala obiteljska dužijanca, zahvaljivalo se Bogu na urodu, a i provešeli su se nakon završene žetve. To je slavlje bilo uvijek upriličeno sa sviračima, a u našem pod-

neblju običaj je bio da to budu tamburaši. Možemo reći kako je običaj Dužijance stasavao usporedo s tamburaškom glazbom. Cilj našeg Organizacijskog odbora je bio, kao i na prethodnim Dužijancama, da se na »Tamburaškoj večeri« promovira i običaj bunjevačkih Hrvata – Dužijanca, kao i tamburaška glazba, jer je u pitanju neraskidiv spoj. Smatram kako je ove godine »Tamburaška večer« bila uspješna, nastupilo je desetak mlađih subotičkih tamburaških orkestara, hoću reći da mi je drago što su se svi mladi tamburaši odazvali, a uspješan nastup je imao i tamburaški orkestar HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume.

HR: Koliki je bio doprinos članova HKC-a glede poslova oko organiziranja Dužijance?

Naš je Centar dao veliki doprinos, ne samo nastupima folkloriša, koji su se predstavili kvalitetnim programima, nego su članovi sudjelovali u pripremi i obavljanju raznih poslova. Želim istaknuti kako su se mladi na čelu s Andrijom Bašićem Palkovićem, voditeljem folklornog odjela Centra, prihvaćali poslova i pomagali uvijek kada je bilo potrebno i to je njihov veliki doprinos. I na taj način vidimo kako oni Dužijancu doživljaju kao svoju. Poslove koje su oni radili, osim folklornih nastupa, publika ne vidi, ali to govori da su ti mladi ljudi doživjeli Dužijancu i saživjeli se s njom.

HR: Jeste li zadovoljni posjećenošću središnje manifestacije ovogodišnje Dužijance?

Jesam, jer nakon prošlogodišnje jubilarne proslave, koja je bila vrlo posjećena i što se tiče gostiju i publike na programima, ipak se to nije moglo ponoviti, ali s obzirom na mogućnosti koje smo imali ove godine, mislim

da je posjećenost bila zadovoljavajuća, ali osim posjećenosti, meni je najvažnije da je održan kontinuitet Dužijance. Pokazali smo kako Dužijanca, kao javna manifestacija, traje i živi i nakon stotinu godina. Ove smo godine raspolagali sredstvima za organiziranje programa Dužijance koja su izdvojena iz republičkog, pokrajinskog i gradskog proračuna, a manifestaciju je pomoglo i Hrvatsko nacionalno vijeće. Jednostavno rečeno – koliko smo novca imali, toliko smo ulagali u programe. Nismo htjeli da ovogodišnja Dužijanca ostavi mnoge neriješene financijske probleme, kao što je to bio slučaj prošle godine. Cilj Organizacijskog odbora je bio prije svega da se održe sve dosadašnje manifestacije u okviru proslave, u čemu smo i uspjeli. Interesantno je zapaziti da se i seoske dužijance u okolici Subotice već tradicionalno organiziraju veoma dobro, tako da Organizacijski odbor »Dužijance 2012.« tamo nije imao velikih aktivnosti, jer župnici organiziraju pripreme. Župnik odabere bandašu i bandašicu za seosku dužijancu i pripremi mlade iz župe kako bi pomogli bandašu i bandašici u organiziranju. Seoske dužijance su dobro organizirane i bile su dobro posjećene.

HR: Što biste izdvojili kao obogaćivanje programa ovogodišnje Dužijance?

»Takmičenje risara« je jedan od najatraktivnijih programa u okviru proslave Dužijance. S obzirom na posjećenost i brojnost sudionika, druga je po redu po veličini, nakon centralne manifestacije. I ove je godine bio solidan broj posjetitelja, a natjecalo se tridesetak parova risara i risaruša. Organizaciji ove manifestacije veliki doprinos je dao domaćin *Martin Gabrić*, koji je sudionik Dužijance jako puno godina i nije slučajno da je upravo on ove godine po drugi put bio domaćin »Takmičenja risara«. Na početku organiziranja ovogodišnje Dužijance postojala je jedna mala kriza, imali smo problem kome se obratiti, tko bi htio prihvatiti biti domaćinom. Za »Takmičenje risara« je

potrebno imati spremnu njivu gdje će se ručno kositi, a pokraj toga mnogo toga treba spremiti na vrijeme za održavanje manifestacije. O tome je trebalo razmišljati još prošle jeseni, a ne u proljeće, ali Martin Gabrić je izašao u susret našem prijedlogu i bila je to neizmjerena pomoć za ovogodišnju Dužijancu. I da izravno odgovorim sada na postavljeno pitanje. Kao veoma značajan doprinos obogaćivanju programa, izdvojio bih da je Martin Gabrić svojim zalaganjem i trudom pridonio da se na »Takmičenju risara« vidi jedan

komercijalizaciju, a tada se gubi na autentičnosti. Taj salaš treba mo sačuvati kao etno-postav, jer je on vodič kroz našu povijest kulture življenja.

HR: Koliki bi značaj imalo formiranje etno-postava bunjevačkih Hrvata stalnog karaktera za našu manjinsku zajednicu?

Potječem iz obitelji koja je vezana za čuvanje tradicije, čuvanje bunjevačkih narodnih nošnji i starih predmeta koje su koristili salašari. Pitanje je – što uraditi s prikupljenim? Ako se samo prikupi i čuva, a ne prezentira

čuvali, kao i lokacija gdje bi se izložili i prikazao njihov rad, osim prikaza na »Takmičenju risara«. Hrvatska zajednica vapi za jednim etno-postavom stalnog karaktera koji je neophodan, nemamo svoj izložbeni prostor takvog karaktera.

HR: Je li važna opstojnost HKC-a za budućnost održavanja Dužijance?

Opstojnost i daljnje funkcioniranje HKC-a je od neizmjerne važnosti za očuvanje naše tradicije bunjevačkih Hrvata. Postoje veliki dugovi Centra, ali uspjeli smo organizirati programe ovo-

Posjet grobu Blaška Rajića na Kerskom groblju

novi sadržaj. Obnovljen je stari salaš u vlasništvu obitelji Gabrić koji je bio na rubu da se sruši, ali je salaš očuvan i treba biti na ponos cijele naše hrvatske zajednice. To je salaš u kojem je ponikla obitelj Gabrić i sada, kada je obnovljen, možemo reći kako je to spomenik kulture življenja bunjevačkih Hrvata, ne samo jedne obitelji, nego našeg naroda. Taj se salaš može posjetiti i nakon Dužijance, mada još nije uređen u muzejskom obliku. Sada trebamo i o tome početi razmišljati, jer postoji mogućnost da se taj salaš proširi i drugim pomoćnim objektima koji su se nekada nalazili oko salaša, znači da se potpuno uredi kako bi postao izložbeni etno-postav, ne bih rekao i turistička destinacija, jer to zahtijeva dodatne sadržaje koji podrazumijevaju

se, to onda, prema mom mišljenju, nema svoju vrijednost. Svaki predmet koji je sačuvan od propadanja i zaborava, ako se ne prezentira na adekvatan način, nema svoju vrijednost. Primjerice, držati zbirku nošnji u šifonjerima, a ne prikazati ih na Dužijanci, to je kao da ta zbirka ne postoji. Jest bitno adekvatno čuvati nošnje, ali isto tako i prezentirati te nošnje, a Dužijanca je sigurno pravi moment i prilika da se te nošnje mogu prikazati, ali sada razgovaramo o mogućnosti stalnog etno-postava. Dobra je ideja i da se prikupi još starih strojeva koji su se koristili u žetvi, puno se o tome razmišljalo, ali te strojeve treba i prikazati. Dakle, ta inicijativa traje. Za prezentaciju su potrebna velika financijska sredstva, te lokacija gdje bi se strojevi

godišnje Dužijance, bez obzira na te probleme koji nisu mali! Za budućnost Dužijance bunjevačkih Hrvata iznimno je važno da HKC i dalje radi, i da zaključim – manifestacija Dužijanca ima gradski karakter, a to je običaj bunjevačkih Hrvata, koji taj običaj njeguju više od stotinu godina kao javnu manifestaciju. Oko toga nema dilema. Logično je da HKC bude organizator te manifestacije. Dužijanca je kao kulturni događaj važna za grad, a neizmjereno je važna za ovdašnju hrvatsku zajednicu. Ako HKC ne bude funkcionirao, teško da ćemo moći zadržati organiziranje ove svečanosti u njegovom izvornom obliku, kao javne manifestacije bunjevačkih Hrvata.

DUŽIJANCA 2012.

Tamburaška večer

Nastupima brojnih tamburaških sastava na svečanoj pozornici podignutoj na središnjem gradskom trgu u Subotici, predstavljanjem bandaša i bandašice, izborom njihovih pratitelja i proglašenjem najboljih aranžera izloga, u petak, 10. kolovoza, započela je trodnevna završna manifestacija obilježavanja proslave žetvenih svečanosti »Dužijanca 2012«.

Čast otvaranja bogatog programa u kojemu je uživao veliki broj posjetitelja pripala je ansamblu »Ravnica«, koji je s nekoliko svojih poznatih pjesama stvorio svečarski štimung i slavljeničko ozračje, a potom su na binu izašli ansamblu »Nesanica« i »Biseri«.

Nakon uvodnog glazbenog dijela programa uslijedilo je predstavljanje ovogodišnjih bandaša i bandašice *Marka Križana* i *Suzane Nović*, koje je publici predstavio mons *Stjepan Beretić*, kao najavu defilea za izbor njihovih pratitelja, u kojem su sudjelovali mladići i djevojke obučeni u tradicionalne narodne nošnje bunjevačkih Hrvata. Dok

Prvi puta na Dužijanci: Đurđinske cure

se stručni žiri, kojemu je predsjedavala *Ružica Šimić*, povukao na vijećanje, glazbeni dio programa je nastavljen nastupima tamburaških ansambala »Bekrije«, »Neven« i »Hajo«.

NAJBOLJI ARANŽERI

Na polovici tamburaške večeri uslijedila je dodjela nagrada najboljim aranžerima izloga, koji su svojim radovima na temu Dužijance uljepšali »vitrine« nekoliko gradskih trgovina.

Treću nagradu osvojio je *Petar Gaković*, čije se aranžersko djelo »Drugo zrno napokon pade u dobru zemlju, nikne i urodi s trostrukim plodom« nalazi u izlogu prodavaonice obuće »Boreli«. *Marija Bošnjak* je osvojila drugu nagradu za rad pod nazivom »Bogu fala«, koji je izložen u izlogu robne kuće »Simp«, dok je prvo mjesto za rad »Sad će ručak«, izložen u izlogu restorana »Mc Donalds«, pripalo autorima *Heleni Štrbov* i *Ivanu Stipiću* iz Đurđina. Posebna pohvala pripala je *Katarini Maluckov* i *Žužani Šoš* za rad »Ručak na strniti«, koji je izložen u izlogu butika »Veruška«. Najboljima su pripale knjige na temu Dužijance i prigodne novčane nagrade, koje im je na svečanoj bini uručio predsjednik Organizacijskog odbora Dužijance *Marinko Piuković*.

Za dobro raspoloženje, pred proglašenje najljepših pratitelja bandaša i bandašice, pobrinuli su se u nastavku ansambl »Derani« i tamburaški sastav »Širok šor«, a potom je uslijedio i glavni događaj večeri.

NAJLIPČI

Za najlipči par koji će pratiti bandaša i bandašicu izabrani su *Senka Horvat* i *Vedran Korponajić*, a njihovi prvi i drugi pratitelji su *Gordana Balažević* i *Ante Čipak*, odnosno *Martina Stantić* i *Marko Kujundžić*.

Program tamburaške večeri koji je vodila *Karolina Stantić* okončan je nastupima »Klasova« i »Đurđinskih cura«, a čast završnog nastupa pripala je Tamburaškom orkestru HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume.

Dražen Prčić

IVAN STIPIĆ, POBJEDNIK IZBORA ZA NAJLJEPŠE ARANŽIRANI IZLOG

»Već više od dvadeset godina se bavim sličnim aranžmanima i dekoracijama, a ovaj moj nagrađeni rad imao je inspiraciju sa starih slika koje čuvam u svojoj obiteljskoj kolekciji«.

RUŽICA ŠIMIĆ, PREDSEDNICA ŽIRIJA ZA IZBOR NAJLIPČEG PARA I PRATITELJA BANDAŠA I BANDAŠICE

»Prilikom izbora smo se vodili ukupnim dojmom svake kandidatkinje i kandidata, a osobito starošću narodne nošnje ili približnosti novijih nošnji nekadašnjem originalu, kod djevojaka izgledu glave i frizure, dok je kod momaka veliku ulogu nosio stas, visina i sam kompletan izgled njihove tradicionalne nošnje«.

SENKA HORVAT, NAJLIPČA DJEVOJKA U PRATNJI BANDAŠA I BANDAŠICE

»Velika mi je čast biti izabrana za 'najlipču' i to je u našem okruženju i društvu veoma značajna stvar. Izabrala sam nošnju od lionske svile, koja je stara više od sto godina i nalazi se u fundusu 'Bunjevačkog kola'«.

VEDRAN KORPONAJIĆ, NAJLIPČI MOMAK U PRATNJI BANDAŠA I BANDAŠICE

»Jako mi je drago i vrlo sam ponosan što ću biti odmah iza bandaša u svečanoj povorci Dužijance. Nošnju sam iskombinirao s novim prslukom i hlačama, dok su ostali dijelovi nešto stariji«.

DUŽIJANCA 2012.

Skupština risara i večer folklora

Pogodba: Stipan Kujundžić i Davor Šimić

Ako bi gazda imao veću površinu posijanog žita, za ris bi tražio risare (sezonske poljoprivredne radnike). Pred Gradskom kućom gazda bi se nagodio s čovjekom kojeg je od prije poznao ili je u njega imao povjerenja i vjerovao da može biti dobar bandaš i risar. S njim se dogovorio o svim pojedinostima prije i tijekom risa i, konačno, koliko će risari imati

pšenice »na kosu«. Taj vodeći risar je bio bandaš, i on je birao ostale risare koji su se znali već od ranije, čineći ustaljene skupine risara koji su više godina zajedno radile ris. Svaki risar bi pogodio sakupljačicu – risarušu, djevojku ili mladu ženu koja je iza njega kupila pokošeno žito »rukum rukovetala« i žito polagala u snopove. Bio je to težak, ručni posao koji se obav-

ljao nekoliko tjedana po velikoj ljetnoj žegi i samo su najjači i najbolji mogli biti risari i risaruše. Zarada nije mogla biti velika, jer se »ris radio najčešće iz dvanaestoga« (1/12 dijela roda žita). Na koncu žetve risaruše bi oplele žitni vijenac koji je po završetku radova stavljen bandašu na šešir i svi bi pošli na salaš proslaviti Dužijancu.

Tako je to nekada, prije stotinu i više godina, bilo u ovim našim krajevima sjevera Bačke, a prigodnim igrokazom na svečanoj bini na središnjem gradskom trgu u Subotici u subotu navečer »oživljeno« na početku skupštine risara i večeri folklora.

POGODBA

»Domaćin salaša« Davor Šimić i domaćica Dajana Šimić, uz majku i didu Ružicu Šimić i Nikolu Ivankova, i djecu Dunju

i Lanu Šimić, dočekali su najbolje ovogodišnje risare i risaruše: Pericu Tikvickog i Emeru Poljaković (III. mjesto), Marija Dulića i Suzanu Kovačević (II. mjesto) i najbolji i najvredniji pobjednički par – Stipana Kujundžića i Ružu Juhas.

»Imali smo zadaću pokazati kako se to nekada radilo i ja sam, kao glavni risar, došao kod domaćina i pogađao se za posao. Domaćin je nudio svoju pogodbu, a ja svoju, i svatko bi volio dobiti za sebe više. Na koncu smo se dogovorili na dvanaesti dio, odnosno svaka dvanaesta gomila žita je naša«, prenio nam je najbolji risar Stipan Kujundžić izravno po silasku sa svečane bine, inače sudionik Dužijance još od 1991. godine.

Petu godinu uzastopno domaćin salaša na skupštini risara bio je Davor Šimić, koji se ove godine uspio »dobro pogoditi«:

HPD »Zelina« – Sv. Ivan Zelina

17. kolovoza 2012.

Otkivanje kosa

HKC »Bunjevačko kolo«

»Pogodba je pala na dvanaesti dio, što mnogo više ide meni na ruku, a bilo je godina kada su oni znali mnogo bolje proći. Drago mi je što se, na ovaj lijepi način, nastavlja tradicija očuvanja ovih naših žetelačkih običaja, osobito prema našim mlađim pokol jenjima, na kojima je daljnja zadaća njegovanja tradicije, i što sam skupa sa svojom obitelji dio nje«.

FOLKLORNO BLAGO

Po završetku skupštine risara uslijedila je večer folkloru u kojoj su umijeće predstavljanja izvornih narodnih plesova prikazale folklorne sekcije: HKC »Bunjevačko kolo« (Subotica) – Bunjevačko momačko kolo, šokačke plesove iz Bačke i splet bunjevačkih plesova, KUD »Bratstvo« (Subotica) – plesove iz okolice Pirota, MKC »Népkör« (Subotica) – mađarske plesove iz Transilvanije, HPD »Zelina« (Sv. Ivan Zelina) – starinski plesovi i pjesme iz Zelinskog prigorja i naslovna žetelačka popjevka, Folklorni ansambl »Lisinski« (Vinkovci) – hercegovačka poskočica »Lindo i pjesme i plesovi iz Posavine«, KUD »Bokreta« (Szanyi) – splet plesova iz Szanya i plesovi sa štapovima, KUD »Aleksandrovo« (Subotica) – plesovi iz Vranja i splet srbijanskih plesova, HKPD »Matija Gubec (Tavankut) – bunjevački plesovi »Rokoko«, OKUD »Mladost« (Subotica) – plesove Šumadije.

Dražen Prčić

ALAN KANSKI, PREDSEDNIK HPD-A »ZELINA« IZ SVETOG IVANA ZELINE

»Prvi puta s našim društvom gostujemo u Subotici i drago nam je što sudjelujemo u Dužijanci koja je jedan izuzetan događaj obilježavanja žetelačkih svečanosti. Subotica je lijep, prekrasan grad i pravi biser nekadašnjeg Panonskog mora i zbilja nam je drago što smo ovdje.«

DANIEL ŠOTA, UMJETNIČKI RAVNATELJ FOLKLORNOG ANSAMBLA »LISINSKI« IZ VINKOVACA

»Nakon 2003. godine ponovno smo u Subotici i gostujemo na proslavi Dužijance, nastavljajući svojevrstu lijepu uzajamnu suradnju s obzirom na to da sam jedan od organizatora 'Vinkovačkih jeseni,' na kojima svake godine sudjeluju i folklorne skupine iz Subotice. Sve ovo je pravo bogatstvo naše hrvatske kulture i folkloru.«

Folklorni ansambl »Lisinski« – Vinkovci

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU (XXI. DIO)

Hrvatsko-ugarska kraljevina među vodećima u Europi

Piše: dr. Zsombor Szabó

Iz prethodnih smo nastavaka vidjeli kako je u XII. stoljeću Srijem bio glavno poprište u dugotrajnom ratu između Hrvatsko-Ugarske Kraljevine i Bizantskog Carstva. Ratovalo se za prevlast na Balkanu i primorju, za Bosnu i za Rašku. Raški je veliki župan uz pomoć

kom antiohijskog¹ vojvode. Bela je sebi »pripisao« titulu hercega Ugarske, Hrvatske i Dalmacije i tako naglasio svoje pretenzije za kralja spomenutih teritorija.

NOVI HRVATSKO-UGARSKI KRALJ BELA III.

Kralj Stjepan III. umro je 1172. godine bez nasljednika. Izaslanstvo ugarskih velikodostojnika je doputovalo u Konstantinopolj, zamoliti cara Manuela da pusti Belu kući jer njega žele za novog kralja. Manuelu je ova ponuda dobro došla, jer se time oslobodio svog neugodnog »gosta«, a s druge strane osigurao od eventualnih napada sa sjevera zemlje. Manuel je velike svote novca upotrijebio kako bi pridobio velikodostojnike (danas se to zove mito), a kao potpora, bizantska se vojska utaborila na granici zemlje. Bela se obvezao da će bizantske interese poštovati, bar dok je car Manuel živ. Kada se vratio u zemlju, kako bi se obranio od napada obnovio je veze s papom Aleksandrom III. koji je dao nalog ostrogonskom nadbiskupu *Lukaču* (*Lukács*) da okruni Belu. Lukač je ovaj nalog ignorirao i odbio je okruniti Belu. Čina krunidbe opet se prihvatio kaločko-bački nadbiskup i okrunio je pod imenom Bela III. novog hrvatsko-ugarskog kralja. On se odmah suočio s urotom koju je organizirao mlađi brat Gejza (*Géza*) koji je uz podršku majke Eufrozine (koja je bila kijevska princeza) pretendirao na hrvatsko-ugarski prijestol (majčina podrška je jasna, Gejza je odrastao uz majku, a Bela u dalekom Bizantu). Bela je energično riješio konflikt. Pretendent Gejza je pobjegao na teritorij češkog

hercega, koji je u znak »poštovanja« (i njegovanja dobrosusjedskih odnosa) Gejzu vratio svom bratu, koji ga je zajedno s njihovom majkom utamničio, a urotnike oštro kaznio (očito, kada je bilo riječi o moći i vlasti, tada nije bilo nježnosti ni unutar obitelji). Posljednji najveći bizantski car Manuel Komnen umro je 1180. godine i prvi »posao« Bele bio je povratiti Srijem i srednju Dalmaciju u okrilje Hrvatsko-Ugarske Kraljevine. Zauzeo je Beograd i Braničevo, iskoristio je težnje raškog velikog župana

ta III. križarska vojna za povrat Jeruzalema, koja je poznatija po svojim protagonistima nego li po vojničkom uspjehu. Vode je od god. 1189. do 1197. tri tada najmoćnija vladara zapadne Europe: car *Fridrik Barbarosa*, francuski kralj *Filipp II.* i engleski kralj *Rikard Lavljeg Srca*. Pozivali su i Belu III. da krene s njima, ali on to nije želio, no prihvatio se osigurati sljedovanje za križarsku vojsku. Njemačka križarska vojska je ponovno krenula kopnom, naravno kroz ugarsko kraljevstvo. Susret Bele

Hrvatsko-ugarski kralj Bela III. ilustracija u jednom kodeksu.

ugarske vojske dizao nekoliko neuspješnih pobuna protiv Bizanta. Hrvatsko-ugarski kralj *Stjepan III.* (*III. István*) je sklopio mir s bizantskim carem *Manuel Komnenom*, prepustivši mu Srijem i dalmatinske gradove osim Zadra. Dio ugovora je bio da svog maloljetnog brata Belu, hercega Hrvatske i Dalmacije šalje na »odgoj« u Konstantinopolj. Manuel nije imao sina, te je Belu odredio svojim nasljednikom, zaručio ga sa svojom kćerkom i kreirao mu titulu despota koji je po rangu bio drugi u carevini. Situacija se dramatično promijenila kada se caru Manuelu rodio sin 1164. godine. Bela više nije bio bizantski prijestolonasljednik i raskinute su zaruke s kćerkom cara, koji je, kako bi »kompenzirao« to, Belu oženio rođakom svoje žene *Anom Šatijlonskom*, kćer-

Fridrik Barbarosa prolazi kroz ugarske šume (pergament iz 1197. godine)

i dva je puta poveo pohod na bizantske teritorije da pomogne Raščanima (Srbima). Situacija u Bizantu se stabilizirala 1185. godine. U znak »dobre« volje i u znak potpore novom caru *Angelu II.* svoju je kćerku *Margitu* udao za njega i vratio mu je vlast nad nedavno osvojenim teritorijima Balkana (današnje Srbije). Tako se završio skoro stoljetni (rođački) rat.

KRIŽARSKA VOJSKA PONOVO PROLAZI KROZ SRIJEM

Muslimanski vođa *Salahudin* 1187. godine zauzeo je Jeruzalem. U Europi je pokrenuo

III. i Fridrika Barbarose bio je srdačan u proljeće 1189. godine, car i kralj su se dogovorili da Barbarosin sin, švapski princ *Fridrik V.* oženi Belinu kćerku i da tako ponovno stvore dinastičku vezu (jedna je propala kada je predviđena nevjesta Belinog sina Emerica umrla, u to je doba dio politike bila ženidba ili udaja između moćnika). Prolaz kroz Srijem bio je bez problema. U pohodu je švapski princ poginuo i tako je njemačko-ugarski dinastički plan ponovno propao. Bela III. je bio prvi hrvatsko-ugarski kralj od europskog formata, po prihodima kraljevine svakako, što dokazuje jedan onovremenski spis.

Salaš »na tri zida« (II. dio)

Teret svog žita za sime, krov i za naprodaj ne bi podno tavan salaša »na dva zida«, a ono ne bi stalo u mali ambar(e), a nit bi se moglo izmišano istrest u žitnu jamu

U drugoj polovici XIX. vika poljodilci su se latili novog gazdovanja: josag su misto nomadskog odranjivanja počeli odranjivati u stajama, a litinu sijat na većim njivama. Onda njim se pokazalo da novo gazdovanje zahtiva i čeljacki salaš sa više komocije u odajama, sa većom i jačom tavanicom u čeljackom salašu i sa većim i podesnijim stajama u domazluku. Teret svog žita za sime, krov i za naprodaj ne bi podno tavan salaša »na dva zida«, a ono ne bi stalo u mali ambar(e), a nit bi se moglo izmišano istrest u žitnu jamu. Poklem su se suočili i sa drugim falingama manjeg salaša »na dva zida«, nakanili su se napraviti veći salaš, »na tri zida« kako su ga nazvali.

SALAŠ »NA TRI ZIDA« NASPRAM SALAŠA »NA DVA ZIDA«

Salaši »na tri zida« napravljeni do II. svickog rata u osnovi su iz tri dila, sa dvi sobe izmed koji je »kuća« s pododžakom. Drugačiji su i sa širim i dužim ambetušom u kojem su veće kujna sa dolnjaka i špajc sa gornjaka. Najčešće je ispod salaša podrum u koji se ide iz ambetuša, a ima di su u ambetušu i tavanska vrata. Ako je na kraju ambetuša veći špajc, onda su najčešće u njegovom plafonu tavanska vrata. Taki špajc je podesan za čuvanje pušenog mesa i slanine, jel se u njemu pravi jaka promaja, katkad i fijuče, kroz špajc i tavanska vrata u jednom zabatu i kroz budže u drugom zabatu. Na novom salašu »na tri zida« ispunili su građevinske zahtive, napravili su višlju i deblju nabijanicu, proširili odaje, napravili krov sa jačom građom i sa jačom tavanicom. Najvažnije je

bilo da slime od drača (bagrema) i drugi drva, iskomadano na odaje, kako je bilo na manjem salašu, odmine za to podesnijim slimenom od četinara iz jednog komada za cio tavan.

Za novi salaš jače slime i građu za krov donosili su iz pilana u Kanjiži i Senti. Za slime iz jednog komada od 20/25x25/30 cm. pa i više, dugačko desetak i više meteri, morali su naspam njeg bit i jači rogovi i druga građa (vinčance, pajante i dr.). Građa je sastavljena klamfama i šrofovima ili velikim gvozdenim klincima. Priko gredica napravili su jaču tavanicu od trske tridesetak centi i odozgor je umazali blatom desetak centi, koju je po di ko umazo krečom ili flasterovo cigljama. Tavanica je udešena i za čuvanje uzrpanog žita.

Po ugledu na gazde majura i naši imućniji poljodilci, najviše posli I. svickog rata, pravili su i magaze za žitarice (Dulić-Čvarak i Tumbas-Loketić u Đurđinu, Stantić-Šilar u Maloj Bosni, Skenderović-Lešo u Pavlovcu i dr.).

Nuz salaš »na tri zida« u domazluku pravili su i staje, a obično i »malu kuću«.

»MALA KUĆA«

Kad se odranjiva josag u stajama, često se ulazi u nji, pa obuća i odića nisu baš čisti. Da se neugodna saga i trunje ne šire po čeljackom salašu onda su u većem domazluku napravili obaško »malu kuću« (obaš-

ko sam je opio), u njoj su bili priko dana, ili (jeli), otpočivali i komšijali se, a u velik salaš (»na tri zida«), išli su noćivat, gostit se i sl.

»Malu kuću« pravili su obaško ili nuz zabatni zid zajedničke staje. Ona je u svemu odminila kujnu i pododžak u salašu. Vrimenom su od kujne napravili sobicu, iz pododžaka zimi ložili u peč i u katlanku.

STAJE

Staje (obaško su opisane) su naspram domazluka. Mali gazda je imo za krupan josag košaru i volaricu pod istim krovom, a veći gazda ih je pravio obaško, pa i dvi za istu felu josaga. Kao i veliki salaši i staje su bile sa višljim i debljim zidovima, pa i sa građom koja ide na nji.

SA ROGLJA

Ujarmljen vo

Kadgod su u novinama svitu javljali pošto idu (po kojoj cini) žitarice i josag na peci ili vašaru. Med josagom su se katkad prodavali i ujarmljeni volovi po cini recimo 220 forinti, a june je išlo recimo po 25 fti.

Zašto je bio skup ujarmljen vo?

Izglednog bičića su obilnom ranom odranili u krupnije, izglednije june kako bi posto što jači vo. Obično su bika uštrojili u rano proliće da što lakše priborta uštroj. Dok ga nisu spremili za ujarmljivanje i izabrali mu parnjaka, često je bik dobrim primašio godinu dana. Prvo ujarmljivanje a posli i nauk da nosi jaram i mirno ide u cugu (u nizu) volova, prošlo je nekoliko miseci. Dok su se upareni u jarmu privikavali na vuču tereta bili su potkolnjaci iza pridnjaka. Posli je tribalo još nekoliko miseci dok nisu naučili slušati volarove zapovidi kada kreniti i stat, kad i koliko ići nalivo ili nadesno, prošlo je jopet nekoliko miseci. U odranjivanje bičića i nauk da postanu par volova koji znadu sami vući teret po zapovidi volara tribalo je najmanje dvi godine bakćanja s njima, toliko vrimena najviše zato, jel nije svaki dan bilo posla za nji.

Prodavo se i po jedan vo, al je on bio jeptinji od vola u paru. Jednog vola je kupovo siromašniji puk. Veće gazde su ga kupovale za razvlačenje tereta po domazluku: očičenog đubreta iz veliki staja, obora, za dovlačenje piće, nastora i sl.

U RODNOJ KUĆI DR. VINKA PERČIĆA, UGLEDNOG LIJEČNIKA I DAROVATELJA ZAVIČAJNE GALERIJE

Sačuvan je dom pun uspomena

Iza sedmero Perčićevih, među kojima je u javnosti najviše znan liječnik i kolekcionar likovnog stvaralaštva Vinko, nema niti jednog potomka, a njihovu obiteljsku kuću u gradu čuvaju i uređuju nasljednice Branka Skenderović i Zdenka Vojnić Tunić

U rodnoj kući dr. Vinka Perčića 21. srpnja održana je likovna kolonija članova likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo«, povodom 101. obljetnice njegova rođenja, u lijepom okruženju i atmosferi doma u blizini katedrale, u kome je svaki predmet sačuvan do danas onako kako su ga u obitelji Perčić davno namjestili. Kao kuća-muzej s lijepom opremom iz prošlih vremena, uz to dom pun uspomena iz višečlane obitelji Perčić, ali i sjećanja i uspomena sestara Zdenke Vojnić Tunić, profesorice pedagogije, zaposlene kao školske pedagogice u Kemijsko – tehnološkoj školi, i Branke Skenderović, nastavnice razredne nastave (najveći dio staža u Osnovnoj školi »Ivan Goran Kovačić«), danas u mirovini.

Zdenkinu i Brankinu mamu Ceciliju Vojnić Tunić, rođenu Ivković Ivandekić, i obitelj Perčić još je u davna vremena povezalo prijateljstvo koje su nastavile njegovati i kćeri, a danas kada nikoga od Perčićevih više nema, one s poštovanjem uređuju i održavaju obiteljsku kuću koju su naslijedile 1996. godine od Marice, posljednje u

ovoj grani Perčićevih, rođene sestre dr. Vinka Perčića (preminulog 1989.), uglednog liječnika i darovatelja vrijedne kolekcije umjetničkih djela i zgrade u kojoj se danas nalazi zavičajna galerija, te nosi njegovo ime. U spomen na obitelj Perčić i Vinka, zaljubljenika u likovno stvaralaštvo, u ambijentu u kojem je sačuvan umjetnički duh ovog velikog kolekcionara, Zdenka Vojnić Tunić i Branka Skenderović pozvale su umjetnike na koloniju, sada prvi put održanu na ovom mjestu.

PRIJATELJSTVO DVIJU OBITELJI

Nesto i Katica (rođena Đukić) Perčić imali su sedmero djece, pet kćeri i dva sina, Bartula, Agicu, Gizelu, Viktoriju, Maricu, Jelku i najmlađeg Vinka (1911.-1989.). Mlade su umrle Agica i Gizela. »Smrću Marice 1. siječnja 1996. godine ova grana Perčićevih je nestala, jer se nitko od njih nije ženio niti udavao i nisu imali svojih potomaka«, kaže Zdenka Vojnić Tunić, koja je sa sestrom Brankom desetljećima bila uz Maricu. »Marica je svaki dan

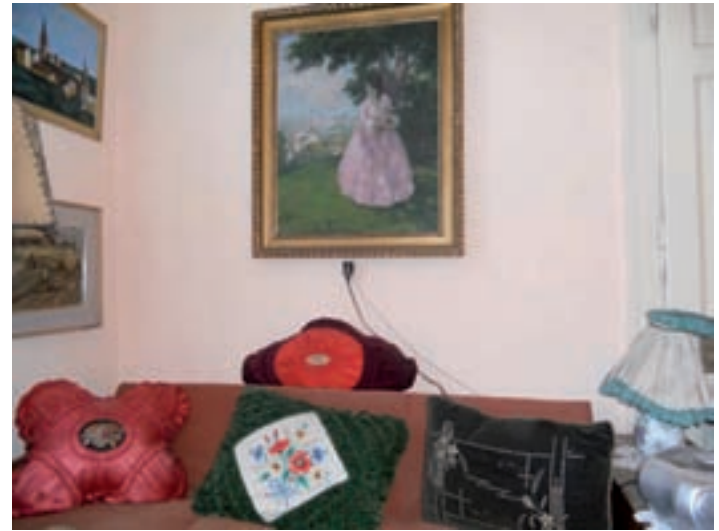

čitala novine, pogotovu rubrike 'vjerovali ili ne', i posjedovala enciklopedijsko znanje.«

Dugo i veliko prijateljstvo između obitelji Perčić i Vojnić Tunić, okrunjeno kumstvom na krizmanju Zdenke i Branke, izraslo je iz davnih poslovnih veza. »Naša je mama Cecilija bila vezilja, a obitelj Perčić imala je pet djevojaka za udaju čija je oprema pripremana i ukrašavana vezom. Upoznali su se preko posla oko 1936. godine iz čega su vremenom nastali bliski odnosi, uz proslave rođendana, blagdana, kumstva ... Perčići nisu imali svoje djece i radovali su se nama. Negdje od šezdesetih godina prošlog stoljeća svakog ljeta sam bila 'njihova'. Mama nas je rado puštala da uz njih provodimo ljeta jer su nam se otvarala nova saznanja, a ujedno smo pomagale otići po kruh i slično, ili čitale Vinkovoj i Maricinoj majci dok je još bila živa ... Tako su se i u

nama, djeci, ustalile te duboke obiteljske veze i nastavile kroz naš život«, priča Zdenka Vojnić Tunić o sudbinskom spoju dviju familija koje su se u mnogim prilikama kroz desetljeća života našle jedna drugoj pri ruci. Zdenka se rado sjeća kako joj je dr. Vinko Perčić pomagao, primjerice u pripremi maturorskog rada iz analitičke kemije, ili da ga je sa sestrom Brankom ispraćala na daleka putovanja u London, New York i druge svjetske lokacije. »Deset smo godina kao djeca provodile ljeta s obitelji Perčić i nosimo mnogo lijepih uspomena iz tog vremena. Bile smo uz njih i kasnije, u mnogim prilikama. Sjećamo se prijema uglednih liječnika iz mnogih zemalja u ovoj kući tijekom poznatih Internističkih dana. Majka dr. Vinka Perčića oblačila je za tu priliku svečanu bunjevačku nošnju. On ju je, inače, uvijek zvao 'mater'.«

KAO DA ĆE JOŠ DOĆI ...

Perčići su imali i salaš gdje je živio dio obitelji, Marica je stalno bila u obiteljskoj kući u gradu, a život dr. Vinka Perčića odvijao se između dva doma, vlastitog u Ulici Maksima Gorkog 22 (darovao ga je gradu za Zavičajnu galeriju neposredno uoči smrti 1989. godine) i ovog obiteljskog. U tom rodnom zdanju, lijepom, uređenom i brižno čuванom, oprema je i danas ostala ista kakvu su je ostavili Perčići, a to je želja nasljednica Branke i Zdenke da sve ostane kako je i bilo. Tu je mnoštvo uspomena, i za svaki ukrasni detalj znaju s koje ga je strane svijeta dr. Vinko Perčić donio kao atrakciju ili zanimljivost za obitelj. Svaki put bi obradovao i dvije djevojčice - donosio im je čokolade iz daleka i salvete za tada popularne dječje zbirke. I tako tu u domu ispunjenom

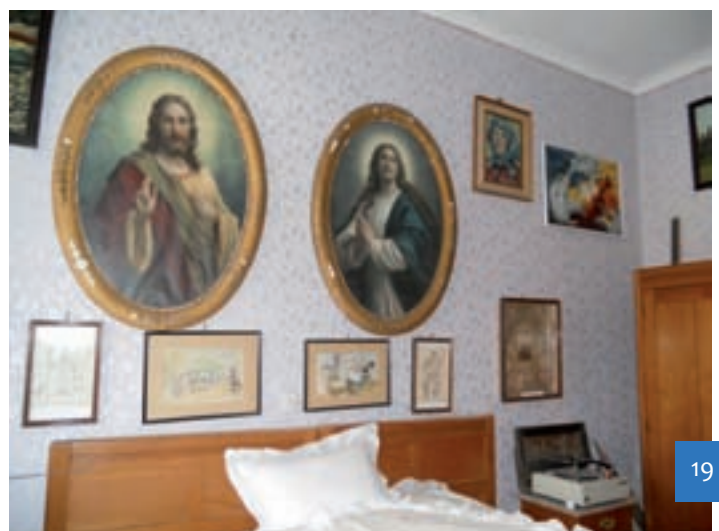
predmetima koji podsjećaju na drage ljude, Branki i Zdenki sve vrvi od uspomena kroz cijeli njihov život. Te uspomene rado dijele s drugima, jer svaki predmet ima svoju dugu povijest. Njeguju i vrt, a na obnovljenoj natkrivenoj terasi u dvorištu postavile su autentičnu ploču kućnog broja nekadašnjeg salaša Perčićevih na Šebešiću 207. »Nastojimo sačuvati autentični izgled i atmosferu. Voljeli su ovu kuću, i mi je volimo i uživamo u njevoj originalnosti. Željele smo da likovna kolonija bude upravo u Perčićevoj kući zbog njegove velike ljubavi prema umjetnosti i kolekcionarstvu. S njim smo nekada puno pričale o umjetnosti i slikama«, dodaju sestre Zdenka i Branka.

Svoju veliku kolekciju slika dr. Vinko Perčić darovao je Zagrebu i Subotici.

Katarina Korponaić

Branka Skenderović i Zdenka Vojnić Tunić

GRADSKA UPRAVA GRADA SUBOTICE

TAJNIŠTVO ZA GRAĐEVINARSTVO I IMOVINU - SLUŽBA ZA GRAĐEVINARSTVO

Sukladno članku 50. Zakona o planiranju i izgradnji (»Službeni glasnik RS«, br.72/09, 81/09-ispravak, 64/10-US i 24/11) i čl. 60-73. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade planskih dokumenata (»Službeni glasnik« RS, br.31/10,69/10 i 16/11) oglašava

JAVNI UVID

U NACRT PLANA GENERALNE REGULACIJE I – ZA ZONU GRADSKOG SREDIŠTA I UŽE GRADSKE JEZGRE

Javni uvid može se obaviti od 20. kolovoza do 19. rujna 2012. godine, radnim danima od 8-14 sati, u Gradskoj upravi Subotice, Trg slobode 1.

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid u Plan i dobiti informacije o Planu u Gradskoj upravi Subotice, u Službi za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202-1.

Primjedbe na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Službi za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), do 19. rujna 2012. god.

Javna sjednica Komisije za planove održat će se 16. listopada 2012. god. u 13 sati u zgradi Stare gradske kuće (u Plavoj sali), Trg slobode br. 1. Pravne i fizičke osobe mogu pred Komisijom za planove obrazložiti svoje primjedbe koje su u pisanom obliku poslane tijekom javnog uvida.

Gradska uprava Grada Subotice, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivog razvoja na osnovi članka 29. stava 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS«, br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donijetom rješenju broj IV-05/I-501-123-2012 od 25.7.2012. godine kojim je utvrđeno da nije potrebna procjena utjecaja na životni okoliš projekta: IZGRADNJA MAGAZINA AMBALAŽE I GOTOVIH PROIZVODA ZA UPOTREBU U VETERINI» na katastarskoj čestici 11077/1 KO Donji Grad u okviru kompleksa investitora »Veterinarski zavod Subotica«, Beogradski put br. 123.

Tekst rješenja u cijelosti se može preuzeti na adresi:
www.subotica.rs/sr/4253/oglasavanje/

Gradska uprava Grada Subotice, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj temeljem članka 29. stavak 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donesenom rješenju broj IV-05/I-501-189-2012 od 20.7.2012. godine kojim je dana suglasnost na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš Projekta: SAKUPLJANJE, TRANSPORT i TRETMAN AMBALAŽNOG OTPADA U RECIKLAŽNOM DVORIŠTU na lokaciji Antuna B. Šimića u Subotici na katastarskoj čestici 11072 KO Donji grad investitora JKP »Čistoća i zelenilo« Subotica, Jožefa Atila br. 4

Tekst rješenja u cijelosti se može preuzeti na adresi:
www.subotica.rs/sr/4253/oglasavanje/

Gradska uprava Grada Subotice, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 29. stavak 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donesenom rješenju broj IV-05/I-501-104/2011 od 23.6.2011. godine kojim je odlučeno kako nije potrebna procjena utjecaja na životni okoliš projekta: Radio bazna postaja za mobilnu telefoniju oznake »SU-KIREŠKA« na katastarskoj čestici 18962/3 KO Novi grad, nositelja projekta »Telekom Srbija« a.d. Takovska 2, Beograd, na adresi Kireška 113A.

Tekst rješenja u cijelosti se može preuzeti na adresi:
www.subotica.rs/sr/4253/oglasavanje/

Gradska uprava Grada Subotice, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj temeljem članka 29. stavak 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš »Službeni glasnik RS« br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donesenom rješenju broj IV-05/I-501-199-2012 od 2.8.2012. godine kojim je dana suglasnost na Studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: IZGRADNJA BUNARA, POVEZNOG CJEVOVODA, NAPOJNOG SIGNALNOG KABLA u STAROM ŽEDNIKU na katastarskoj čestici 2653/1 KO Žednik, nositelja projekta JKP »Vodovod i kanalizacija«.

Tekst rješenja u cijelosti se može preuzeti na adresi:
www.subotica.rs/sr/4253/oglasavanje/

PRVA SAMOSTALNA IZLOŽBA MLADOG FOTOGRAFA IVANA VOJNIĆA

Vidim crno-bijelo

Nitko ne uči o povijesti, kulturi, umjetnosti,

od slikara kakvi su Dali, Rembrandt, Picasso,

unatoč internetu gdje se može naučiti sve

Suvremena urbana stvarnost centra i arhitektura Pariza, slike života koji ga okružuje, intima javnih prostora, motivi su koje mladi autor Ivan Vojnić prepoznaje i bilježi na fotografiji, a koje je nedavno subotička publika imala prigodu vidjeti na njegovoj prvoj samostalnoj izložbi u caffèu »Priča«. Na izložbi su prikazane 24 fotografije nastale u Parizu prosinca prošle godine i siječnja 2012.

»Volim fotografirati arhitekturu, ulicu, dešavanja na ulici, običan dan. Pariz je savršen za takvo što – ulice su pune zani-

mljivih ljudi i zanimljivih događaja«, reći će.

Većina izloženih fotografija su crno-bijele, nastale pomoću klasičnog fotoaparata i koristeći film. Ivan kaže kako dobra fotografija »dolazi iz glave«, te da nije važno s kakvim je fotoaparatom rađena, s kakvim objektivom, filmom ili tehnikom, ali ipak dodaje da će on još sigurno puno vremena raditi s filmom. »Svi mi možemo vidjeti te prizore u gradu i okolo nas, jedino je do toga kako će netko to zabilježiti. Ja fotografiju odmah vidim crno-bijelu, odmah vidim njene

granice. Kada sam krenuo učiti o fotografiji započeo sam to od početka, od povijesti fotografije, o ljudima koji su ih radili prije sto godina, itd. Slikam naravno i u boji, ali vidim tako crno-bijelo, i tu se najbolje osjećam. Film je drugačiji od digitalne fotografije, sve je mnogo sporije, izgled je drugačiji, više je emocija i meni se to sviđa. Mislim da ću još puno vremena raditi s filmom«, kaže Ivan Vojnić.

Premda je već ovom svojom prvom izložbom, koju obilježava nenametljiva strpljivost u stvaranju i izražajnost ostvarenja, pobrao nepodijeljene simpatije publike i odlične ocjene stručne javnosti, za njega ne prestaje svakodnevno učenje i pažljivo promatranje radova drugih fotografa. A, kako dodaje, ostaje pri opredjeljenju da ne radi komercijalnu fotografiju.

»Ako pogledate poznate fotografije u povijesti, među njima nećete vidjeti fotografiju mladenaca, ali zna se tko su bili najbolji majstori, što je na njihovim fotografijama, što prikazuju, kakve

emocije slikaju. Toga danas ima malo, vjerojatno i zato što se nema novca. Netko možda nema živaca učiti o povijesti, o kulturi, umjetnosti, učiti od slikara kakvi su Dali, Rembrandt, Picasso, jer slikar slika fotografiju, on slika trenutak. Nitko ne uči o tome, unatoč internetu gdje se može naučiti sve, ipak je malo takvih. Umjetnost je generalno u Srbiji pala na niske grane, fotografija na još niže. Možda je meni to podsvjesno u glavi, ali ne vjerujem da će me nešto odvratiti od toga da se nastavim baviti ovim. Moraš se opredijeliti, a ja sam dao sve svoje u to. Ova izložba 'Paris' je najbolje kvalitete, na najboljem papiru, s dobrim ramovima, i rad se ovako treba prezentirati. Uradio sam nešto do kraja, uradio sam ono što sam želio, i meni je sjajno, moji radovi su na papiru na zidu. Prezadovoljan sam zbog toga«, kaže Vojnić.

Izložba »Paris«, koju su Subotičani imali priliku vidjeti, u drugoj polovici rujna bit će postavljena u Beogradu.

S. M.

DAVOR ANIČIĆ, PČELAR

Kvalitetom prema inozemnim tržištima

Piše: Dražen Prčić

Proizvodnja meda koji može konkurirati za izvoz

Pčelarstvo i proizvodnja meda vrlo su ozbiljan i zahtjevan posao koji iziskuje veliki dnevni angažman u brojnim segmentima ove specifične djelatnosti. Svojevrsni zanat i iskustvo obično se prenose obiteljskim vezama s koljena na koljeno, ali na primjeru mladog subotičkog pčelara *Davora Aničića* medna priča je išla posve drugačijim tokom.

»Ideja o mogućem bavljenju pčelarstvom rodila se koncem 2010. godine prilikom upoznavanja s *Jožefom Agardijem*, glasovitim subotičkim stručnjakom za pčelarstvo. Tad je već bilo kasno i sve je bilo prolongirano za sljedeću godinu, kada sam skupa sa svojim ocem *Šimunom* i poslovnim partnerom *Goce Joveskim*, uz stručni nadzor, započeo cijeli posao. Prvi korak našeg službenog ulaska u svijet pčela bilo je pravljenje košnica, da bi već početkom proljeća kupili prve rojeve, i započeli s realiziranjem svih radnji nužnih za buduću proizvodnju meda«, pojasnio je Davor Aničić kako je nastao njegov interes za pčelarstvo.

STRUČNO USAVRŠAVANJE

Kako sam Davor kaže, u teoretskom smislu njegovo predznanje o cijeloj pčelarskoj materiji je bilo ravno ničisti, ali je postu-

pno, ozbiljnijim ulaženjem u cijeli posao, započeo i stručno usavršavanje.

»Uz svakodnevni praktični rad nužno je bilo putem knjiga i stručne literature te internet-skih sadržaja prikupiti određeno teoretsko predznanje, a posjetio sam i nekoliko poljoprivrednih sajmova na kojima sam imao priliku upoznati se s brojnim stručnim pojednostima vezanim za pčelarstvo i, konačno, pristupio sam udruzi pčelara, stručnoj organizaciji na teritoriju Subotice. No, najveće zasluge za moje usavršavanje, kao i mog poslovnog partnera Goce, ima svakako *Jožef Agardi*, koji nas je nekoliko mjeseci intenzivno podučavao svim potrebnim predradnjama i radnjama vezanim uz pčelarski posao. Ukoliko se radi kao poslovna djelatnost, pčelarstvo je ozbiljna svakodnevna aktivnost koja traži angažman od minimalno nekoliko sati«.

PČELARSKA PRAKSA

Iako su još uvijek novi u pčelarskom poslu, Davor i Goce su već u startu odstupili od tradicionalnog načina rada i okrenuli se modernim solucijama.

»Za razliku od klasičnog načina seljenja košnica putem automobilskih prikolica, kamiona ili autobusa, mi smo se odlučili za izradu specijalnih kontejnera u

koje stane 56 košnica, a koji se putem kamiona transportiraju na željena odredišta potencijalne ispaše pčela. Konkretno, naša prva ispaša je bio bagrem u Kelebijskoj šumi, potom je slijedio divlji duhan na Makovoj sedmici i suncokret u Starom Žedniku. Svaka ispaša traje u prosjeku od 10-15 dana, tijekom koje se kontinuirano vrši kontroliranje košnica i terena, što je za nas bilo jedno posve novo i nepoznato iskustvo. Osobito po pitanju ujeda pčela koji su posve normalni i uobičajeni za ovaj posao. Upravo zbog toga sam se, ponajprije, morao testirati i utvrditi jesam li alergičan na njihove ubode. Na sreću nisam, ali za nas početnike u ovom poslu ujedi ovih malih medarica su još uvijek neugodni, za razliku od iskusnih pčelara koji su se na njih posve navikli. Imam zaštitno odijelo i svu adekvatnu opremu, ali pčele uvijek pronađu načina za neugodne ubode«.

RAZROJAVANJE I PROIZVODNJA MEDA

»Ove godine akcent nije bio toliko na medu, nego na razrojavanju pčela, što praktično znači priliku da se od jednog društva naprave dva i samim time uveća broj pčela i košnica. S obzirom na to kako smo u startu napravili mnogo više košnica nego

što smo imali pčela, morali smo se fokusirati na uvećanje pčelinjeg fonda i mogućnost uvećanja buduće proizvodnje meda. Bilo je to vrijeme proljetnih mjeseci svibnja i lipnja, pa smo zbog toga i preskočili neke ispaše, ali smo prvi med uspjeli dobiti nakon ispaše divljeg duhana. Po uspješno obavljenoj ispaši, koja je kako medari kažu medila, ramovi se vade iz košnica i nose se na vrćanje. Sam postupak je veoma interesantan - tzv. otklapanje dobivenog meda iz ramova, a radili smo ga nekoliko popodneva pod stručnim nadzorom našeg mentora *Jožefa Agardija*. I konačno dobili svoj prvi med«.

KVALITETA MEDA

Tvrtka Medex, čiji su vlasnici Davor Aničić i Goce Joveski, svoju buduću proizvodnju fokusira prema inozemnom tržištu, koje, opet, zahtijeva rigoroznu kontrolu kvalitete bez koje niti jedan proizvod ne može stići do potrošača.

»Kontrolnu analizu našeg meda obavljamo u Baji (Mađarska) gdje se utvrđuju svi nužni sastojci kvalitetnog meda, a ukoliko nije urađena dobra analiza Nijemci, primjerice, odmah vraćaju isporuku. Analiza pokazuje kvalitativne vrijednosti meda, što znači izostanak antibiotika, šećera i kemijanja putem

Proizvodnja meda

kojeg se dobiva dupla proizvedena količina. Jednostavno, med mora biti posve čist, proizveden isključivo od strane pčele u njejoj košnici. Mi se želimo baviti izvozom na zahtijevna inozemna tržišta, koji bi trebao započeti za par mjeseci kada dobijemo sve potrebne državne dozvole, isprva za CEFTU (zemlje regije) i potom po automatizmu i za Europsku uniju.

AKTUALNI POSLOVI

Vrijeme je toplog kolovoza i sve su ispaše već obavljene, a što slijedi dalje u pčelarskom poslu otkriva nam Davor Aničić:

»Paše su gotove, pčele su unutar košnica i odnete su na

Dunav, u Bački Monoštor, gdje još ima nekog cvjetanja i one unose određenu količinu polena koji im ostaje za prezimljavanje, hrane se, razmnožavaju se da bi ojačale i bile spremne za predstojeću zimu. Hranjenje traje još sljedeća dva mjeseca do listopada, kada prestaju sve njihove aktivnosti do veljače. Što se nas dvojice tiče, već smo dosta toga naučili i možemo sami obavljati određene poslove u vezi izlazaka na pčelinjake. Naravno, ukoliko nam nešto nije jasno i mislim kako nešto nije u redu - tu je naš mentor, koji nam i dalje savjetodavno i praktično pomaže u poslu. Također, uspostavili smo i brojne kontakte s drugim pčelarima, osobito s juga Srbije i

okolice Šapca s kojima planiramo buduću poslovnu suradnju. U budućnosti, u pogledu planiranih ispaša i proizvodnje meda u sljedećoj sezoni držat ćemo se uljane repice, bagrema, divljeg duhana, lipe i suncokreta, a planiramo i uvećanje broja košnica i broja pčela s kojima raspolažemo. Ova godina je bila, što se slažu svi pčelari, jako loša: mraz je uništio najbolju pašu bagrema, vremenske prilike su bile obratne od potrebnih (suša - kiša u pogrešno vrijeme), a došlo je i do velikog trovanja i pomora pčela na Kelebiji kada je vršeno zaprašivanje protiv krpelja, a pčelari

Pomor pčela

nisu bili na vrijeme obaviješteni. Očekujemo da će iduća godina biti mnogo bolja», zaključio je svoju pčelarsku priču Davor Aničić.

PČELARSKA HIJERARHIJA

Privodeći priču kraju zamolili smo Davora za malo pojašnjenje u svezi s poznatom hijerarhijom koja vlada u pčelinjim košnicama, poznatim po odličnoj organizaciji svih poslova u proizvodnji meda.

Glavna je matica, oplodena matica koja ima zadaću nositi jaja budućih pčela, tu su naravno i trutovi koji služe za oplodnju maticе, potom mlade pčele koje se tek razvijaju, pčele izvidnice koje izlijeću iz košnica u potrazi za polenom i ostale već starije pčele. Životni vijek jedne pčele je negdje oko 40 dana i proces izmjene pčela u jednoj košnici je konstantan, a zanimljivo je kako samo mali broj pčela uginе u samoj košnici već svoj kratki vijek okončavaju izvan svog matičnog bivka. Što se tiče matica, preporuka je da se mijenjaju svake tri godine, iako one mogu živjeti i znatno duže.

NOĆNO KUPANJE U SEGEDINU

AQUAPOLIS

Svakog utorka od 20 - 24h

Promotivne cijene samo preko

JP SUBOTICA-TRANS

Promotivna cijena : 1350,00 din

Angažman obuhvaća:

- prijevoz na danog relaciji
- ulaznicu na kupalište
- troškove organizacije

Angažman ne obuhvaća:

- putničko i zdravstveno osiguranje
- individualne troškove

Program noćnog kupanja obuhvaća korištenje otvorenih i zatvorenih bazena, svih tobogana i sadržaja iz programa Tihi Wellness (više vrsta sauna, aromatična soba, slana soba, ledeno korito, nmsko kupatilo...)

Polazak u 18 sati ispred glavnog autobusnog kolodvora. Povratak poslije ponoći.

ZA DETALJNIJE INFORMACIJE POZOVITE TURISTIČKU AGENCIJU »SUBOTICA-TRANS« 024/ 555-466

Uz ovaj program važe opći uvjeti putovanja JP »Subotica-Trans«

NOVA KAZALIŠNA PREMIJERA U SONTI

Večer za pamćenje

Na dan zaštitnika sela, svetog Lovre, članovi dramske sekcije Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« premijerno su izveli predstavu »Dovedeni, zatečeni i naši«

Usmijaj blagdana zaštitnika sela, svetog Lovre, u petak 10. kolovoza, ekipa glumaca amatera dramske sekcije Kulturno-prosvjetne zajednice Hrvata »Šokadija« iz Sonte priuštila je svojim sugrađanima i brojnim gostima s prostora od Subotice do Slavonskog Broda večer urnebesnoga smijeha u velikoj dvorani Doma kulture u ovom mjestu. Premijerno je izvedena predstava »Dovedeni, zatečeni i naši« autora i redatelja Ivana Andrašića. Goste je pozdravio i predstavu najavio predsjednik »Šokadije« Zvonko Tadijan. »Ova predstava je naš skroman doprinos početku obilježavanja jedne velike obljetnice. Naime, prošlo je cijela dva stoljeća od završetka gradnje crkve sv. Lovre u našem mjestu. I dramsku sekciju naše Zajednice dogodiće očekuje jedna lijepa obljetnica, proslaviti će cijelih 10 godina rada na daskama, odnosno druženja s vama«, rekao je Tadijan i najavio autora predstave Ivana Andrašića i njegovu ekipu. Urnebesnu komediju, nadahnutu crticama iz stvarno-

Detalj iz predstave

ga života obitelji i pojedinaca negdašnje Sonte, s replikama na izvornoj šokačkoj ikavici, publika je nagrađivala čestim pljeskom, a završnu scenu ispratila je pravim ovacijama. U predstavi je pretočena situacija vrlo česta u negdašnjim brojem bogatim obiteljima šokačke sirotinje. Udajom za bač-Ivu Stana je rije-

šila svoju egzistenciju. Ovo je i njemu i njoj bio drugi brak. Stana je kod bač-Ive dovela Maricu, koju je već zatekla kod prvog supruga i Ružu, koju je s prvim rodila. Bač-Ivi je ostao Mata, kojega mu je prva supruga dovela, a »Bog im je dao« jedino zajedničko dijete, kćer Ankicu. Dogodovštine ove šarolike obitelji pošle su u krivom smjeru, kako to biva, nakon odrastanja

djece, a mašta autora pobrinula se i za happy end. Priču su, na veliko zadovoljstvo publike i gostiju, u samoj završnici upotunili »Šokadijini« tamburaši. Ovo je, u devetoj godini rada dramske sekcije, sedma po redu premijerna predstava za odrasle, pa uz još dvije dječje, može se reći da niti jedna godina rada nije prošla bez nove predstave.

K. P.

KOMENTARI

Ivan Andrašić, autor predstave i redatelj: »Vrlo sam zadovoljan, kako pokazanim od strane glumaca, tako i dijelom kojega su odradili tamburaši. Predstava je samo rezultat našega tromjesečnoga rada, a publika je svoju ocjenu pokazala aplauzima.«

Silvije Stilinović, novinar, publicist, redatelj i glumac: »Vrlo pitka priča, pretočena na daske, dala je jednu za gledatelje urnebesnu predstavu. Dojam je da nitko iz ansambla nije podbacio. Vidio sam i nekoliko zanimljivih redateljskih realizacija, danas neuobičajenih, ali za publiku dragocjenih. Po maksimalnom pojednostavljivanju scene u cilju isticanja glumca vidljivo je da redatelj prati suvremene trendove u kazalištu.«

Ana Žigic, umirovljenica: »Vrlo sam zadovoljna što mi se pružila prilika pogledati ovako dobru predstavu. Treba čestitati ljudima koji žrtvuju svoje vrijeme, koji naporno rade na očuvanju tradicije, prije svega izvornog govora, koji je svakako najupečatljiviji segment našega identiteta.«

KONCERT »WONDERFUL YOUTH ORCHESTRA« U ZEMUNU

The European Spirit of the youth

Na Velikom trgu u Zemunu, koji je nedavno svečano otvoren, održan je 11. kolovoza koncert pod nazivom »The European Spirit of the youth«. Pokrovitelji ovog događaja, koji je održan u okviru manifestacije BELEF 2012. pod sloganom »Festival festivala«, su Grad Beograd, Općina Zemun, Ministarstvo prosvjete Republike Srbije i JKP »Gradske pijace«. Orkestar koji brojnošću i kvalitetom opravdava svoje ime »Wonderful youth orchestra« oduševio je publiku već na samom početku. Program je obilovao poznatim skladbama W.A. Mozarta, Franza Schuberta, Johanna Brahmsa, Béle Bartoka i Zoltana Kodalya.

Mladi talentirani učenici glazbenih škola iz Srbije, Slovačke, Moldavije, Rumunjske, Italije, Bosne i Hercegovine, Estonije

KNJIŽEVNA VEČER U BAČU O BRAĆI EVETOVIĆ

Sjećanje na dva velikana

»Stihovima Petra Preradovića Bačka šokačka kasina uvijekovječila je sjećanje na svog župnika Ivana Evetovića, prepozita bačkog, narodnog zastupnika Bunjevačko-šokačke stranke i upravitelja biskupskog vlastelinstva, povodom desetogodišnjice njegove smrti, kada mu je postavljena spomen-ploča na župni dvor u Baču. I mi smo se danas ovdje skupili da se u godini obilježavanja stoljetnih obljetnica hrvatskih velikana u Vojvodini, koji je pokrenuo Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, prisjetimo naša dva velikana: Ante Evetovića Miroljuba i brata mu Ivana, koji je u velikoj mjeri zaslužan da su Hrvati u Baču sačuvali svoju vjeru, kulturu i nacionalni identitet«, pozdravne su riječi predsjednice UG »Tragovi Šokaca« iz Bača na književnoj večeri, koju je ova udruga u suradnji s bačkim župnikom vlč. Josipom Štefkovićem organizirala u ponedjeljak, 13. kolovoza.

Poslije sv. mise, koju je u župnoj crkvi sv. Pavla služio bački župnik, predavanje o braći Evetović održao je mons. Stjepan Beretić, katedralni

Rod bo samo koji si mrtve štuje.
Na pošasti budućnost si snuje...

župnik u Subotici. Kao vrsni poznavatelj života, svećeničkog rada i književnog stvaralaštva braće Evetović, mons. Beretić je o Miroljubu između ostalog naglasio, da je svoje najljepše stihove, eseje, priče i epove ispjevao u Harkanovcima gdje je bio župnik, te da je poslije svog rođaka Ivana Antunovića bio prvi Hrvat koji je pisao hrvatskim književnim jezikom. O Miroljubovom starijem bratu Ivanu mons. Beretić je rekao da je bio vrlo značajna osoba za bački šokački puk. Rođen je 1860. godine u Aljmašu,

danas Bácsalmás u Mađarskoj. Kao svećenik službovao je po kalačkoj nadbiskupiji u mjestima gdje žive Hrvati. Bavio se poviješću i prijevodnom književnošću. Prevodio je s francuskog, talijanskog, španjolskog, engleskog i njemačkog jezika. Bio je istaknuti društveni i narodni radnik među Hrvatima u Bačkoj. Ivan Evetović bio je zastupnik i prepozit u Baču, upravitelj biskupskih dobara, bio je narodni zastupnik u mađarskom parlamentu, a za vrijeme bivše kraljevine bio je zastupnik Bunjevačko-šokačke

stranke. Pisao je na mađarskom jeziku u »Ljetopisima županije Bačke«. U njegovom bogatom svećeničkom radu bio je kapelan u Bačinu, zatim u Bikiću, gdje se u 18. stoljeću propovijedalo samo hrvatski, u drugoj polovici 18. stoljeća hrvatski i njemački, a od polovice 19. stoljeća mađarski, hrvatski i njemački. Bio je kapelanom u trojezičnom Kačmaru te kapelan u središnjoj bajskežupji, gdje se propovijedalo mađarski, njemački i hrvatski i kapelan u Bajmoku. Upraviteljem bačke župe postao je 1902. godine. Župnik Evetović puno je pisao o Šokcima i to samo o Šokcima u Baču. O njihovim nošnjama, običajima, zanatima, poljodjelcima – o životu običnih ljudi. Svatovske i božićne običaje je i objavio. Volio je Šokce i Šokci su voljeli njega. Bio je omiljen u narodu, dobar govornik i propovjednik. Umro je i pokopan u Baču 10. kolovoza 1923. godine. Njegov nadgrobni spomenik čuva se u Župnom domu u Baču.

Program su svojom pjesmom uveličali članovi zbora HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora i pjevačka skupina udruge domaćina.

S. Č.

Austrije, Mađarske i Češke Republike s lakoćom su izvodili djela spomenutih velikana klasične glazbe.

Da bi sve proteklo u lijepom ozračju pobrinuli su se brojni sponzori i prijatelji koji su pomogli organizaciju koncerta. Svoje je dvorište i prostorije tom prigodom veoma rado ustupila i župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije.

Na kraju programa izvedeno je djelo »Na lijepom plavom Dunavu« uz koje su dvije talentirane mlade balerine izvele svoju točku.

Ova za Zemun veoma značajna večer završena je uz spektakularan vatromet i najavu da će Veliki trg ubuduće biti širom otvoren i spreman za sve slične događaje i manifestacije koje će svakako predstavljati korak napred u kulturnom životu ovog grada.

D. Lukinović

Bodrog fest

Osmi po redu festival hrane, tradicije i starih obrta – Bodrog fest u Bačkom Monoštoru – minulog je vikenda bogatim sadržajima obradovao kako one najmlađe, tako i najstarije posjetitelje ove manifestacije

Raportirao je Josip Joca Dipanov

Prema riječima jednog starijeg Monoštorca, ovaj događaj, koji se svake godine nestrpljivo priželjkuje i kojim se svi Monoštorci rado hvale, postao je glavna manifestacija po broju posjetitelja. Ranije je to bio kirbaj – Sv. Petar i Pavao, kada su gosti iz cijelog okruženja hrlili k selu, a danas je on pomalo u sjeni ovog staro-novog festivala koji po posjećenosti može parirati značajnim manifestacijama koje se održavaju na višoj organizacijskoj razini. Organizator festivala je Mjesna zajednica, glavni pokrovitelj Grad Sombor, a suradnici u organizaciji su i monoštorske udruge.

Prvi dan festivala, petak 10. kolovoza, obilježen je već čuvenim natjecanjem u kuhanju ribljeg paprikaša. Na trgu u središtu sela gorjelo je skoro 90 vatri ispod isto toliko kotlića s ribom, a kuhari koji su se natjecali, osim iz Monoštora, bili su i iz Sombora, Apatina, Crvenke, Gakova, Novoga Sada, te Republike Hrvatske i Slovenije. Uz glazbu somborskih »Đuvegija« lijepo se večeralo, a kada je nastupio najzbuđljiviji trenutak večeri – proglašeni su najbolji majstori paprikaša. Svih pet najboljih

paprikaša – koji su nagrađeni – zgotovili su monoštorski kuhari (bez ikakvog utjecaja na stručni žiri koji je imao veoma težak zadatak), a za najboljeg u pripremi ovog jela proglašen je *Mata Forgić – Krečar*.

OTVORENJE FESTIVALA

U subotu, sutradan, prvo zbivanje bila je radionica s performansom za djecu, koju su vodili gosti Bodrog festa – momci

Radionica s performansom za djecu

i djevojke iz Udruge »Jerinin grad«, čak iz Trstenika. Ova se organizacija bavi prvenstveno njegovanjem srednjovjekovne kulture i tradicije, kao i viteštva i viteških vrlina. U Monoštoru su predstavljali srednjovjekovni aspekt samog festivala, budući da naziv Bodrog festa potječe od drevnog grada Bodroga koji se nalazio na prostorima današ-

motivima Monoštora i njegovog okruženja.

Kada je u selu već bilo jako teško probiti se kroz mnogo-brojne šetače, znalo se kako je došlo vrijeme za svečano otvorenje ovogodišnjeg Bodrog festa. Raportom *Josipa Joce Dipanova* na prelijepoj kobili, koja je inače od prvog Bodrog festa sudionik festivala, zamjenik gradonačelnika Sombora *Vasa Relić* proglasio je manifestaciju otvorenom. Tada je nastupila Bodroška fijakerijada, s povorkom jahača, dvoprega, troprega s fijakerima, kao i jednim interesantnim vatrogasnim zaprežnim kolima. U fijakerima su se vozila djeca, kao i odrasli, obučeni u narodne nošnje. I najljepši fijakeri dobili su

no pripremljenom scenariju za ovu priliku, predstavili jedan od mogućih načina kako je nestao legendarni grad Bodrog. Budući da ovaj festival promovira i prirodna bogatstva Monoštora, *Biljana Filipović* iz Ministarstva prirodnih resursa, rudarstva i prostornog planiranja nazočnima je i predstavila Europsku konvenciju o predjelu, te priznanje koje je Monoštor primio od Vijeća Europe, protekle godine.

GLAZBENO PLESNI PROGRAM

Počevši od oko 14 sati, s bine je dopirala samo glazba, a ugostiteljski objekti postali su krcati, bilo je vrijeme ručka.

Devedeset se paprikaša kuhalo

Na jelovniku su se našli tradicionalni specijaliteti – pečena riba, riblji paprikaš, juneći paprikaš, paprikaš od divljači, pljeskavice, kobasice, riblje pljeskavice i kobasice, pečena pileтина, janjetina..., a za desert naravno štrudla – u Monoštoru zvana »gibanica«. Na štandovima u cijelom centru mogli su se vidjeti i kupiti raznorazni proizvodi starih obrta: čamci, drvene klompe, torbe i asure od rogoza, drveni suveniri, krpice, stolnjaci, dijelovi nošnje, kao i prirodni sapuni, ulja, nakit, te naravno nezaobilazni suhomesnati proizvodi, rakije, vina...

Glazbeni program u crkvi obilježili su nastupi zborova – župnog hora VIS »Petrus« iz Monoštora, »Musica Viva« iz Svetožara Miletića, mješovite pjevačke skupine GKUD-a »Ravangrad«

kroz banatske plesove, HGU »Festival bunjevačkih pisama« iz Subotice – predivnim izvedbama tamburaških, kao i filmskih skladbi na tamburici. Sve je ovo bilo začinjeno recitalima Antuna Kovača – Pašinog, Kate Kovač, Anite Đipanova i Adama Bešlića – Nove, monoštorskih pjesnika.

U 20 sati na bini se pojavila i zvijezda večeri – Zvonko Bogdan, te nastupom više od dva sata razgalio srca i još više učvrstio ljubav prema ravnici, salašima, konjima, tamburama... kod svih prisutnih. Program za mlade »Bodrog by night« nosile su djevojke iz TouchRadio dvojca »The One«, drum and bassom i dubstep melodijom, a nastupili su i MicroSD, također iz Sombora.

Oba festivalska dana protekla su mirno i više nego ugodno, bez obzira na veliki

Sombor, »Iuventus cantat« iz Sombora, te Josip Čapo – solist na trubi. Na središnjoj bini od kulturno-umjetničkih društava svoje su umijeće prikazali domaćini iz »Bodroga«, GKUD »Ravangrad« Sombor kroz bunjevačke, mađarske i plesove iz okolice Leskovca, HKC »Srijem – Hrvatski dom« iz Srijemske Mitrovice

broj gostiju i beskrajne kolone automobila koje su hrlile ka Monoštoru, posebice u večernjim satima, svatko je stigao gdje je naumio. Organizatori su zadovoljni posjećenošću i cijelim festivalom, a svim gostima i izvođačima iskazuju zahvalnost i zakazuju susret za godinu dana.

M. Z.

U TV dvorani Doma kulture premijerno je prikazan dokumentarni film »Očuvanje tradicije monoštorskih šokaca«, koji je naišao na odličan prijem, a nakon toga organizirana je radionica na temu SRP »Gornje Podunavlje«, Aarhuske konvencije i Europske konvencije o predjelu. Sudionici su bili predstavnici Ministarstva, OESS-a, gosti iz Austrije iz IUCN-a, gosti iz Mađarske koji tradicionalno organiziraju regatu na potezu Baja – Apatin, te »Zeleni tim Grada Sombora« i zainteresirani pojedinci, a radionicu je vodila Biljana Jovanović-Ilić iz Ministarstva prirodnih resursa, rudarstva i prostornog planiranja.

MEĐUNARODNA SMOTRA FOLKLORA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Srijem folk fest

U Srijemskoj Mitrovici od 9. do 12. kolovoza održana je IX. po redu Međunarodna smotra folklor »Srijem folk fest« u organizaciji centra za kulturu »Sirmiumart«, a pod pokro-

i rumskoj publici na glavnom trgu. Svoje nacionalne plesove i nošnje predstavili su ansambli iz: Hrvatske, Turske, Italije, Estonije, Bugarske, Nizozemske, Grčke, Slovačke i Srbije, koju su predstavili

viteljstvom Grada Srijemske Mitrovice. Ansambli iz devet zemalja s više od 500 članova predstavili su se srijemskomitrovačkoj publici svojim plesovima na bini postavljenoj iznad iskopina antičkog Sirmiuma. Kao i svake godine, festival je započeo svečanim defileom sudionika središtem grada.

Ovogodišnji »Srijem folk fest« nosi titulu najvećeg festivala ove vrste u Srbiji, a po prvi put sudionici će se predstaviti

ansambli iz – Bačke Palanke, Šida, Bogatića, Bečeja, Vrdnika i Beograda. Iz Srijemske Mitrovice nastupilo je hrvatsko, mađarsko, ukrajinsko i srpsko kulturno društvo. Po riječima direktora »Sirmiumarta« Andreja Španovića svaku je večer bilo više od 3000 posjetitelja, a nada se da će od sljedeće godine, osim u Rumi, biti organizirani i nastupi u još nekim srijemskim mjestima.

D. Španović

REGIONALNI MIROVNI KAMP U SOMBORU

Mladi mir grade

U kampu smo razgovarali s mladima o tome kako žive u svojim sredinama i zaista u svakoj sredini, čak i ovdje, kažu da postoje razlike, o njima se javno ne govori, ali se one osjete, kaže Alma Džinić Trutović

Sedamdesetak mladih iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije boravilo je od 10. do 16. kolovoza u regionalnom mirovnom kampu u Somboru. U radu kampa u okviru projekta »Odmor od rata – izgradnja mira« sudjelovali su mladi mirovni aktivisti iz Vukovara, Tuzle, Srebrenice, Gornjeg Vakufa - Uskoplja i Sombora.

Projekt »Odmor od rata – izgradnja mira« na području bivše Jugoslavije djeluje od 1994. godine. Više od 4000 djece i mladih ljetovalo je u Živogošću, Drveniku i Neumu i sudjelovalo u radu kampova u Somboru, Tuzli, Vukovaru i Gornjem Vakufu - Uskoplju. Projekt financira Komitet za osnovna prava i demokraciju iz Kelna, Njemačka.

DRUŽBA MLADIH

U prelijepom, autentičnom ambijentu *dida Hornjakovog* salaša nadomak Sombora, proteklih sedam dana družili su se mladi iz različitih država, različitih nacionalnosti i vjera, ali jednaki po tome što im sve to što ih razlikuje nije bitno. Za njih je važna poruka mira i želja da daju svoj doprinos tome da prostor nekadašnje Jugoslavije bude mjesto gdje će živjeti ljudi otvorena srca. »Kamp okuplja djecu s prostora bivše Jugoslavije, iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Hrvatske, a cilj je izgradnja mira, tolerancije i razumijevanja među mladima. Radimo s omladinom od 14, pa do 18, 19 godina. Osim kampa koji okuplja mlade mirovne aktiviste na ljetovanju, prije pet godina počeli smo s kampo-

vima koji se održavaju u gradovima koji sudjeluju u ovom projektu. Prije nekoliko godina počeli smo s vikend kućnim posjetima, pa tako djecu iz Tuzle dovodimo u posjete u Srbiju. Nisu tu više samo mladi, već i roditelji koji su otvorili svoja vrata«, kaže *Alma Džinić Trutović*, regionalna koordinatorica projekta »Odmor od rata – izgradnja mira«, koja je u rad kampa uključena od 1996. godine. Ona kaže da i dalje postoje podijeljene sredine, kao što je Gornji Vakuf - Uskoplje, koji je praktički podijeljeni grad na bošnjački i hrvatski dio. »Ovdje u kampu razgovarali smo s mladima o tome kako žive u svojim sredinama i zaista u svakoj sredini, čak i ovdje, mladi kažu da postoje razlike, o njima se javno ne govori, ali se one osjete«, kaže Alma.

Ranka Kojičinović je iz Vukovara, a godinama je angažirana u mirovnom kampu i sada je u ulozi voditeljice. »Naravno

Mirovni kamp, koji je 1994. godine počeo kao projekt i imao za cilj da djecu iz Bosne i Hercegovine makar na kratko izmjesti iz rata i njegovih posljedica, širio se na Hrvatsku i Srbiju. Financijeri iz Kelna zadovoljni su i do god se budu mogle osigurati financije - bit će i ovog kampa.

da u Somboru nisam došla ni s kakvim predrasudama. Odgojena sam u obitelji u kojoj smo učeni toleranciji, na koncu ne bih ni bila ovdje da tako

ne razmišljam. Meni je sasvim normalno družiti se s različitim ljudima i promatrati ih kao jednake«, kaže Ranka, a na pitanje koliko se stvari u Vukovaru mijenjaju kaže: »Vidi se polagani napredak. Mladi se spontano puno više druže nego što je to bilo prije desetak godina, kada sam ja krenula na radionice. Mnogo je to bolje kada je to izvan grada, jer je jednostavnije i opuštenije, ali prošle godine bio je kamp u Vukovaru i bio je to jedan od najboljih kampova«, kaže Ranka.

PRIMJERI SUŽIVOTA

Mirza Mujazinović došao je u Sombor iz Tuzle, u rad mirovnog kampa uključen je od prošle godine, a privukla ga je tema »Odmor od rata – izgradnja mira«. »Htio sam vidjeti kakav je način života u Srbiji, Hrvatskoj, kakve su posljedice rata, kako su oni proživjeli sve to. U ratu smo svi krivi i samo zajedničkom pričom i druženjem možemo riješiti sve naše nesuglasice. Trebamo prestati živjeti u prošlosti i zabludi da su svi Srbi četnici, ili svi Bosanci balije«, kaže Mirza i ističe Tuzlu kao primjer suživota triju naroda, koje, kako kaže, sve podjednako muči nezaposlenost.

Tarik Ćalkić je iz Gornjeg Vakufa - Uskoplja, a to je toliko podijeljeni grad da su na prva ljetovanja u mirovnim kampovima mladi dolazili u odvojenim autobusima, podijeljeni na Bošnjake i Hrvate. »Dosta je teško razumjeti da je grad bukvalno fizički podijeljen. Bošnjaci žive u Gornjem Vakufu a Hrvati u Uskoplju. Bukvalno

imamo dvije škole pod jednim krovom, Bošnjaci su na gornjem, a Hrvati na donjem katu. Mi se borimo protiv te podjele u gradu i iz godine u godinu sve je bolje«, kaže Tarik koji je u Somboru treći put. Svaki put impresionira ga bačka ravnica, a za Sombor i ljude ima samo riječi hvale.

Sombor je jedini grad iz Srbije koji je uključen u ovaj mirovni projekt. »Svake godine vidi se napredak, možda za nas koji dolazimo iz sredine kao što je Sombor to izgleda mali napredak, ali za te sredine to su ogromni pomaci. Najveće promjene su u slučaju Gornjeg Vakufa - Uskoplja. Kada su prve godine dolazili u Neum Bošnjaci i Hrvati došli su posebnim autobusima, tijekom kampa nisu sjedili za istim stolom. Sada je to drugačije, dolaze na kampove istim prijevozom, druže se, čak je moguće u njihovom malom mjestu, opterećenom predrasudama i međusobnom mržnjom, organizirati zajedničke tulumе. Oni se nastavljaju družiti usprkos tome što znaju da će biti vrijeđani zato što se druže s 'onima drugima', pa čak i od strane svojih nastavnika. U Vukovaru smo prošle godine imali sjajno organiziran i lijepo prihvaćen kamp. Mislim da je prošlo doba velikog naboja i nacionalizma«, kaže *Jasmina Borić*, profesorica iz Sombora, koordinatorica kampa.

»Izlazak iz svoje države i odlazak u neku drugu čini mnogo. Djeca vide druge sredine, razbijaju predrasude, proširuju vidike, vide drugi svijet i svoje mjesto u njemu«, zaključuje Borićeva.

Zlata Vasiljević

PRVA MEĐUNARODNA REVIIJA PARADNIH ZAPREGA U ŠIDU

Topot konja i zaprega gradskim ulicama

U subotu, 11. kolovoza, na terenu Nogometnog kluba »Jednota« u Šidu je po prvi put u organizaciji Konjičkog kluba »Graničar 2011.« i u suradnji s Kulturno-obrazovnim centrom i Nogometnim klubom »Jednota«, a u okviru manifestacije »Kulturno ljetno 2012.«, organizirana prva Međunarodna revija paradnih zaprega. Nogometni teren bio je tog dana prepun prekrasnih konja i konjskih zaprega, koji su prije početka manifestacije ponudili svim posjetiteljima paradnu vožnju ulicama Šida.

Manifestaciju je otvorio potpredsjednik Konjičkog saveza Vojvodine i Udruge odgajivača lipicanske rase Srbije *Vjekoslav Papadopulo*, koji je ovom prilikom istaknuo da je iznenađen velikim odazivom sudionika i publike: »Samo jedan poziv od strane Konjičkog kluba 'Graničar 2011.' bio je dovoljan

da se odazovem. Drago mi je da sam danas u Šidu kako bih im pomogao organizirati ovu fijakerijadu. Već sljedeće godine, ovdje bi se mogla organizirati mnogo veća fijakerijada, kada bi se moglo organizirati i prvenstvo Srbije ili Vojvodine. Želja nam je i da se organizira i vožnja između čunjeva, kako se radi na svjetskom prvenstvu«, rekao je Papadopulo. Nazočne je pozdravio i predsjednik Skupštine KK »Graničar 2012.« *Jovica Stepanić*, koji je svima poželio dobrodošlicu. Nakon toga svečanu manifestaciju uljepšali su nastupom i članovi SKUD-a »Jednota«,

HKD-a »Šid« i KUD-a »Đerdan« iz Kukujevac.

Uz šest paradnih zaprega domaćina, za natjecanje su se prijavile zaprege Vojne ustanove Karađorđevo, dvije zaprege iz Putinaca, Salaša Noćajskog, okolice Šapca, Pečinaca, Crepaje, Šašinaca, Kikinde i ergela Bulić Stari Tamiš. U žiriju je bilo pet sudaca, trojica iz Republike Hrvatske i dvojica iz Srbije. Iako je zadatak bio težak, odlučeno je da prvo mjesto u kategoriji jednoprega pripadne Vojnoj ustanovi Karađorđevo, čiji je vozač bio *Nedeljko Srbić*. U dvopregu prvo mjesto također je pripalo ergeli Karađorđevo, dok je drugo mjesto zauzeo

Vlado Radovanović iz Bogatića. Treće mjesto u dvopregu osvojio je *Nenad Dragačević* iz Obrenovaca. Nagradu za najbolju kobilu dobila je ergela Zenta, Stari Tamiš Pančevo, a za najljepšeg pastuha nagrada je uručena ergeli Karađorđevo, Konverzano Lipica 22. *Milan Đurđević* iz Pečinaca dobio je nagradu kao najmlađi vozač, dok je *Rade Savić* iz Putinaca dobio nagradu za najljepši fijaker. Putinčani Rade Savić i *Dragan Lazarević* također su bili pobjednici i osvojili prvo mjesto u tropregu. Nagrađena je i kočija koja je na ovu reviju stigla iz najudaljenijeg mjesta, iz Kikinde, a nagradu je dobio *Neša Tomić*. I domaćini su osvojili pet pehara za organizaciju prve revije međunarodnog karaktera, a, kako kažu, očekuju da će sljedeće godine odziv biti još veći, kako bi ova manifestacija postala tradicionalno dešavanje u šidskoj općini.

Suzana Darabašić

Manifestaciju su plesom uljepšali najmlađi

MESTO ZA NAJBOLJE

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

»Eseji« Lazara Franciškovića

SUBOTICA – Nakladom NIU »Hrvatska riječ« prošloga je tjedna izišla knjiga »Eseji« pjesnika, esejista i romanopisca Lazara Franciškovića iz Subotice. Knjiga sadrži 14 eseja koje, kao i Franciškovićevo pjesništvo, odlikuju osebujuć stil i meditativna sjeta. U njima se autor bavi pojmovima karakterističnim za religijsku sliku svijeta, ali i zavičajnom tematikom i tradicijskim reliktima svojih predaka. Knjiga je objavljena kao jedanaesti naslov u ediciji Suvremena proza.

Kasnoantički šljem izložen u Šidu

ŠID – »U zaleđu prijestolnice - općina Šid u kasnoj antici« naziv je izložbe koja je otvorena prošloga petka u Galeriji slika »Sava Šumanović« u Šidu. Autori izložbe su Radovan Sremac i Branka Cmiljanović, arheolozi kustosi iz Prijepolja. Na ovoj je izložbi po prvi put u Šidu predstavljen kasnoantički zlatni šljem iz Berkasova. Raskošniji je šljem sačuvan u cijelosti i predstavlja jedan od najljepših primjeraka kasnoantičkih paradišnih šljemova. Postoji ih ukupno pet, od kojih su dva pronađena u Berkasovu.

Pokraj šljema, u Galeriji su izloženi i ostaci novca iz doba Rimskog Carstva, koji je pronađen na lokalitetu Bikić Dola, a datira iz 4. stoljeća, kao i opeka na kojoj je predstavljena ljudska figura koja ukazuje na vojnika sa šljemom i koja također datira iz 4. stoljeća. Svi ovi nalazi ukazuju na to da je jedan broj stanovnika ondašnjih vila pripadao višem ekonomsko-socijalnom staležu, kao i to da je općina Šid i u najranijoj povijesti, kao i danas, imala iznimno povoljan geostrateški položaj.

Ovaj dragocjeni šljem Šidani će moći pogledati do 15. rujna, a izložba će biti završena prikazivanjem filma »U dolini zlatnih šljemova«.

S. D.

Počela likovna kolonija »Bunarić«

SUBOTICA – XVI. međunarodna likovna kolonija »Bunarić«, koja se održava u sklopu »Dužijance«, počela je s radom jučer, u četvrtak, 16. kolovoza. Na koloniji sudjeluje dvestetak slikara iz Srbije i Hrvatske, kao i članovi likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo«, koji je domaćin kolonije. Osim u pro-

storijama Centra, rad kolonije odvijat će se i na salašu Ivana Piukovića na Čikeriji. Zatvaranje bunarićke kolonije je sutra, u subotu 18. kolovoza u 18 sati, kada će se u HKC »Bunjevačko kolo« biti priređena izložba nastalih radova i kulturno-umjetnički program.

Umjetnička kolonija »Stipan Šabić«

SUBOTICA – Drugi saziv Umjetničke kolonije »Stipan Šabić« bit će održan od 21. do 25. kolovoza u Subotici. Otvorenje kolonije je u utorak 21. kolovoza u 18 sati, a zatvaranje u subotu 25. kolovoza, također u 18 sati. Na koloniji će sudjelovati petnaestak autora iz nekoliko zemalja Europe, među kojima i petero mladih umjetnika koji su nedavno završili umjetničke škole. Osim na salašu Paje Đuraševića, gdje se nalazi sjedište kolonije, rad će se odvijati i u Tavankutu, gdje će slikarima domaćini biti tamošnji HKPD »Matija Gubec« i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame.

Organizator ove kolonije, koja se održava u znak sjećanja na likovnog pedagoga, slikara i kulturnog djelatnika Stipana Šabića (1928.-2003.) je Hrvatska likovna udruga »Cro Art« iz Subotice.

Koncert duhovne glazbe u dvorištu Radio Marije

SUBOTICA – Pod geslom »Deus meus et omnia!«, u iduću petak, 24. kolovoza, održat će se koncert kršćanske duhovne glazbe u Subotici, u Ulici Matije Gupca 8 (dvorište Radio Marije). Nastupaju: Apostoli Radio Marije, Magdi Bošnjak, grupa Ebredes, Trio Radio Marije i prijatelji s Robertom Tilijem, a glavni gosti su Bend Antonius iz Sarajeva. Ulaz je slobodan, a početak je u 21 sat.

Koncert se prenosi i na programu Radio Marije, a također se može uživo pratiti i putem interneta preko stranice www.radiomarija.rs.

»Jelačić« promijenio adresu

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo »Jelačić« iz Petrovaradina promijenilo je adresu. Sadašnja adresa je HKPD »Jelačić«, 21131 Petrovaradin, Beogradska br. 7. E-mail je jelacic@gmail.com, tel. 381 21 6430 670, a telefonski broj predsjednika društva Josipa Pokasa je 063 7236759.

Gradska uprava Grada Subotice, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj temeljem članka 29. stavak 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donesenom rješenju broj IV-05/I-501-201/2012 od 3. kolovoza 2012. godine, kojim je odlučeno kako nije potrebna procjena utjecaja na životni okoliš projekta: Radio bazna postaja za mobilnu telefoniju oznake »SUBOTICA 13« na katastarskoj čestici 7221 KO Donji grad (Ulica Marka Oreškovića br. 34), nositelja projekta DOO »Telenor« Beograd, Omladinskih brigada br. 90.

Tekst rješenja u cijelosti se može preuzeti na adresi: www.subotica.rs/sr/4253/oglasavanje/

Da ih ne zaboravimo!

Književna večer održana u duhu »Godine hrvatskih velikana«, od kojih među ostalima, slavimo 150. obljetnicu rođenja Ante Evetovića Miroljuba i 100. obljetnicu rođenja Ante Jakšića

»**A**nte Evetović Miroljub nije zaboravio da ga je bunjevačka majka rodila i odgojila. Cijeloga je života bio na utjehu malenima, kao marljivi radnik i zdušni svećenik. S pravom je mogao reći 'Ne trebam i ne želim nikad u životu sebi većeg dara! Hrvatskog roda ja sam pjesnik i svećenik Božjeg oltara. Za dom radim.

msgr. Stjepan Beretić

Za rod pjesme pišem i moje i roda suze brišem», rekao je mons. Stjepan Beretić u svojem izlaganju na temu »Da ih ne zaboravimo: Ante Evetović Miroljub i Ante Jakšić«, na književnoj večeri koja je u organizaciji Katoličkog instituta za kulturu, povijest i duhovnost »Ivan Antunović« održana 9. kolovoza u HKC »Bunjevačko kolo« u Subotici, kao jedna od mnogobrojnih pratećih manifestacija »Dužijance 2012.«.

Ante Evetović Miroljub, rođen je u Aljmašu 12. lipnja 1862., a umro je u Valpovu 24. veljače 1921. godine kao znameniti književnik, pjesnik, svećenik, profesor filozofije, crkvenoga prava i povijesti, kateheta, publicist i javni djelat-

nik, dobar svećenik. Govoreći o Evetovićevu svećeničkom putu, mons. Beretić naznačio je kako je Evetović bio ugledni franjevac, za što ga je oduševio kalački kanonik i naslovni biskup Ivan Antunović, čijim se radom nadahnjivao. Osvrćući se osobito na Evetovićev književni rad, mons. Beretić naznačio je kako je u svojem drugom župničkom mjestu, Harkanovcima, ispjevao najljepše stihove, eseje, priče i epove. Radovi su mu izlazili u novinama, prigodničarskim tiskovinama i kalendara. »Bio je prvi književnik bačkih Hrvata koji je poslije Ivana Antunovića pisao hrvatskim književnim jezikom. Suradivao je s Maticom hrvatskom, časopisom 'Neven' i 'Vijenac'. U književnosti se javio kao bogoslov 1884. godine. Spisateljskim radom bavio se sve do smrti. Poslije njegove smrti objavljene su mu 1931. knjige 'Iz pjesama Ante Miroljuba Evetovića' u Osijeku i 'Spomen izdanje Ante Evetovića Miroljuba' u Subotici. U svojim pjesmama se otvoreno i javno priznavao Hrvatom, opjevao je svoj hrvatski rod, Hrvatsku. /.../ Na široj, nacionalnoj razini, Evetovićeve djelatnost je prešućena. Ulogu Miroljuba u hrvatskom preporodu Bunjevaca povjesničari često naglašavaju, no, malo kad je objašnjavaju. U novije vrijeme, služeći se suvremenim povjesničarskim metodama, o Miroljubu su mnogi pisali«, rekao je predavač.

KATOLIČKO UVJERENJE

U drugome dijelu mons. Beretić je o 100. obljetnici njegova rođenja, govorio o Anti Jakšiću (Bereg, 22. IV. 1912.

– Zagreb, 30. XI. 1987.), koji se u književnosti javlja 1929. godine, a od 1930. godine se uključio u krug katoličkih književnika, te je do smrti sura-

Nagrađena obitelj Željka i Mire Pančić

divao u različitim hrvatskim časopisima kao i u zavičajnim izdanjima. »Ante Jakšić je kao profesor hrvatskog jezika i književnosti, izrastao u jednog od najvećih kršćanskih pjesnika u Hrvata. Vrstan je sonetist i liričar, napisao je najrašireniji roman u bunjevačkih i šokačkih Hrvata«, naznačio je mons. Beretić, dodajući da je, kako je to naveo Marko Babić u svojem članku objavljenom u časopisu »Croatia« iz 1999. godine, »unatoč velikog i svestranog književnog djela, do nedavna ostao prešućivani književnik«. »Zbog kršćanskih svjetonazorskih tema, nije mogao ući u službenu ateističku javnost. /.../ Takav odnos hrvatskih književnih krugova prema Jakšiću je vladao sve do njegove smrti 1987. godine«. U nastavku svojega izlaganja, mons. Beretić istaknuo je također kako Jakšić svoje katoličko uvjerenje nije htio prikrivati. »Njegova su književna ostvarenja toliko prožeta kršćanstvom, da mu se kršćan-

ski svjetonazor zrcali iz svake pjesme, novele, pripovijesti, romana. /.../ Iz Jakšićeva djela se osjeti nostalgija. Stihovi su mu puni osjećaja. Duboko proživljava socijalne i domoljubne teme. Nikada nije podlijegao pomodarskim strujama u književnosti, već je sačuvao svoj osebniji stil. Dok ga je domaća književna kritika ignorirala, Jakšić je preveden na njemač-

ki, španjolski, slovenski i češki jezik«, rekao je mons. Beretić, zaključujući izlaganje riječima Ante Sekulića o Jakšiću: »Sad kad znam za blagoslov tišine, u kojoj ništa skriveno mi nije, ja mirmo gledam iz ove visine gdje bol se sreći, sreća bolu smije«.

DODJELA NAGRADE »IVAN ANTUNOVIĆ«

Dvadesetu po redu nagradu »Ivan Antunović« (do 2008. godine »Antušova nagrada«), nagrađenima je uručio tajnik Instituta mons. Marko Forgić, a obrazloženje istih dao mons. mr. Andrija Anišić. U kategoriji pojedinaca ove godine nagradu je dobila slamarica Jozefina Skenderović koja se slamarstvom počela baviti 1979. godine, a ove je godine otvorila i svoju prvu samostalnu izložbu »Krone od slame«, koje je od 1994. godine izrađivala za seoske dužijance u Maloj Bosni i Tavankutu, a od 2007. godine izrađuje ih za središnju proslavu Dužijance u subotičkoj

Dobitnici nagrade »Ivan Antunović«: Jozefina Skenderović i VIS »Ritam vjere«

Kovač, Donna i Klaudia Karan, a u glazbenom dijelu večeri nastupili su zbor Collegium musicum catholicum pod ravnanjem Miroslava Stantića te VIS »Ritam vjere«. Moderatorica večeri bila je Katarina Čeliković, koja je u uvodnom pozdravu istaknula kako je književna večer održana u duhu ovogodišnje »Godine hrvatskih velikanak«, od kojih među ostalima ove godine slavimo 150. obljetnicu rođenja Ante Evetovića Miroljuba i 100. obljetnicu rođenja Ante Jakšića.

Željka Zelić

prvostolnici. U kategoriji institucija, nagradu je ove godine dobio Vokalno-instrumentalni sastav »Ritam vjere« iz Subotice koji je s intenzivnijim radom započeo u studenom 2009. godine, a čine ga mladi iz raznih župa Subotičke biskupije. Do sada su nastupali na brojnim događanjima, animirali su misna slavlja te ovogodišnju »Dječju Dužijancu«. Na ovogodišnjoj proslavi »Dan oca Gerarda« izveli su pjesmu »Čuvar duša«, a ove godine nastupit će na Festivalu duhovnih pjesama »HosanaFest«.

Treću nagradu koja se od 1999. godine dodjeljuje brojnoj obitelji, dobila je obitelj Željka i Mire Pančić s njihovo četvero djece: Tomislavom, Davorom, Josipom i Anom.

Zahvaljujući na kraju u ime nagrađenih, Jozefina Skenderović je istaknula kako joj je misao vodilja tijekom nedavnoga otvorenja njezine izložbe bila knjiga »Dužijanca u srcu« mons. Stjepana Beretića. »Ima nas puno koji Dužijancu nosimo u srcu, a Dužijance će sigurno biti dok

nas ima puno kojima je ona u srcu«, zaključila je Jozefina.

Tijekom večeri, stihove Ante Jakšića i Ante Evetovića Miroljuba govorili su recitatori Hrvatske čitaonice: Ivan

Najbolje aranžirani izlozi

U ime prosudbenoga povjerenstva koje je ove godine ocjenjivalo aranžirane izloge u gradu na temu Dužijance, najljepša tri, od ukupno devet aranžiranih, proglasio je Alojzije Stantić. Treću nagradu osvojio je Petar Gaković iz Subotice, drugu nagradu Marija Bošnjak iz Male Bosne, a prvu Helena Štrbov i Ivan Stipić iz Đurđina.

IZLOŽBA RADOVA S 27. SAZIVA PRVE KOLONIJE NAIVE U TEHNICI SLAME

Kulturni brend bunjevačkih Hrvata

Kao jedna od pratećih manifestacija završnog dijela proslave ovogodišnje subotičke Dužijance, u vestibulu Gradske kuće prošloga petka otvorena je izložba radova nastalih na 27. sazivu Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu.

»U radu ovogodišnje kolonije sudjelovalo je trideset odraslih i devetero djece, koji su stvarali radove na slobodnu

temu pa se u postavci mogu naći religijski, tradicijski, ali i neki moderniji motivi. Sve urađeno prikazujemo široj javnosti, i na ovaj način uveličavamo proslavu još jedne Dužijance«, kazala je obraćajući se s posjetiteljima Jozefina Skenderović, voditeljica kolonije.

Član organizacijskog odbora Kolonije Ladislav Suknović izrazio je veliko zadovoljstvo

zbog uspješnog organiziranja još jednog saziva kolonije slamarke u Tavankutu i činjenice kako se u Hrvatskoj i Mađarskoj istodobno organiziraju izložbe radova u tehnici slame.

Izložbu je otvorila generalna konzulica RH u Subotici Ljerka Alajbeg. »Znakoviti su uspjesi koje naše slamarke promičući kulturu bunjevačkih Hrvata pokazuju svijetu i zahvaljujući

kojima oni postaju prepoznatljivi široj javnosti. Slike koje nastaju njihovim vještim rukama su dio njihove intime, ali ujedno i dio jedne zajedničke kulture«, naglasila je Ljerka Alajbeg.

Sve sudionice kolonije nagrađene su prigodnim zahvalnicama, a izložba će biti otvorena do 21. kolovoza.

D. P.

Ana Horvacki članica je kolonije od 1995. godine. »Moja specijalnost su pejzaži, a ovoga puta sam izložila rad pod nazivom 'Ples u močvari'. Drago mi je što u koloniji ima mnogo mladih, naših nasljednika, a osobito mi je drago što sam i svoju snahu, koja je Zagorka, uvela u svijet slame kojega je zavoljela«, kaže Ana Horvacki.

VOJVOĐANSKI HRVATI U KRLEŽINIM »MARGINALIJAMA« (III. DIO)

Krležin »obračun« s Matošem

Jedna od najduljih *Krležinih* marginalija odnosi se na natuknicu o *Antunu Gustavu Matošu*. Ni autor a ni sam Matoš nisu prošli bez primjedbi i negativnih ocjena. Evo što Krleža piše.

»Kao tolika druga (veća ili manja, glasnija ili manje markantna) imena naše književne historije, eto, ni A.G.M. nema sreće. Prvo me recenzentu nije se posrećilo da nam prikaže pojavu ovoga čovjeka u prilikama ili u neprilikama naše književne mizerije na prijelazu Stoljeća, a drugi recenzent, mora se priznati, nije bio mnogo sretnije ruke.

Šta da se radi? Varijanta broj 2. (*Ladan*) manje je rogovatna od prve, ali je strukturalno takva te bi je veoma teško bilo preraditi od početka, red po red, i tako nam ne preostaje nego da je šampamo s nekim manjim dopunama samoga teksta, navedenima kasnije u napomeni.

Generaliter: Matoš je pisao mnogo i dobro, a istodobno, uzme li se kritički, zapravo veoma malo i slabo, već prema tome kako se misli o tome šta je 'dobro' a šta je opet 'mnogo'... Matoš je zapravo neoriginalan pisac u međunarodnim omjerima, a u našim relacijama on je originalan svakako, jer je zapravo uz *Ivu Vojnovića* prvi hrvatski pisac koji je kod nas propisao prvu soigniranu poetsku, umjetničku prozu. Kao takav Matoš je veoma podesan za ispitivanje duhovne i intelektualne atmosfere svoga vremena, mnogo interesantniji po tome što

je izricao mnogobrojne negativne sudove o negativnim pojavama svojih suvremenika, njihova stila i jezika, nego po tome što je propovijedao raznovrsne suvisle i nesuvisle misli i poglede. Kao originalan beletrist stvaralac, jedva dolazi u obzir. Matoš je ispisao mnogo hartije, pa ipak, budimo objektivni, novelistika mu je papirnata igra riječima, igra, na momente, prividno sugestivna, u svakom slučaju vješta, više od toga, virtuoza, ali teško bi bilo, mislim, dokazati da nije bila i ostala čista verbalistika. To, međutim, da li je Matoš u prvom redu retorik, nije ni tako važno, koliko mnoge druge komponente, koje uslovljuju njegovu pojavu kao simptomatičnu za prostor i vrijeme kada se pojavio.

Matoš je stigao u Beograd kao dječak, u sjeni jedne literature, u znaku *Šenoe* i *Harambašića*, i tu se, u Beogradu, veoma brzo prometnuo s jedne strane u čaršijsko-bulvarskog publicista tipa *Pere Todorovića*, a s druge, u hereditarnog, tipa bogdan-popovićevskog snobizma po modelu *École de Paris*. *Šenoe* se nikada nije oslobodio i njegove najbolje lirske inkantacije u periodu 1906-1910 vezane su uz *Augusta Šenou*. Od *Šenoe* je naučio da promatra svijet iz zagrebačke gornjogradske perspektive pseudo-rodoljubivog patosa i reagirajući na isto tako genre-slikarsku papazjaniju raznovrsnih srbijanskih mitomanija kosovskih u stilu *Paje Jovanovića*, i sam je postao genre-poeta hrvatskoga regionalizma, hrvatskoga nacionalizma, varijante hrvatske radikalije među austro-kroatima. Stigao je u Beograd kao naivna lirska duša, *carthe blanche*, i u Beogradu preporučio se i maskirao u Starčevićanca-stekliša, što je i ostao sve do svog frankovluka u najbanalnijem smislu ove riječi, kada se pod banovanjem bana *Pavla Raucha* vratio doma iz emigracije i tako postao neka vrsta stipendista u

vrijeme veleizdajničkog procesa, kada je i grof *Lujo Vojnović* bio posvetio *Banu Dimu* svoju 'Propast Dubrovnika' sa dedikacijom, koja predstavlja kulturnu sramotu prvoga reda. Bilo je to vrijeme kada je *Frano Supilo* stajao pred političkom likvidacijom i slomom, u vrijeme političkih bitaka, u svakom slučaju sudbonosnih, koje će potrajati još nekoliko decenija. Šta da radimo, prikazujući naše ljude u ovim neprilikama kada su *Argus-Kršnjavi* sa *Dorotkom von Ehrenwallom* i *Kostom Hörmannom* bili protektori naših muza. Jedan B-H sekcionshef sa Čemaluše i jedna martijanečka pijandura od švapskog baruna.

Do svoje, relativno veoma kasne anti-frankovačke apostaze a i poslije nje, Matoš je kod nas važio kao naš barrésovac, a njegov takozvani barrésizam, kao kult naše regionalne, uže, zavičajne, agramerske lirike bio je neka vrsta negacije isto tako imaginarnih, provincijalnih, kalemegdanskih perspektiva, koje su u srbijanskoj publicistici, u nauci i u politici onoga perioda važile za nacionalno neprikosnovene Svećinje (kao i danas). Tu su se našle dvije negacije, dva provincijalizma duha i uvjerenja, a prokletstvo je tipa A.G.M. što nije imao ni oka ni sluha za bilo kakvu suprastrukturalnu, suvremeniju, višu ili kritičku formulu, formulu, uostalom, koja ni do danas još nije ostvarena na književnom planu.

Matoš je beskompromisno negirao sve što se u Hrvatskoj zvalo 'naprednjaštvo'. On je to naprednjaštvo negirao podjednako postojano i tvrdoglavo. Od progresivne koncepcije u svijetu, on nije znao ni naučio ni slova, a kao rođeni satirik i polemičar, on je gledao samo ljude, a od bližnjih kojima je bio okružen, samo pantalone i gubice, a naročito pak nos svoga protivnika. 'Naprednjaci' za A.G.M. bili su kao stvarna lica-karikature: pan *Wilder*, ili *Spermačević*, ili *Mjajce Badoše-*

vić, ili *Vilim Bukšeg*, ili urednik 'Zvona' M.M.; kao i *Supilo* antiradikal, po svojim simpatijama više obrenovićevac, on je *Supila* smatrao varalicom, hohštapple-rom, raguzanerom, fijumanskom propalicom, austrijskim konfidentom, i ne imajući zapravo o praktičnom smislu politike od Riječke rezolucije do Friedjungova procesa ni pojma, on se gubio u apstraktnim negacijama. Negirajući vidovdane i čaršijsku beogradsku neoradikalnu inteligenciju sa Jovanom Skerlićem na čelu, on se nije snalazio u ovoj problematici, a od naroda, kojima su Hrvati živjeli okruženi, on kao pravi nerazvijeni homunkulus nije zapravo imao ni pojma. Samozadovoljan u svom fiktivnom šljivarskom mandarinskom bunilu, on nije priznavao ni jedne vrijednosti nacionalne oko sebe osim francuske. Vidi kao dokaz njegov registar mađarske, austrijske, češke, poljske, slovenske ili talijanske civilizacije. Nula nullissima. Jedan od najdalekovidnijih hrvatskih dijagnostika, a mnogobrojne njegove formule i danas su neoborive, Matoš je bio zapravo čovjek kratkovidan, zasljepljen, da, više od toga, upravo duhovno slijep. Živio je u Francuskoj godinama, a da o zemlji koju uzdiže do metafizičkih razmjera, nije zapravo progovorio ni jedne jedine stvarne riječi. Našao se u Francuskoj usred političkog meteža između Dreyfussovog procesa i Prvog svjetskog rata, kada je Treća Republika, uprkos svojoj laičkoj, antiklerikalnoj nasrtljivosti pokazivala već sve očite znakove staračke demencije, Matoš kao svjedok vremena o tim političkim agonijama nije ostavio ni jednog zanimljivog individualnog ni zapažanja ni svjedočanstva. Njemu Taine ne vrijedi mnogo, ali *Bourget* ili *Barrès* ili *Maurras*, to su mu geniji, to su mu asovi u njegovoj partiji intelektualnog kartanja, ali ni o njima nije umio isto tako da progovori

IN MEMORIAM: ANTE VUKOV (1955.-2012.)

Nenametljiva osobnost i raskošnost vrhunskoga stvaralaštva

nike nepravdi... činit će, naime, bitne odrednice njegove poetike, što će je onda kao idejno uvelike drugačiju izdvajati iz većine opusa ovdašnje ne samo hrvatske književnosti.

SVESTRANI UMJETNIK

U Subotici je utorak, 7. kolovoza, nakon kratke i teške bolesti, u 57-oj godini života preminuo književnik i konceptualni umjetnik *Ante Vukov*, jedna od najsamosvojnijih osobnosti hrvatske književne i likovne scene u Vojvodini i, premda nevelikim opusom, jedan od, vjerojatno, najznačajnijih suvremenih književnih stvaralaca mjesne hrvatske književnosti.

Ante Vukov se rodio u Subotici 1955. godine, kao najmlađe od četvero djece. Odrastao je u V. kvartu, jugoistočnom dijelu grada koji leži na pijesku, koji, uz bogate nanose obiteljske povijesti, bijaše značajno ishodište njegovih, prije svega, proznih naracija. U rodnom je gradu završio osnovnu školu i gimnaziju, a vremenom će ključnu ulogu u poticanju i njegovu umjetničkom profiliranju imati stariji brat *Petar Vukov* (1941.-2003.), također književnik.

Sredinom sedamdesetih godina studira indologiju na ljubljanskom Sveučilištu, što će kasnije biti od presudne važnosti i za njegovo književno stvaralaštvo – pojedine idejne sastavnice istočnih slika svijeta postat će, naime, integralnim dijelovima njegova (i umjetnička) svjetonazora. Vrijednosti uzmicanja od svijeta, nenasilnosti, posvećenosti miru, prihvatu sudbine, traganje za smislom života koji nije zadan, zalaganje za trplje-

Ante Vukov se s uspjehom bavio likovnošću, stvarajući u suvremenim likovnim izrazima – performanceu, konceptualnoj umjetnosti, intervencijama u prostoru... Još kao teenager bio je najmlađim članom čuvene avangardne subotičke umjetničke skupine »Bosch+Bosch«. Osamdesetih, pak, godina XX. stoljeća bio je član neformalne kazališne skupine iz Zagreba »Kugla glumište«.

Najvažnija likovna djela Ante Vukova, nastala mahom sedamdesetih i osamdesetih godina XX. stoljeća, nalaze se u nekoliko muzeja avangardne umjetnosti na prostoru bivše Jugoslavije te u brojnim privatnim zbirkama, među ostalim i u čuvenoj zbirci *Marinka Sudca* iz Hrvatske. Pa ipak, njegov bogati opus u likovnom stvaralaštvu još uvijek nije na pravi način valoriziran te, kao takav, zahtijeva temeljno izučavanje i kompetentno vrednovanje.

U književnom životu Ante Vukov se javlja koncem 70-ih godina prošlog stoljeća, objavljujući u periodici (»Rukovet«, »Simposion«...). Za života je objavio tri zbirke pjesama: »Zlato istočnog sutona« (Subotica, 1986.), »Ruža vetrova« (Subotica, 1990.), »Vrati vrijeme : cjelovita pjesmarica«

(Subotica, 2005.) te jedan roman »Kuća porcelanske lutke – A porcellánbaba háza« (Subotica, 2003.). Posljednje dvije knjige objavilo je Hrvatsko akademsko društvo, čiji je bio član. U rukopisu mu je ostala zbirka pjesama »Boca bez poruke«, koju je završio neposredno prije smrti. Zastupljen u nekoliko antologija i izbora. U književnosti subotičkog književnog kruga bio je poznat kao osebujna osoba, samozatajnoga držanja, pjesnik i prozaik nesvakidašnjega senzibiliteta, koji je stvorio, kako je već navedeno, jedno od najrelevantnijih književnih opusa u recentnoj hrvatskoj književnosti u Vojvodini.

BORBA USAVRŠAVANJEM MIRA

U knjizi »Vrati vrijeme : cjelovita pjesmarica« Vukov nanovo, svjesno je tražeći u poetičkoj intenciji, otkriva neponovljivu ljepotu jednostavnosti cjeline, prostora, ljudi, smisla, boja... svijeta ovoga i života čovjeka u njem, koja je, istina, više usmjerenost k onom prošlom, čime je njegova poetika po naravi ona uvelike nostalgijaska. S druge strane, njegov je pjesnički govor bogat u svemu – u mudrosnome pred-stavu, u filozofijskome pratemelju, u lijepome skladu sadržanih ideja, prikladnoga je a slobodnoga oblika, raskošnih je slika, zvučnoga je ritma... Riječju, izvrsna je ona!

U svome romanu, s brojnim autobiografskim pasażima, »Kuća porcelanske lutke – A porcellánbaba háza« Vukov

je briljantno ispričao kako je, u vrijeme svakovrsnih »razora« – dakle devedesetih godina prošlog stoljeća, našao ranije izgubljeno vlastito središte, to jest potku smisla života: u doba sveopćeg kaosa i nasilja treba se »boriti usavršavanjem mira«, držao je s pravom Vukov! U i oko sebe. Sredstvima svim. Vlastiti je prinos tomu Ante Vukov dao neumornim sakupljanjem »krhotina prošlosti« – porculanskog posuđa i ukrasnih predmeta – stvorivši vlastiti »porculanski dvorac« s više od nevjerojatnih dvadeset tisuća predmeta, o čemu se govori u ovome prvom suvremenome ratnome romanu hrvatske književnosti u Vojvodini. Ovo neobično interesantno štivo, ispričano u vrlo zanimljivoj formi: radnja se u knjizi gradi u rasponu od elemenata realnog pa do potpuno fiktivnog, a gdječad čak i fantastičnog. I književni su postupak i literalna obradba ovdje također viševrsni: zatičemo od znalčki korištene vještine epskog građenja priče do vrsnih lirskih pasaža; imamo isto tako i detaljnih opisa realija, koji podrazumijevaju dobru upućenost i odličnu obaviještenost o datoj konkretnosti, i sapijencijalnih dijelova, koji često pretpostavljaju filozofsku naobrazbu i uvide. Tim je svojim značajkama ovaj roman osigurao visoko mjesto ne samo u mjesnoj i ne samo u hrvatskoj književnosti.

Sahrana Ante Vukova održana je na Bajskom groblju u četvrtak, 9. kolovoza, a lijes s njegovim zemnim ostacima pokopan je u obiteljsku grobnicu.

Tomislav Žigmanov

ni jedne originalne riječi. Dok prepisuje najbanalnije sudove o *Lamartineu*, o *Baudelaireu* ili o *Chateaubriandu*, imena kao *Butroux*, *Bergson*, *Sorell*, *Péguy* ne govore mu ništa. Za njega je

Gambetta mason, a mason mu je i Jaures, a o Rusima nije ni beknuo. Rusija mu je terra incognita. U njegovom registru nema ni jednog jedinog socijalističkog imena ni pipca, i u tom pogledu,

on je čista provincijalna landpomoranča, upravo kao i braća Radić i kompanija. Testimonium paupertatis.

Sve to ne bi bilo ni po čemu važno kod ocjene jednog knji-

ževnika-kritičara, da se u našoj književnoj historiji ustrajno ne ističe njegova nadprosječna univerzalnost.«

(nastavit će se...)

Tomislav Žigmanov

Kirbaj u Sonti

Crkva u Sonti nosi ime velikomučenika sv. Lovre. Po dostupnim čšturim zapisima građena je od 1807. do 1812., a posvećena je 1813. godine. Vezano uz blagdan kojim se 10. kolovoza obilježava dan smrti ovoga sveca, Sonćani slave i kirbaj. Po tradiciji, kirbaj se u crkvi slavi na sam dan sv. Lovre, a civilna proslava održava se u prvu nedjelju poslije blagdana. U Sonti se broj žitelja za kirbaj gotovo udvostruči. Kako mještani razasuti po svijetu, svojedobno otišli trbuhom za kruhom, tako i njihovi potomci, po ovom danu ravnaju svoje dopuste i u rodno mjesto neizostavno dolaze svake godine, a nerijetko dovode i brojne goste. Na sam dan sv. Lovre svečanu misu je služio generalni vikar Subotičke biskupije msgr. *Slavko Večerin*, uz sasluženje arhiprezbitera podunavskog arhiprezbiterata preč. Jakoba Pfeifera, vlč. *Dominika Ralbovskog* i nekoliko gostujućih svećenika. Ovom je misom započelo obilježavanje dva stoljeća od završetka gradnje crkve sv. Lovre.

Crkva je bila puna i u nedjelju, a pokraj Sonćana misi je nazočio i veliki broj njihovih gostiju. Obilježavanju ove velike obljetnice doprinijele su i seoske institucije kulture, pa je tako KPZH »Šokadija« izvela premijeru dramske predstave »Dovedeni, zatečeni i naši«, a manifestaciju zabavne naravi za građanstvo organizirao je KUD »Mažoret«, uz nastup mažoretkinja, TS »Tandora« i sonćanske rock-grupe »Nature 24«. Za najmlađe je, svakako, bio najatraktivniji tradicionalni sajam, a u večernjim satima u mjesnim ugostiteljskim objektima, te u dvorištima mnogih privatnih kuća, uz slastan zalogaj i dobru kapljicu, treštala je glazba svih fela do ranih jutarnjih sati.

Lovro je bio učenik pape Siksta II. Zbog mladenačkih vrlina uvrstio ga je među sedmoricu uglednih rimskih đakona, povjerivši mu dužnost protodakona. Pretekao mu je da ga čeka teška borba za vjeru u Krista. Naložio mu je neka povjereno mu crkveno blago podijeli siromasima. Lovro je poslušao i podijelio blago siromasima iz ubožnice u Hipolitovoj kući. Kasnije, u vrijeme Valerijanova progonstva, na upit suca istražitelja za blago Crkve upro je prst u siromahe, te rekao: »Evo blaga Crkve«. Bio je mučen, bičevan i na roštilju spaljen. S ovog užarenog mučila dobacio je okrutnom tiraninu: »Na jednoj sam strani pečen, okreni me na drugu!«. Prema pouzdanim pisanim izvorima sv. Lovro je mučeništvu podlegao 10. kolovoza 258. godine. Župna crkva u Sonti nosi ime ovoga velikomučenika, građena je od 1807. do 1812., a posvećena 1813. godine. U znak sjećanja na sv. Lovru Sonćani na dan njegove pogibije, 10. kolovoza, slave kirbaj.

Proštenje na lemeškoj Kalvariji

Treća je godina kako je na lemeškoj Kalvariji održano obnovljeno proštenje. Kapela posvećena Gospi posrednici milosti izgrađena je 1928. godine. Sama gradnja trajala je pune 4 godine, a njezin graditelj bio je župnik *Baltazar Bolto Agatić*. Ove je godine proštenje iz opravdanih razloga izostalo u subotu 4. kolovoza, pa je organizirano 12. kolovoza.

Mnoštvu vjernika prije blagoslova obratio se *Željko Zelić*, inicijator renoviranja i održavanja kapele, koji je podnio izvješće o učinjenom u proteklih godinu dana, zahvalio svima koji su pomogli dosadašnje radove i organizaciju ovogodišnjeg proštenja, te najavio realizaciju tri velika projekta u idućih godinu dana. Kapela je nekoliko godina bila zapuštena i svete mise nisu služene, da bi 2009. godine ponovno počeli s proštenjima, a pored *Željka Zelića*, na održavanju kapele aktivan je i bračni par *Agnes i Péter Klinovszki*, zdravstveni djelatnici.

Svetu misu predvodio je župnik iz Odžaka i Apatina velečasni *Jakov Pfeifer*, a koncelebrirali su župnik iz Telečke *Árpád Pásztor*, župnik iz Bácsbokoda *Gábor Pata*, mladi svećenik *Gábor Drobina* iz Sombora i mjesni župnik *Antal Egedi*.

Na koncu svete mise otkrivena je spomen ploča Baltazaru Bolti Agatiću koji je prije 100 godina došao u Lemeš. Kako je župna zajednica mješovita i misna slavlja teku dvojezično (hrvatski i mađarski) tekst na latinskom je najprikladnije rješenje, koji u prijevodu glasi: »I molim za ovo da ljubav vaša sve više i više raste u spoznanju i potpunom pronicanju!«

L. T. / Ž. Z.

Vukašinovići na misama u Srijemu

Na nedjeljnoj svetoj misi u crkvi Uzvišenja Svetog Križa u Rumi, kao svirači i pjevači nastupili su članovi poznate mnogočlane obitelji *Josipa i Ružice Vukašinović* iz sela Velika kod Požege. Nakon posjeta Rumi, obitelj Vukašinović posjetila je i župne zajednice u Golubincima i Zemunu.

Ova je obitelj poznata po tome što ima ukupno šesnaestero djece, ali i po svom iznimnom daru za glazbu. Prije nekog vremena formirali su vlastiti tamburaški sastav i počeli nastupati. Prvi javni nastup održan je prije dvije godine, na Božićnom koncertu u »Ciboni« u Zagrebu. Po župama su intenzivno počeli svirati nakon nastupa u Osijeku prošle godine za Dan života. Pred vjernike u Srijemu, koji su imali priliku vidjeti i čuti dio ove velike obitelji, na ovaj način stavljeno je pitanje – u kojoj mjeri ispunjavaju obećanja dana na dan vjenčanja i koliko su spremni doista slaviti život.

N. J. / D. L.

Seminar o novoj evangelizaciji

Subotička biskupija, uoči Sinode biskupa o novoj evangelizaciji koja će se u listopadu održati u Rimu, organizira seminar »Nova evangelizacija«, na temu »Dodite k meni svi vi umorni i opterećeni«, koji će se održati od 7. do 9. rujna, u restoranu KTC-a u Subotici.

Voditelj seminara bit će prof. dr. sc. Tomislav Ivančić iz Zagreba. Okupljanje i početak seminara predviđeno je u petak 7. rujna, u 17 sati. U subotu, 8. rujna, predavanja će se održavati od 9 do 13 i od 16 do 20 sati, a u nedjelju, 9. rujna, od 9 do 13 sati. U stankama između predavanja svećenici će biti na raspolaganju za osobnu ispovijed.

Na seminaru, osim katolika, mogu sudjelovati i pripadnici drugih crkava i religija, kao i ateisti.

Programski materijal seminara može se dobiti u župnim uredima u Subotici i okolici, a svi zainteresirani za sudjelovanje na seminaru mogu se prijaviti osobno u župi sv. Roka u Subotici, ili putem telefona 554-896, ili e-mailom na adresu: andrija@tippnet.rs.

Svi koji se prijave bit će stavljeni na popis sudionika, a kotizaciju u iznosu od 200 dinara trebaju uplatiti prije početka seminara, prilikom podizanja svoje akreditacije.

Sudionici seminara koji žive izvan Subotice, trebaju se sami snaći za smještaj, a ručak je osiguran, po cijeni od oko 300 dinara.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 17. do 23. kolovoza

17. KOLOVOZA 1952.

Rođena je *Ester Poljak*, dugogodišnja reprezentativka u streljaštvu. Boje zemlje branila je više od 60 puta i osvojila stotinjak kolajni od kojih 46 zlatnih. Sudjelovala je na pet europskih i tri svjetska prvenstva, te na Olimpijadi u Seulu 1988. godine. U dva navrata birana je za najbolju sportašicu Subotice.

17. KOLOVOZA 1968.

Na 15. pulskom filmskom festivalu glumica *Gizela Vuković* (Subotica, 5. rujna 1926.), nekadašnja članica Subotičkog kazališta, obilježila je dvadesetu obljetnicu umjetničkog djelovanja na teatarskoj sceni i filmu, osvajanjem – Srebrne arene. Ovo priznanje joj je dodijeljeno za nosecu žensku ulogu (Dana Jezdić), ostvarenu u filmu pod naslovom »U raskoraku«, scenarista i redatelja *Milenka Štrbca* (FRZ, Beograd). Tijekom bogate karijere odigrala je oko četrdesetak uloga na filmu i u TV-serijama.

17. KOLOVOZA 1992.

U velikoj dvorani KUD »Bunjevačko kolo« održana je osnivačka skupština nove hrvatske političke udruge – Mladeži Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, za čijeg predsjednika je izabran *Stipan Stantić* iz Đurđina.

18. KOLOVOZA 1679.

Franjevački gvardijan u Segedinu zapisao je kako su siromašni žitelji Ludoša do te mjere upropašteni da im prijete pomor glađu, budući da su im vojnici pograničnih utvrda iz Fileka i Sendra otieli 400 grla krupne stoke i 80 konja. Pored toga zarobili su 35 žitelja Ludoša koje su oslobodili tek po isplaćenju ucjeni-

otkupnini od 2.000 talira. U tom razdoblju ovo naselje broji oko 1.500 duša.

18. KOLOVOZA 1998.

Na sastanku ministara vanjskih poslova Republike Hrvatske *Mate Granića* i SRJ *Živadina Jovanovića*, među ostalim je postignut dogovor da se u Subotici i Vukovaru otvore konzularna predstavništva dviju država. Dok se ne okončaju svi potrebni pripremni poslovi, u oba grada redovito će se održavati tzv. Konzularni dani.

19. KOLOVOZA 1878.

Rođen je *Đuro Stantić*, istaknuti sportaš, višestruki rekorder i reprezentativac. Na Međulimpijskim igrama u Ateni 1906. godine *Stantić* je osvojio zlatnu medalju u brzom hodanju na 3.000 metara. Godinu dana ranije, na Svjetskom prvenstvu u Berlinu, stazu dugu 75 kilometra prešao je za 8 sati, 46 minuta i 24 sekunde. Umro je 9. srpnja 1918. godine.

19. KOLOVOZA 1949.

Literarni odjel pri Savezu kulturno-prosvjetnih društava Subotice, priredio je prvu poslijeratnu književnu večer domicilnih pisaca u Narodnom kazalištu. Svoje pjesničke i prozne radove govorili su *Mirko Huska*, *Vladislav Kopunović*, *Luka Kujundžić*, *Barnaba Mandić*, *Lazar Merković*, *Stevan Nikolajević* i *Blaško Hajduk Vojnić*.

20. KOLOVOZA 1914.

Rođen je *Stipan Berleković*, učitelj, istaknuti javni i kulturni djelatnik. Pučku školu završio je u Čonoplji, građansku u Somboru, a učiteljsku u Osijeku. Kao izaslanik čonopljskog Hrvatskog kulturnog društva sudjeluje u

radu obnoviteljske skupštine Kulturne zajednice vojvodanskih Hrvata, 10. lipnja 1945. godine u Subotici, kada je izabran u Upravni odbor ove krovne udruge. Umro je 15. prosinca 1992. godine.

20. KOLOVOZA 1996.

Na paličkoj Ljetnoj pozornici održana je proslava tradicionalnih mađarskih blagdana: Dana svetog Stjepana i Dana novog kruha. Ovo je obilježavanje proteklo u milecentenarijskom ozračju, odnosno, u duhu tisuću i stote obljetnice dolaska Mađara u ovo podneblje. Na prostorima nekadašnje Jugoslavije, ova su svetkovanja posljednji put održana 1919. godine.

21. KOLOVOZA 1983.

Kraj baze »Alkazar« u Tavan-kutu obilježena je obljetnica osnutka Subotičkog partizanskog odreda. Na skupu je govorio *Miloš Tadijin*, nekadašnji zamjenik komandanta odreda *Jovana Mikića Spartaka*.

21. KOLOVOZA 1998.

Poslije zapaženog izlaganja o ljudskim pravima u Strasbourgu Subotičanka *Mirjana Dokmanović* (1957.) pozvana je na Harvard University. Nakon gimnazije u rodnom gradu, završava pravo u Novom Sadu, magistrira na beogradskom Pravnom fakultetu i brani doktorsku radnju u Novom Sadu s temom: »Globalizacija i razvoj zasnovan na ljudskim pravima s rodne perspektive«. Kao ekspertica za ljudska prava, ženska prava i međunarodno pravo radila je za mnoge međunarodne organizacije i agencije Ujedinjenih naroda (UNDP, UNPFA, UNIFEM i OHCHR). Sudjelovala je na brojnim konferencijama i skupovima u zemlji i inozemstvu,

među ostalim na MA programu Women and Public Policy Program, J. F. Kennedy School of Government i dr. Objavila je više knjiga i stručnih radova.

22. KOLOVOZA 1997.

Nakon višegodišnjeg istraživanja, u izdanju NIP »Subotičke novine« objavljeno je djelo primarijusa dr. *Emila Libmana* »Subotička bolnica«, u kojem je prikazan razvoj ove zdravstvene ustanove od njenog osnutka.

23. KOLOVOZA 1917.

U Zagrebu je rođen *Milan Asić*, skladatelj, dirigent i ravnatelj Opernog ansambla Subotičkog kazališta, kasnije Subotičke filharmonije. Školovao se u rodnom gradu i ondje završio Muzičku akademiju u klasi *Krste Odaka* (kompozicija) i *Frana Lhotke* (dirigiranje), potom je glazbeni urednik Radio Zagreba i dirigent u HNK, a od 1945. djeluje u Subotici. Pisao je opernu, operetnu, orkestralnu, vokalno-instrumentalnu i scensku glazbu, te tamburaške i duhovne skladbe. Njegov bogat i sadržajan prinos ugrađen je u temelje glazbeno-umjetničkih života u Subotici.

23. KOLOVOZA 1957.

Prema navodima lokalnog tiska u Subotici je registrirano oko 1.100 vozača putničkih vozila, nadalje 300 profesionalnih vozača i oko 300 vozača traktora. U prethodnoj (1956.) godini na području Subotičkog kotara zabilježene su 42 prometne nesreće, što je značajan porast u odnosu na 1951. godinu kada su se dogodile 4 prometne nesreće.

23. KOLOVOZA 1970.

U okolici Subotice otkrivena su značajna nalazišta nafte i zemnog plina.

Zdrava ljetna namirnica ... krastavac

Krastavac je prastara kultura, a prvobitno je kao samonikla biljka bio rasprostranjen u istočnoj Indiji, gdje je kao hrana bio poznat još prije 5000 godina. Koštice krastavaca pronađene su u egipatskim grobnicama faraona, a u pustinji Sinaj narod Izraela čeznuo je za sočnim krastavcima Egipta. Tek oko 600. god. prije Krista pojavili su se krastavci u Grčkoj, a uskoro nakon toga cijenili su ih Rimljani, koji su ih prvi konzervirali u slanoj vodi. Oko 1500. godine vjerojatno su uvedeni na područje srednje Europe i do toga vremena uživaju veliku popularnost.

Bili su popularna namirnica još u antičkim civilizacijama Egipta, Grčke i Rima, čiji stanovnici su ih, osim u prehrambene svrhe, koristili zbog njihovog, kako su vjerovali, za zdravlje kože blagotvornog djelovanja. U Aziji su ga pili kao osvježavajući sok tijekom vrućih ljetnih dana.

»Kolijevka« kiselih krastavaca je Španjolska, koja je prva, još u antička vremena, započela s procesom konzerviranja krastavaca, a sve zbog hira rimskih careva koji su željeli krastavce isključivo iz mediteranskih zemalja.

Plod krastavca je duguljastog oblika i tamnozeleno boje. Na površini ima bradavice, a kad dozrije ima glatku površinu. S obzirom da su krastavci vrlo osjetljivi na toplinu, prilikom kupnje odaberite one čvrste strukture, zaobljenih rubova i ujednačene boje. U većini slučajeva, manji krastavci sadrže manje gorčine, dok manji broj sje-

menki imaju tanji krastavci.

Nakon kupnje čuvajte ih u hladnjaku do tjedan dana. Ukoliko želite dobiti maksimum od ovog osvježavajućeg povrća, upotrijebite ga do dva dana nakon kupnje.

PRIPREMA JELA S KRASTAVCIMA

Krastavce perite pod mlazom tekuće vode ukoliko nemate namjeru oguliti koru. Krastavce možete narezati na ploške, kockice ili štapiće. S obzirom da je krastavcima vrhunac sezone u ljetnim mjesecima, nije čudno što se ovo osvježavajuće povrće najviše koristi sirovo i dobro rashlađeno u kom-

Koštice krastavaca pronađene su u egipatskim grobnicama faraona, a u pustinji Sinaj narod Izraela čeznuo je za sočnim krastavcima Egipta...

binaciji s različitim namirnicama.

Krastavci se izvrsno nadopunjuju s mliječnim proizvodima, pa se tako u više kuhinja jugoistočne Europe priprema salata od krastavaca s dodatkom jogurta ili kiselog mlijeka. Krastavce narežite na ploške, posolite i ostavite da odstoje oko 30-tak minuta. Zatim rukama istisnite suvišnu tekućinu i dodajte češnjak, domaće vrhnje i crvenu mljevenu papriku, kao što je slučaj u kontinentalnoj kuhinji Hrvatske. U Makedoniji će vam na sličan način ponuditi *tarator* – salatu od krastavaca s kiselim vrhnjem i začинима, a u Grčkoj čuveni *tzatziki* – predjelo od krastavaca s jogurtom, solju, paprom, maslinovim uljem i koprom, koje se obično poslužuje uz pečeno meso – *souvlaki* ili *gyros*. Također, važno mjesto u ljetnoj prehrani ima i miješana salata od krastavaca, rajčica i paprika kojoj se u Grčkoj, Bugarskoj i Makedoniji dodaju i ovčji sirevi – feta ili kačkavalj. Zanimljive su i kombinacije krastavaca sa žitaricama, poput bulgura uz dodatak mladog luka, češnjaka i svježeg začinskog bilja – peršina, kopra i metvice. Za početak dana možete poslužiti i palentu pečenu na roštilju sa salatama od krastavaca, rajčice, pečenih kukuruznih zrna i luka. Na egzotičan način salate od krastavaca možete kombinirati i s voćem kao što je ananas, mango ili breskva.

Za ukusne male zalogaje možete pripremiti namaz od kozjeg sira s dodatkom narezanog krastavca uz dodatak limunova soka,

PUNJENI KRSTAVCI – HLADNO PREDJELO

Potrebni sastojci:

- 4 krastavca
- 100 g svježeg sira
- 1 ribana mrkva
- 2 žlice maslinovog ulja
- 50 g konzervirane tune
- isjeckan peršin
- sol

Priprema:

Krastavce oguliti po dužini, izvadite pulpu krastavaca s jednom žlicom. Posolite krastavce. U jednu zdjelu stavite sve sastojke i dobro promiješajte. Napuniti krastavce pripremljenom smjesom.

OSVJEŽAVAJUĆA JUHA OD KRSTAVACA

Potrebni sastojci:

- 3 žlice maslinova ulja
- 1 žlica vegete
- 2 žlice narezanog kopra
- 1 žličica narezane svjež metvice
- 150-200 g krumpira
- 2 češnja češnjaka

400 g svježih krastavaca
80 g luka
250 g kiselog vrhnja

Priprema:

Oprane krastavce ogulite, uzdužno pre-režite, očistite od sjemenki i narežite na veće komade. Na ulju popecite nasjec-kani luk, dodajte nasjeckani češnjak i oguljeni krumpir narezan na kockice. Kratko popecite, a zatim zalijte vodom. Dodajte vegetu i mentu pa kuhajte na laganoj vatri oko 15 minuta. Nakon toga umiješajte krastavce, nastavite kuhati još 10 minuta, malo ohladite i sve zajedno usitnite u električnoj sjeckalici. Dobivenu juhu stavite u odgovarajuću zdjelu, umiješajte kopar, kiselo vrhnje, dobro promiješajte i stavite hladiti oko sat vremena. Juhu ukasite kockicama ili ploškama krastavaca i koprom te poslužite hladnu.

SALATA S PILETINOM

Potrebni sastojci:

1 veći komad pilećeg filea
po pola glavice običnog i ljubičastog luka
pola konzerve kukuruza
pola glavice zelene salate
1-2 krastavca
1-2 rajčice
par žlica kiselog vrhnja
malo feta sira
po želji origano, sol, papar, vegeta...

Priprema:

Piletinu isjeći na kockice, trakice i ispržiti. Začiniti origanom, posoliti. U zdjelu narezati salatu, rajčicu, krastavac, te dodati isprženu piletinu, sir narezan na kockice i sve začiniti. Dodati nekoliko žlica kiselog vrhnja i sve lijepo promiješati. Staviti u hladnjak do služenja.

papra, luka i listića estragona ili nekog drugog svježeg začinskog bilja.

Za svečanije prigode možete na deblje ploške krastavaca staviti kiselo vrhnje s malo kavijara s nadjevom od svježeg sira i hrena, obloženo dimljenim lososom.

Uz skandinavski *gravad lax* prijat će

osvježavajući žele od krastavaca, uz losos s roštilja *salsa* od krastavaca, rajčice, paprike, kapara i peršina.

Rashladiti se možete i uz hladne juhe od krastavaca s dodatkom krumpira, poriluka, povrtnog temeljca i vrhnja ili *gazpacho*. Isprobajte i granitu od krastavaca s dodatkom

limete i votke, a koktel *Bloody* za promjenu, umjesto sa stabljikom celera, poslužite sa svježim krstavcem narezanim na štapiće.

Osim u sirovom obliku, krstavce možete kratko pirjati, dodati malo vrhnja i začina i poslužiti kao prilog uz meso ili ribu, ili uz dodatak temeljca pripremiti varivo.

MOŽDA NISTE ZNALI A TREBALI BISTE ZNATI

Veliki udio vode čini krstavac odličnim diuretikom, učinkovito uklanja nakupljene toksine, potiče rad bubrega i žuči. U kombinaciji s dijetalnim vlaknima, koje i sam sadrži, potiče rad debelog crijeva i štiti organizam od kancerogenih tvari.

Sirovi krstavac snižava šećer u krvi, pa se preporučuje i dijabetičarima i kao dijetalna prehrana osobama sklonim gojenju.

Kalij, kojeg ima najviše od svih minerala, potiče fleksibilnost mišića i pomaže u reguliranju krvnog tlaka.

Brojna literatura preporučuje sok od krastavca zbog silicijeve kiseline koju sadrži u tragovima. Silicijeva kiselina vrlo je važna za održavanje zdravlja vezivnog tkiva mišića, ligamenata, hrskavice, kostiju, poboljšava ten i održava zdravlje kože, a udružena s vodom prirodno hidrira i daje koži zdravi sjaj. Ekstrakti krastavca koriste se u preparatima za pomlađivanje kože. Kad je u pitanju ljepota kože, krstavac zaustavlja starenje, zbog velike količine E vitamina, pogotovo u kori, zateže kožu, jača kožu, potiče stvaranje kolagena u organizmu, a bez te supstancije nema zategnute i zdrave kože.

Sok od krastavca je također koristan i za bolesti zuba i desni, osobito kod krvarenja desni.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

	JAKA NAG- NUTOST FLOHE	GLJIVICE KOJE IZAZIVAJU ALKOHOL- NO VRENJE	DIVLJA MAČKA NABIH KRALJEVA	JELO OD PISKE S NA- SEG NAJ- VEĆEG PO- LUOTOKA	VIROVITICA	"EAST"	SAGIB TUJELA U ZNAK POZDRAVA	STOTI DIO DANSKE KRUNE KOB	GLUMICA EKLAND	6 OD 45 ILI 7 OD 39	KONTRO- VERZNI GINEKOLOG KURJAK	KATOLIČKA CRKVA NA OTOČIČU U BOKI KO- TORSKOJ	SLIKE U ULJU
ZAKOPANI GLASARSKI SANDUK SA ZLATNI- CIMA													
ŽIVAHAN PLES CHUBBYJA CHECKERA (FONJ)						ASEPSOL I... PUŠEBAČKI SAN							
POVEĆA- VANJE U VISINU					SAKRITI SE ŽARAC, GRIN								
MIROSLAV BUTEJ			MJENIČNO JAMSTVO ANA KARIČ					SLIKAR, KAMLO SUPROTNO OD MLADO- LUD					
OPĆINJE- NOST, FASCIN- RANOST										AL PACINO	A.T. KOMPOZI- TOR FILMSKI GLAZBE FRANCIJE		
NAVIGA- CIJSKI INSTRU- MENT									MIERA CISTO- TOČE NOV- CA (ALOU) KITA, ROJTA				
"TELEVI- ZIJA"			OTOK S OMISLJEM "LANDING RIGHTS AIRPORT"			MADARSKO MUŠKO IME USKO (NJEM.)							LATINSKI: DRUGIM IMENOM
PRIPREDILA REDAKCIJA ENIGMATSKOG TJEDNIKA "KVISKOTEKE"	REDATELJ KAZAN OČNJAK ILI SJEKUTIC					GLAS ZABE KRAJ U GRČKOJ I ALBANJI				DIRIGENT KREJCI (ROŠA BEE RO TMINA)			
POGRIL- JENOST											"KLASA" BORILISTA		
RAĐNIK U ULJARSTVU					BRODSKO LUŽE (IMHOŽ) ŽENA IZ SARAJEVA								
BIZMUT			OSUTAK (IMHOŽ) VEČERE ILI RATE						TUR. JEČAM GEŠARPA BEE EDO BLENTA- VAC				
50 ROČNICE	VODONOŠA ČOKOLAD- NA GLUMI- CA, USA					KOM BASINGER SKLADIŠTE ŽITARICA				"ENGINEE- RING JOB SHEET" ZVJEZDA ALTAR			
PAPAR (REG.)						"TVORNI- CE" SOLI KRAVLJE MLADUNCE							SRPSKA VITEŠKA IGRA
ORISATI								GLUMICA PARDO ESTONAC					
KRAJU REKVISIT U MATEJCU				PUJEVAČICA ROZGA INDU							IME GLUMI- CA PACINA LITU		
"ENERGIJA"		VRETA KOPRIVNOG APARATA ROTATOR "RADJUS"										KALJ RIMSKE STOTICA	
TRINAEST MUŠKA- RACA													

RIJEŠENJE KRIŽALJKE:
skriveno blago, tvist, aerosol, rast, skriti se, mš, aval, rompa, ocaranost, ar, seksant, slot, tv, krik, arpad, elia, kre, ita, zgrbljenost, kl, uljar, palamart, bi, ospit, arpa, vodan, kb, ejs, bibet, solane, ocarat, etela, neo, jelena, al, e, ciklost, k, trinaestorica.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hreka)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

Pjevajući u vojsku

Jedna od sačuvanih fotografija u prašnjavom albumu obitelji Šokac, u Sonti znanoj po nadimku Šunkini, čuva od zaborava skupinu mladića, među kojima je i Pavle, otac današnje glave obitelji Josipa, znanog kao Joza Šunkin. Ova skupina »beštelovana je« na salašu, prigodom samog polaska na »visticiju« (op. aut. regrutacija). U pratnji im je harmonikaš, a od salaša na kojem su se okupili, do željezničke postaje u Sonti odvezli su se »vatreima kolima«. »O ovim događanjima ne znam puno, nisam im bio suvremenik, rođen sam tek poslije II. svjetskog rata. Poznati su mi samo iz očevih priča. Ovo mu je uvijek bila jedna od omiljenijih fotografija, često ju je s osmijehom prevrtao po rukama, često nam je pričao o toj njihovoj visticiji. Kaže da su mladići s ponosom i radošću išli na regrutaciju, bila je to na neki način službena potvrda njihove muškosti. Na visticiju se išlo u Sombor i tamo im se određivao rod vojske u koji će biti upućeni na služenje vojnog roka. Do Sombora se putovalo vlakom, a na postaju u Sonti momci bi dolazili u skupinama,

pa još ukoliko bi se tu našao harmonikaš ili gajdaš, znalo je biti i žestokoga veselja«, priča Josip. Drugi detalji nisu mu poznati. Kako je ova fotografija starija od 70 godina, danas je sve manje ljudi koji se sjećaju ovakvih situacija. Jedan od njih je osamdeset dvogodišnji Josip, prezimenom isto Šokac, ali iz obitelji Mačkovi. Ovaj vitalni starac voli razgovarati, osobito o »starim, dobrim vremenima«. »E, to su bile godine. Istina, bili smo sirotinja, ali smo se znali radovati svemu, Bogu smo zahvaljivali na svakom novom danu. Družili smo se u veselju, a starije smo uvažavali. Evo i ovi momci na fotografiji, bili su, mislim, 7-8 godina stariji od moje generacije, pa ih se svih sjećam. Samo, oni su prošli tri režima. U leventu i na visticiju išli su u staroj Jugoslaviji, vojsku su služili za mađarske okupacije, a najljepši dio života proživjeli su poslije oslobođenja«, priča dida-Josip. Pojašnjava i što je leventa i što visticija i kako se išlo »na rukovanje« (op. aut. u starom govoru sonćanskih Šokaca ovaj termin je označavao sam odla-

zak na služenje vojnog roka). »Leventa je, mislim, hungarizam. Moju generaciju kačila je u vrijeme mađarske okupacije, a kasnije, poslije oslobođenja zvalo se predvojnička obuka. Na leventu su okupljali dječake i mladiće dobi od 11 do 17 godina, a s 18 bi se već rukovalo. Na leventu su nas pozivali u ljetnim mjesecima. Okupili bi nas u omladinskom domu na tjedan ili dva, više se ne sjećam. Znam samo da je na podu bila razasuta slama, pa smo tu i spavali, a hranu su nam donosili od kuća. Učili smo kako se treba postrojiti, vježbali strojevi i marševski korak. Stariji su išli i na gađanje na poligon izvan sela, mi smo samo

promatrali, nisu nam davali puške u ruke. Znalo je tu biti i šamara i udaraca remenom i tako smo bolno upoznali stegu u okupatorskom mađarskom vojnom sustavu. Na visticiju i na služenje vojske zvali su me tek u poslijeratnoj, Titovoj Jugoslaviji. Na visticiju smo išli u Sombor. Tamo su nas pregledali liječnici, zapisivali su nam osnovne podatke, zanimanje i određivali nam rod vojske koji ćemo služiti. Tada je bila velika sramota ukoliko bi te na visticiji proglasili nesposobnim za vojnu službu. Moja generacija je u vojsku išla s 20 godina. U danu odlaska okupili smo se na željezničkoj postaji u Sonti. Pratili su nas momci, cure i bliža rodbina. Bilo je tu i harmonikaša i tamburaša, a poneko bi od kuće ponio i bocu rakije, ili balončić vina, pa je na platou kod postaje nastala prava veselica, koju je prekinuo tek vlak. Putovali smo do Subotice, gdje su se okupljali novaci iz cijele Bačke. Nakon tri dana, vlakovima smo upućivani u nepoznato, jer destinacije na kojima ćemo služiti prvi dio vojnog roka držane su za strogo čuvanu vojnu tajnu. Putovali smo zatvoreni u teretne vagone, samo na ponekoj od usputnih postaja dopustili bi nam da pojedinci napune boce s vodom. Krajnji cilj našega putovanja znao je samo časnik zadužen za našu skupinu, tako da je to za sve nas odista bio put u neizvjesnost«, završava ovaj dio priče dida-Joza Mačkov.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

MALENI U DUŽIJANCI

Dužijanica 2012.

Srce mi je bilo puno vidjevši vas u nošnji kako ponosno stupate skupa sa svojim roditeljima, drugovima ili voditeljima udruga i kulturno-umjetničkih društava pod čijom ste zastavom prošetali u mimohodu ove 101. Dužijanice.

Vidjevši vas nasmijane i ponosite kako mašete svojima koji su vas došli pogledati u povorci, shvatila sam, po ko zna koji put, kako se ne trebam bojati. Dužijance će biti i iduće godine, ali i u sljedećem stoljeću, jer ona nije samo običaj, ona se »živi«.

Kako ne bih previše pisala, jer nekad su riječi suviše, sve vas, maleni moji, pohvaljujem i poručujem da ne posustanete ni u onim »ludim« tinejdžerskim godinama.

Za sve vas, koji možda niste sve uspjeli vidjeti iz najboljeg kuta, nekoliko fotografija djece na Dužijanici, 2012.

olovoza 2012.

XXVIII. DANI ANTE KOVAČIĆA U ZAPREŠIĆU

Pohvaljeni radovi Josipa Stantića i Marge Stantić iz Male Bosne

Učenici hrvatskih odjela u Subotici bili su izuzetno aktivni protekle školske godine. Sudjelovali su na brojnim lokalnim, ovodržavnim, ali i natječajima koji se organiziraju u Republici Hrvatskoj ili nekoj drugoj zemlji. Potrudili smo se objaviti sve nagrađene radove, ali bilo je nekoliko koji su bili pohvaljeni. I mi se želimo pohvaliti uspjesima naše djece, učenika hrvatskih odjela, zato u ovom i idućem broju govorimo o jednom divnom natječaju za literarne i novinarske radove.

Naime, ogranak Matice hrvatske u Zaprešiću je u suradnji sa Školskom knjigom, Školskim novinama i Našom djecom i ove godine u okviru XXVIII. po redu Dana Ante Kovačića raspisao natječaj posvećen djetinjstvu i školovanju u spomen na ovog vrsnog književnika. Na natječaj je pristiglo 865 radova, od kojih je 720 bilo literarnih a 145 novinskih uradaka. Podjeljeno je 72 nagrade i 165 pohvala.

Među pohvaljenima bili su i Marga Stantić (VIII. r.) i Josip Stantić (V. r.), oboje iz OŠ »Ivan Milutinović« iz Male Bosne. Mentorica im je bila profesorica Biljana Horvat.

Pročitajte u iduća dva broja njihove radove.

Utakmica za simpatiju

Bio je to ponedjeljak, najdosadniji dan u školi. Ali sam čekao sat tjelesnog, jer sam planirao pokazati svojoj simpatiji kako sam spretan u nogometu. I konačno je došao peti sat, sat tjelesnog. Izašli smo van na teren. Djevojčice su igrale odbojku, a dječaci nogomet. Rasporedili smo se tri na tri. Njih trojica nisu mogli protiv Antuna, mene i nastavnika. Prvi gol je dao nastavnik, drugi i četvrti sam dao ja, a Antun treći. Dok sam trčao po terenu za loptom stalno sam krajičkom oka gledao u nju i provjeravao promatra li me. Ta moja nesmotrenost me koštala nekoliko izgubljenih lopti, ali se ipak nisam dao, a njoj kao da je to bilo simpatično. Moja ekipa je bila jača, Antun i ja smo ih »driblali«, jedva su dali jedan gol. Konačan rezultat bio je 4:1! Primijetio sam kako se moja simpatija osmijevala na našu pobjedu! Bio sam zadovoljan... Kada sam pošao doma poslije nastave pomislio sam kako ovaj dan u školi i nije tako loš, da nema škole ne bih imao ni simpatiju.

**Josip Stantić, završeni V. razred
OŠ »Ivan Milutinović« Mala Bosna**

POZIV ZA SUDJELOVANJE U ETNO KAMPU HRVATSKE ČITAONICE

Etno kamp krajem kolovoza

Hrvatska čitaonica poziva zainteresirane učenike osnovnih škola u Etno kamp, V. po redu, koji će biti održan od 27. do 31. kolovoza 2012. godine. Prijave se primaju do 22. kolovoza na telefon 069 101 70 90 ili na e-mail: bernadica@gmail.com

Kao i prijašnjih godina, planiran je jednodnevni izlet te rad s djecom u brojnim radionicama (dramska, reci-

Hčitaonica
Hrvatska

tatorska, glazbeno-folklorna, kreativno-manualna...) koje će realizirati obučeni radioničari u popodnevnom satima od 14 do 19 sati. Posljednjeg, petog dana djeca će prirediti prodajnu izložbu svojih uradaka te završnu priredbu na

kojoj će pokazati što su naučila u kampu. Cijena petodnevnog boravka u kampu je 1.000 dinara.

**PETAK
17.8.2012.**

06:12 Najava programa
06:17 Trenutak spoznaje
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:09 Dome, slatki dome - humoristična serija
09:44 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:12 Zavolite svoj dom 2, dokumentarna serija
11:01 Čovjekov planet: Arktik: Život u dubokom ledu, dok. serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:18 Svjetionik na Crnim vodama, američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:13 Dubine: Otkrića, dokumentarna serija
15:43 I Prigušeni cvrkut, dokumentarni film
16:13 Ponos Ratkajevih, serija
17:00 Vijesti
17:25 Hrvatska uživo
18:00 Vjerovanja, emisija pučke i predajne kulture
18:35 Loza, TV serija
19:26 Navrh jezika
19:30 Dnevnik
20:10 Odabrao Delo H.: U ljudskom tijelu - Neprijateljski svijet, dokumentarna serija
21:07 Stipe u gostima 4, humoristična serija
21:50 Dnevnik 3
22:20 Vijesti iz kulture
22:35 Ciklus američkog filma 70 -ih: M.A.S.H.
00:30 Seks i grad 3, serija
01:02 Filmski maraton: Opasna pratnja, američko-britanski film
02:47 Filmski maraton: Svjetionik na Crnim vodama, američki film
04:20 CSI: Miami 9, serija
05:00 Sučevo novo ruho, serija
05:42 Skica za portret
05:52 Dubine: Otkrića, dokumentarna serija

HRT 2
07:10 Najava programa
07:15 Moć sudbine, telenovela
07:58 Teletubbies
08:22 Žutokljunac: Imam dvije dadilje
08:42 Amika, serija za djecu

08:55 Amika, serija za djecu
09:07 H2O Uz malo vode! 3
09:31 Kanjon opasnih igara, serija za djecu
10:00 Gradić Wakkaville
10:25 Ljubav je čudna
10:55 Loza, TV serija (R)
11:40 Vjerovanja, emisija pučke i predajne kulture (R)
12:10 Edgemont 3, serija
12:32 Obična klinka, serija
12:55 Dharma i Greg 5, serija
13:15 Briljanteen
13:55 Napjevi naroda San - Plesni festival u pustinji Kalahari, dok. film
14:40 Zalagaonica, serija
15:00 Zalagaonica, serija
15:25 Crno-bijeli svijet, dokumentarni film (R)
15:55 Novi Dubrovnik Nikole Dobrovića
16:30 Svačiji i ničiji: Konji, dokumentarni film
17:00 Idemo na put s Goranom Miličem: Gdje smo sve bili
17:48 Sučevo novo ruho, serija
18:30 Novi klinici s Beverly Hillsa 1, serija
19:15 20pet, kviz
19:30 Glamurozne slastice 1, dokumentarna serija
20:00 Stockholm: Atletika - Dijamantna liga, prijenos
22:05 CSI: Miami 9, serija
22:50 Mučke 4A, serija
23:20 Bitange i princeze 3
23:55 Inspektor Montalbano 3, serija
01:47 Retrovizor: Sestra Jackie 1, serija
02:15 Retrovizor: Dr. House 6, serija
02:57 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke nakane 5
03:39 Noćni glazbeni program

05:45 I tako to..., serija
06:10 Shaggy i Scooby-doo
06:35 Spiderman
07:00 Kad lišće pada, serija R
08:00 TV izlog
08:15 Strasti Orijenta, serija R
10:00 TV izlog
10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, R
13:20 IN magazin R
14:05 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
22:00 Punisher, igrani film
00:05 Zatvorski okovi, film
02:05 Gladijator, film R
03:40 Magazin MMA Lige R

04:05 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

06:40 RTL Danas, emisija (R)
07:20 PopPixie, crtani film
07:35 Moji džepni ljubimci
07:50 Ezel, dramska serija
08:45 Ezel, dramska serija
09:55 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
11:00 Štiklana do vrha, humorna serija (R)
12:00 Ekkluziv Tabloid, (R)
12:25 TV prodaja
12:40 Večera za 5
13:30 Bibin svijet, serija
14:15 Poroci Miamijsa, serija
15:15 Poroci Miamijsa, serija
16:10 Bibin svijet, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Večera za 5
20:00 Smrtonosni dug - TV premijera, akcijski/triler
21:40 Trgovac smrću, igrani film, akcijski
23:25 Put oslobođenja, igrani film, romantična drama
01:30 Astro show
02:30 RTL Danas, (R)
03:05 Kraj programa

**SUBOTA
18.8.2012.**

06:22 Najava programa
06:27 Drugo mišljenje
06:57 Vela Gospe na Salima, emisija pučke i predajne kulture
07:45 Hrvatska kronika BiH
08:00 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Alvarez Kelly, američki film
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:13 Kućni ljubimci
10:45 Ribar ribi grize rep, dokumentarna serija
11:15 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Ekumena, religijski kontakt program
13:50 Prizma
14:40 Žena iz hitne pomoći
16:05 Prirodni svijet 5: Posljednji grizli, dokumentarna serija
17:00 Vijesti
17:15 Euromagazin: Lofoti - dragulj u kruni
17:45 Reporter: Igraju li

milijarder prljavo i
Koncepti kineskog umjetnika

18:50 Globalno sijelo (R)
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Auschwitz - Nacisti i "konačno rješenje": Mahnito ubijanje, dokumentarna serija
21:00 Razbijač, američki film
22:35 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:15 Kill Bill 2, američki film
01:30 Filmski maraton: Nebo iznad krajolika, bosansko-hercegovački film
02:55 Filmski maraton: Obitelj Savage, američki film
04:45 Skica za portret
05:10 Reporter: Igraju li milijarder prljavo i Koncepti kineskog umjetnika
06:10 Prigušeni cvrkut, dokumentarni film
06:40 Globalno sijelo (R)

07:30 Najava programa
07:35 Moć sudbine, telenovela
08:20 Majstori svirači: Velika Gorica (1. dio)
08:50 Pipi Duga Čarapa, crtana serija
09:15 Maharal - tajna talismana, serija
09:40 Mala TV
10:10 Kućni svemirci, crtana serija
10:35 Sportske igre mladih
10:55 Tomov ponoćni vrt, američki film za djecu
12:40 Filmska matineja: Tommy i mudra mula, američki film
14:35 Odabrao Delo H.: U ljudskom tijelu: Neprijateljski svijet, dokumentarna serija
15:25 Među nama
16:15 Sevdah u Lisinskom 2011, snimka koncerta
17:25 Na rubu znanosti: Priča o konoplji
18:15 Boje turizma
19:05 Garaža: Jasna Bilušić & New Deal
19:30 Glamurozne slastice 1, dokumentarna serija
20:00 Mučke 4A, humoristična serija
20:30 Mučke 4A, humoristična serija
21:00 Bitange i princeze 3
21:35 Omiš 2012., finale muških klapa, snimka
22:30 Tajna služba, serija
00:00 Waldbühne 2011. - Fellini, jazz & co.
01:15 Noćni glazbeni program

05:50 Bijele udovice, zabavna emisija
07:10 TV Izlog
07:25 Dodir s neba, serija
08:20 Shaggy i Scooby-doo, crtana serija R
08:45 Lego Ninjago, crtana serija R
09:10 Spiderman, R
09:35 Pokemoni, R
10:00 Pokemoni
10:25 Klub otpisanih, serija
10:55 Drugo lice planine, serija
13:00 Prazan grad, igrani film
15:15 Povratak superjunaka, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Periferija City, serija R
18:05 Nad lipom 35, show R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Bjegunac, igrani film
22:25 Zmije u avionu, film
00:20 Punisher, igrani film R
02:25 Zatvorski okovi, igrani film R
04:20 Ezo TV, tarot show
05:40 Dnevnik Nove TV R
06:30 Kraj programa

05:40 RTL Danas, (R)
06:15 Najljepše bajke svijeta, animirani film
07:30 PopPixie, crtani film
08:50 Ben 10: Ultimate Alien, animirana serija
09:15 TV prodaja
09:30 Waterloo road, dramska serija
10:35 Waterloo road, dramska serija
11:35 TV prodaja
11:50 Plavuša uzvraća udarac, igrani film, komedija
13:35 TV prodaja
13:50 Gore od najgoreg, igrani film, komedija
15:40 Kod kuće je najljepše, igrani film, romantična komedija
17:30 Discovery: Somalijski gusari, dokumentarni
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
20:00 Mamin novi frajer, igrani film, akcijska romantična komedija (R)
21:50 Bez vesla, igrani film, avanturistička komedija (R)
23:40 Ljubavni guru, igrani film, komedija (R)
01:10 Astro show, show
02:10 RTL Danas, (R)
02:45 Posljednje Kristovo iskušenje, igrani film, drama (R)
05:20 Kraj programa

**NEDJELJA
19.8.2012.**

07:05 Najava programa
07:10 Ekumena, religijski kontakt program
07:55 Normalan život, emisija o obitelji
08:35 Zlatna kinoteka: Postaja Komanča, američki film
09:45 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:19 Umorstva u Midsomeru 13, serija
12:00 Dnevnik
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Split: More
14:00 Reagan, dokumentarna serija
15:05 Veliki, američki film
17:00 Vijesti
17:15 Mir i dobro
17:45 Vrtlarica
18:15 Lijepom našom: Pakrac
19:20 Loto 6/45
19:30 Dnevnik
20:10 Jadranske igre: Kaštela
22:05 Dnevnik 3
22:30 Vijesti iz kulture
22:45 dokumentarni film
00:20 Dr. Oz 1b, talk show
01:05 Plavuša, američki film
02:45 Umorstva u Midsomeru, serija
04:15 Skica za portret
04:25 Prizma, multinacionalni magazin
05:10 Lijepom našom: Pakrac

05:20 Najava programa
05:25 Ramazanski bajram, prijenos bajramske svečanosti iz zagrebačkog islamskog centra
07:10 Waldbühne 2011. - Fellini, jazz & co.
08:10 Prijatelji 3
09:05 Vesele trojke
09:30 Silvestrovi i Čičijeve tajne, crtana serija
09:55 Merlin 3, serija
10:40 Biblija
10:50 Portret Crkve i mjesta
11:00 Sveti Petar Čvrstec: Misa, prijenos
12:05 Filmska matineja: McBride: Tko je ubio Martyja?, američki film
13:30 Među svojim, američki film
15:00 Domaći dok.film
16:40 Šerif u New Yorku 1, serija
17:50 Šerif u New Yorku 2, serija
19:05 Glazbeni specijal: 2

Cellos Arena specijal
19:30 Glamurozne slastice 1, dokumentarna serija
20:05 Legenda o izgubljenom blagu, američko-talijanski film
22:00 Ciklus festivalski pobjednici: Vjetar koji povija ječam, irsko-francusko-britanski film
00:05 Noćni glazbeni program

06:30 Klub otpisanih, serija R
07:00 TV Izlog
07:15 Dodir s neba, serija
08:15 Shaggy i Scooby-doo, crtana serija R
08:40 Spiderman, R
09:05 Pokemoni, R
09:30 Pokemoni, crtana serija
09:55 Bijele udovice, zabavna emisija
11:25 Groždice na suncu, film
13:55 Roditelji u bijegu, film
15:45 Nad lipom 35, show
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Karate Kid 3, igrani film
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Periferija City, serija
21:00 Kućna zečica, film
22:50 Red Carpet, showbiz magazin
23:50 BjeGUNAC, igrani film R
02:05 Karate Kid 3, film R
03:55 Savršena nevjesta, reality show
05:25 Red Carpet, showbiz magazin R
05:45 Kraj programa

06:50 RTL Danas, (R)
07:30 Najljepše bajke svijeta, animirani film
08:45 Moji džepni ljubimci
10:00 Ben 10: Ultimate Alien
10:25 TV prodaja
10:40 Sutkinja Amy, dramska serija
11:35 TV prodaja
11:50 Sutkinja Amy, dramska serija
12:45 TV prodaja
13:00 Boxboarders!, igrani film, komedija
14:45 Bez vesla, igrani film, avanturistička komedija (R)
16:35 Mamin novi frajer, igrani film, akcijska romantična komedija (R)
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
20:00 Sam protiv svih, igrani film, akcijski triler (R)
22:10 CSI: Miami, serija
23:00 CSI: Miami, serija

**HRT1 19.08.2012. 20:10
JADRANSKE IGRE: KAŠTELA**

Ove nedjelje u Kaštel Lukšiću počinje polufinalna serija Jadranskih igara. Uz ekipu Ploča, pobjednika 1. emisije, u polufinalu će se natjecati i ekipe Tribunja, Konavala i Solina. Pogledajte na 1. programu HTV-a tko će biti bolji u strelčarstvu, spašavanju turistkinje, nošenju kašeta i hvatanju pršuta, te tko će na kraju najbolje povući konop i skuhati najbolji kaštelanske makarune i plasirati se na veliko finale 2.9. u Pagu. Komentatori i voditelji kroz igre su: Karmela Vukov Colić, Marina Medved Pulić, Mirko Fodor i Rene Bitorajac. Organizatori Jadranskih igara 2011. su tvrtke Adria Events Agency i 5/ Group, generalni pokrovitelj je Ministarstvo turizma RH uz partnere projekta HRT,

Hrvatsku gospodarsku komoru (HGK), Hrvatsku obrtničku komoru (HOK) i Hrvatsku turističku zajednicu (HTZ). O Jadranskim igrama 2011. više na www.hrt.hr i www.jadranskeigre.com.

Scenarij: Alen Đurica
Redatelj: Ivan Miladinov
Urednik: Jasna Ceković i Tomislav Štengl
Urednik Zabavnog programa: Velimir Đuretić
Urednik projekta: Vedrana Medimorec

23:55 CSI: Miami, serija
00:45 Astro show, show,
01:45 RTL Danas, (R)
02:20 Sutkinja Amy, serija
03:10 Sutkinja Amy, serija
03:55 Ljubavni guru, igrani film, komedija (R)
05:15 Kraj programa

**PONEDJELJAK
20.8.2012.**

06:12 Najava programa
06:17 Mir i dobro
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:11 Dome, slatki dome - humoristična serija
09:46 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Zavolite svoj dom 2, dokumentarna serija
11:00 Čovjekov planet: Prašume, dok. serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 U pohodu na slobodu, američki film
15:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15:10 Krš i more: Malo more, dokumentarna serija
15:40 Krš i more: Žed i poplave, dokumentarna serija
16:10 Ponos Ratkajevih, serija
17:00 Vijesti
18:00 Azijske razglednice: Pozdrav iz Delhija, dokumentarna serija
18:35 Loza, TV serija
19:26 Navrh jezika
19:30 Dnevnik
20:10 TV Bingo
20:35 U krupnom planu
21:40 Stipe u gostima 4, humoristična serija

22:20 Dnevnik 3
22:50 Vijesti iz kulture
23:10 Ciklus najboljih europskih filmova: Još jedna godina, britanski film
01:15 Seks i grad 3, serija
01:45 CSI: Miami 9, serija
02:27 Šaptačica duhovima 5
03:09 Dharma i Greg 5, serija
03:29 Sučevo novo ruho, serija
04:09 Skica za portret
04:20 Jelovnici izgubljenog vremena
04:40 Idemo na put s Goranom Milićem: Švicarska i Austrija
05:25 Zavolite svoj dom 2, dokumentarna serija

06:55 Najava programa
07:00 Moć sudbine, telenovela
07:45 Teletubbies, animirana serija
08:10 Žutokljunac: Antikvarijat
08:35 Amika, serija
08:50 Amika, serija
09:05 H2O Uz malo vode!
09:30 Kanjon opasnih igara, serija
10:00 Gradić Wakkaville
10:25 Ljubav je čudna
10:55 Loza, TV serija (R)
11:40 Vjerovanja, emisija pučke i predajne kulture (R)
12:10 Edgemont 3, serija
12:35 Obična klinka, serija
13:00 Dharma i Greg 5, serija
13:20 Prigušeni cvrkut, dokumentarni film
13:50 Tvorci promjene 1; Inovirati znači oponašati, dokumentarni film
14:50 Zalagaonica, serija
15:10 Zalagaonica, serija

15:35 Plodovi zemlje
16:25 Mijenjam svijet: Na rubu Hrvatske
16:55 Idemo na put s Goranom Milićem: Švicarska i Austrija
17:40 Fotografija u Hrvatskoj
17:55 Sučevo novo ruho
18:45 Novi klinici s Beverly Hillsa 1, serija
19:30 20pet, kviz
19:45 Glamurozne slastice 1, dokumentarna serija
20:15 Laži mi 3, serija
21:00 Wall Street, američki film
23:00 CSI: Miami 9, serija
23:45 Mučke 4B: Do Hullu i natrag, humoristična serija
01:15 Bitange i princeze 4, humoristična serija
01:50 Šaptačica duhovima 5
02:35 Retrovizor: Kath i Kim 1, humoristična serija
03:00 Retrovizor: Dr. House 6, serija
03:45 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke nakane 5
04:30 Noćni glazbeni program

05:50 I tako to..., serija
06:15 Shaggy i Scooby-doo
06:40 Spiderman, crtana serija
07:00 Kad lišće pada, serija R
08:00 TV izlog
08:15 Strasti Orijenta, serija R
10:00 TV izlog
10:15 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, serija R
13:20 IN magazin R
14:05 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija

21:50 Večernje vijesti
22:10 Univerzalni vojnici:
Povratak, igrani film
23:50 Kućna zečica, film R
01:30 Zaboravljene duše
02:15 Braća, serija 8/13
02:40 Dodir s neba, serija R
03:25 Ezo TV, tarot show
04:25 Dnevnik Nove TV R
05:15 IN magazin R
05:50 Kraj programa

06:40 RTL Danas, emisija (R)
07:15 PopPixie, crtani film
07:30 Moji džepni ljubimci
08:00 Ezel, dramska serija
08:40 Ezel, dramska serija
09:30 TV prodaja
09:45 Kismet - okovi sudbine
10:40 TV prodaja
10:55 Cobra 11, akcijska serija
11:50 Cobra 11, akcijska serija
12:45 TV prodaja
13:10 Ekkluziv Tabloid, (R)
13:30 Krv nije voda, serija (R)
14:25 Bibin svijet, serija
15:00 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija (R)
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Kućanice, humorna
dramska serija
20:50 Hawaii Five-0, serija
21:45 Odstrel, akcijska serija
22:35 Odstrel, akcijska serija
23:30 RTL Vijesti
23:45 Odstrel, akcijska serija
00:35 CSI: Miami, serija
01:20 Astro show, show 02.20
CSI: Miami, serija
03:05 CSI: Miami, serija
03:55 RTL Danas, (R)
04:30 Kraj programa

**UTORAK
21.8.2012.**

06:12 Najava programa
06:17 Treća dob, emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:11 Dome, slatki dome -
humoristična serija
09:46 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Zavolite svoj dom 2,
dokumentarna serija
11:00 Čovjekov planet:
Planine - Život u
visinama, dok.serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela

13:15 For One Night, američki
film
14:40 Kulturna baština
15:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
15:10 Krš i more: Omba,
dokumentarna serija
15:40 Krš i more: Veliki zid,
dokumentarna serija
16:10 Ponos Ratkajevih, serija
17:00 Vijesti
17:25 Hrvatska uživo
18:00 Azijske razglednice: U
gradu Taj Mahala,
dokumentarna serija
18:35 Loza, TV serija
19:26 Navrh jezika
19:30 Dnevnik
20:10 Boje turizma
21:00 Stipe u gostima 4, serija
21:40 Dnevnik 3
22:10 Vijesti iz kulture
22:30 Ciklus najboljih
europskih filmova:
Kompleks
Baader Meinhof,
njemački film
01:00 Seks i grad 3, serija
01:30 CSI: Miami 9, serija
02:12 Šaptačica duhovima 5
02:54 Dharma i Greg 5
03:14 Sučevo novo ruho
03:54 Skica za portret
04:15 Vrtlarica
04:40 Idemo na put s Goranom
Milićem: Švicarska i
Austrija
05:25 Zavolite svoj dom 2,
dokumentarna serija

06:55 Najava programa
07:00 Moć sudbine, telenovela
07:45 Teletubbies
08:10 Žutokljunac: Joža nosi
povrće
08:35 Amika, serija za djecu
08:50 Amika, serija za djecu
09:05 H2O Uz malo vode! 3
09:30 Kanjon opasnih igara,
serija za djecu
10:00 Gradić Wakkaville
10:25 Ljubav je čudna
10:55 Loza, TV serija (R)
11:40 Edgemont 3, serija
12:05 Obična klinka, serija
12:30 Dharma i Greg 5
12:50 Glazba, glazba...
12:55 Hrvatska kronika BiH
13:10 Krš i more: Malo more,
dokumentarna serija
13:40 Krš i more: Žed i poplave,
dokumentarna serija
14:10 Tvorci promjene 1:
Čovjekoljublje i
kapitalizam: Bezizgledan
spoj?, dokumentarni film
15:05 Zalagaonica, serija
15:30 Zalagaonica, serija
15:55 Rekonstrukcija: Boa
16:25 Split: More
16:55 Idemo na put s Goranom

Milićem: Švicarska i
Austrija
17:40 Fotografija u Hrvatskoj
17:55 Sučevo novo ruho
18:45 Novi klinici s Beverly
Hillsa 1, serija
19:30 20pet, kviz
19:45 Glamurozne slastice 1,
dokumentarna serija
20:15 Laži mi 3, serija
21:00 Devet, američko-
talijanski film
22:55 CSI: Miami 9, serija
23:40 Mučke 5A, serija
00:10 Bitange i princeze 4
00:45 Šaptačica duhovima 5
01:30 Retrovizor: Kath i Kim
1, humoristična serija
01:55 Retrovizor: Dr. House
6, serija
02:40 Retrovizor: Zakon i red:
Zločinačke nakane 5
03:25 Noćni glazbeni program

05:50 I tako to..., serija
06:15 Shaggy i Scooby-doo
06:40 Spiderman
07:00 Kad lišće pada, serija R
08:00 TV izlog
08:15 Strasti Orijenta, serija R
10:00 TV izlog
10:15 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:05 Zauvijek susjedi, R
13:20 IN magazin R
14:05 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Oceanovih dvanaest, film
00:25 Mamci iz svemira:
Zavođenje, igrani film
02:00 Muškarci u krizi, serija
02:45 Braća, serija R
03:10 Braća, serija
03:30 Zaboravljene duše, R
04:15 Ezo TV, tarot show
05:15 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

06:35 RTL Danas, (R)
07:15 PopPixie, crtani film
07:30 Moji džepni ljubimci
07:45 Ezel, dramska serija
08:40 Ezel, dramska serija
09:45 Kismet - okovi sudbine
10:55 Cobra 11, akcijska serija
11:50 Cobra 11, akcijska serija
13:05 Ekkluziv Tabloid, (R)
13:30 Krv nije voda, serija (R)
14:20 Bibin svijet, serija
15:00 Cobra 11, akcijska serija
15:55 Cobra 11, akcijska serija
16:55 RTL 5 do 5

17:10 Galileo, (R)
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija (R)
20:00 Kućanice, serija
20:50 Ptica na žici, igrani film
22:50 Zakon i red, serija
23:40 Zakon i red, serija
00:35 RTL Vijesti
00:50 Odstrel, akcijska serija (R)
01:35 Astro show, emisija uživo
02:35 Odstrel, akcijska serija (R)
03:20 Odstrel, akcijska serija (R)
04:05 RTL Danas, (R)
04:40 Kraj programa

**SRIJEDA
22.8.2012.**

06:12 Najava programa
06:17 Među nama
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:11 Dome, slatki dome
10:00 Vijesti
10:10 Zavolite svoj dom 2,
dokumentarna serija
11:00 Čovjekov planet,
dokumentarna serija
12:00 Dnevnik
12:30 Moć sudbine, telenovela
13:15 Where There's a Will,
američki film
14:35 Kulturna baština
15:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
15:10 Prosjaci i sinovi, serija
16:10 Ponos Ratkajevih, serija
17:00 Vijesti
17:25 Hrvatska uživo
17:55 Azijske razglednice:
Uzduž Rajastana,
dokumentarna serija
18:30 Loza, TV serija
19:18 Navrh jezika
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Veliki brodolomi
Jadrana: Sila mora,
dokumentarna serija
20:55 Stipe u gostima 4,
humoristična serija
21:35 Dnevnik 3
22:05 Vijesti iz kulture
22:25 Ciklus najboljih
europskih filmova: Nikom
ni riječi, francuski film
00:40 Seks i grad 3, serija
01:10 Vrijeme je za jazz:
Black Coffee i Daniele
di Bonaventura
02:25 Šaptačica duhovima 5
03:07 Dharma i Greg 5, serija
03:27 Sučevo novo ruho
04:07 Skica za portret
04:20 Jelovnici izgubljenog
vremena
04:40 Idemo na put s Goranom
Milićem: Švicarska i
Austrija
05:25 Zavolite svoj dom 2,

dokumentarna serija
06:50 Najava programa

06:55 Moć sudbine, telenovela
07:40 Teletubbies
08:05 Žutokljunac: Nezvani gost
08:35 Amika, serija za djecu
09:05 H2O Uz malo vode! 3
09:30 Operacija Barbarossa
10:00 Šaolinski pažezi
10:25 Ljubav je čudna
10:55 Loza, TV serija (R)
11:40 Edgemont 3, serija
12:05 Obična klinka, serija
12:30 Dharma i Greg 5
12:50 Moje rodno mjesto:
Sukošan
13:10 Krš i more: Omba,
dokumentarna serija
13:40 Krš i more: Veliki zid,
dokumentarna serija
14:10 Tvorci promjene 1,
dokumentarni film
15:05 Zalagaonica, serija
15:30 Zalagaonica, serija
15:55 Euromagazin: Lofoti -
dragulj u kruni
16:25 City folk 2012: Dhaka
16:55 Idemo na put s Goranom
Milićem: Švicarska i
Austrija
17:45 Sučevo novo ruho
18:30 Novi klinici s Beverly
Hillsa 1, serija
19:15 20pet, kviz
19:45 Glamurozne slastice 1
20:15 Nogometna Liga prvaka
- emisija
20:40 Nogomet Liga prvaka,
kvalifikacije: Dinamo -
Maribor, prijenos
22:35 Nogometna Liga prvaka
- emisija
23:00 Mučke 5A, serija
23:30 Bitange i princeze 4
00:05 Šaptačica duhovima 5
00:50 Retrovizor: Kath i Kim
1, humoristična serija
01:15 Retrovizor: Dr. House
6, serija
02:00 Retrovizor: Zakon i red:
Zločinačke nakane 5
02:45 Noćni glazbeni program

05:50 I tako to..., serija
06:15 Shaggy i Scooby-doo
06:40 Spiderman
07:00 Kad lišće pada, serija R
08:15 Strasti Orijenta, serija R
10:15 Walker, teksaški rendžer
12:05 Zauvijek susjedi, R
13:20 IN magazin R
14:05 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV

20:05 Strasti Orijenta, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Zapeši sa mnom, film
00:20 Topovi s Navaronea, igrani film
02:50 Muškarci u krizi, serija
03:35 Braća, serija 10/13
04:00 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

06.30 RTL Danas, (R)
07.10 PopPixie, crtani film
07.25 Moji džepni ljubimci
07.40 Ezel, dramska serija
08.35 Ezel, dramska serija
09.40 Kismet - okovi sudbine
10.50 Cobra 11, akcijska serija
11.45 Cobra 11, akcijska serija
13.05 Ekkluziv Tabloid, (R)
13.25 Krv nije voda, serija (R)
14.15 Bibin svijet, serija
15.00 Cobra 11, akcijska serija
15.55 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, (R)
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija (R)
20.00 Kućanice, serija
20.50 Mjesec od porculana, triler
22.40 Igra skrivača, triler
00.30 RTL Vijesti
00.45 Zakon i red, serija
01.35 Astro show, show
02.35 Zakon i red, serija
03.20 RTL Danas, (R)
03.55 Kraj programa

ČETVRTAK
23.8.2012.

06.12 Najava programa
06.17 Riječ i život: civilizacijski rizici umjetne oplodnje, religijska emisija
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
07.05 Vijesti
07.10 Dobro jutro, Hrvatska
07.35 Vijesti
09.11 Dome, slatki dome
10.00 Vijesti
10.10 Zavolite svoj dom 2
11.00 Čovjekov planet, dokumentarna serija
12.00 Dnevnik
12.30 Moć sudbine, telenovela
13.15 The Circuit, američki film
14.45 Fotografija u Hrvatskoj
15.00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
15.10 Prosjaci i sinovi, serija
16.10 Ponos Ratkajevih, serija
17.00 Vijesti
17.25 Hrvatska uživo
18.00 Azijske razglednice: Tko nije vidio Bangkok, dokumentarna serija
18.35 Loza, TV serija
19.26 Navrh jezika
19.30 Dnevnik
20.07 Kratki susreti
20.32 Urugvajski Hrvati, dokumentarni film (R)
21.05 Stipe u gostima 4, humoristična serija
21.50 Dnevnik 3
22.20 Vijesti iz kulture
22.40 Ciklus najboljih europskih filmova: Drugi dah, francuski film
00.50 Seks i grad 3, serija

01:20 CSI: Miami 9, serija
02:02 Dharma i Greg 5, humoristična serija
02:22 Sučevo novo ruho serija
03:02 Skica za portret
03:12 Škrinja: Sloboda
04:07 Reprizni program
04:40 Idemo na put s Goranom Milićem: Švicarska i Austrija
05:25 Zavolite svoj dom 2, dokumentarna serija

06:50 Najava programa
06:55 Moć sudbine, telenovela
07:40 Teletubbies
08:05 Žutokljunac: Pantomima
08:35 Amika, serija
08:50 Amika, serija
09:05 H2O Uz malo vode!
09:30 Operacija Barbarossa, serija
10:00 Šaolinski paževi
10:25 Ljubav je čudna
10:55 Loza, TV serija (R)
11:40 Najbolje iz povijesti HTV-a:
12:10 Edgemont 3, serija
12:35 Obična klinka, serija
13:00 Dharma i Greg 5, serija
13:20 Đeram bunar - voda studena, dok.film
13:50 Tvorci promjene 1, dokumentarna serija
14:40 Škrinja: Sloboda
15:35 Drugi format
16:20 Idemo na put s Goranom Milićem: Švicarska i Austrija
17:10 Sučevo novo ruho, serija
18:00 Rukomet (M): Novigrad

- Zagreb Metalurg, prijenos
19:30 20pet, kviz
19:45 Glamurozne slastice 2, dokumentarna serija
20:15 Laži mi 3, serija
21:00 Bezdan, američki film
23:45 CSI: Miami 9, serija
00:30 Mučke 5A, serija
01:00 Bitange i princeze 4
01:35 Retrovizor: Kath i Kim 1, humoristična serija
02:00 Retrovizor: Dr. House 6, serija
02:45 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke nakane 5
03:30 Retrovizor: Zakon i red: Zločinačke nakane 5
04:15 Noćni glazbeni program

05:50 I tako to..., serija
06:15 Shaggy i Scooby-doo
06:40 Spiderman
07:00 Kad lišće pada, serija R
08:15 Strasti Orijenta, serija R
10:15 Walker, teksaški rendžer
12:05 Zauvijek susjedi, R
13:20 IN magazin R
14:05 Walker, teksaški rendžer
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Strasti Orijenta, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Šuška se, šuška, film
23:50 Magazin MMA Lige
00:20 Zapeši sa mnom, film R
02:25 Odbrojanje, serija
03:40 Glupost nije zapreka, serija

04:00 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

06.35 RTL Danas, (R)
07.15 PopPixie, crtani film
07.30 Moji džepni ljubimci, crtani film
07.45 Ezel, dramska serija
08.40 Ezel, dramska serija
09.30 TV prodaja
09.45 Kismet - okovi sudbine, dramska serija
10.40 TV prodaja
10.55 Cobra 11, akcijska serija
11.50 Cobra 11, akcijska serija
12.40 TV prodaja
13.05 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
13.30 Krv nije voda, serija (R)
14.20 Bibin svijet, humoristična serija
15.00 Cobra 11, akcijska serija
15.55 Cobra 11, akcijska serija
16.55 RTL 5 do 5
17.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija (R)
18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija (R)
20.00 Kućanice, humorna dramska serija (R)
20.50 Ocean straha, dokumentarna drama
22.30 Ubojiti predator, film
00.20 RTL Vijesti
00.35 Igra skrivača, triler
02.15 Astro show, show
03.15 RTL Danas, (R)
03.50 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izrazno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18:30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14.40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populärne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorokom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorokom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorokom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

»SALAŠARI SOMBORSKI« NA »MARATONU LAĐA«

Panonski mornari dio spektakla na Neretvi

zamijeniti bilo kojeg veslača po potrebi tijekom utrke. Tijekom utrke dozvoljena je međusobna zamjena u lađi, ali maksimalno 10 vesala mora biti u vodi.

»Maraton lađa« svojevrsni je spektakl, a dio toga postali su i somborski veslači.

»Od toga su napravili jedan atraktivan sportski i turistički događaj. Pokrovitelj je predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović. Svi sudionici, pa i mi, imali su priliku rukovati se s njim. Kada se rukovao s nama predsjednik Josipović je rekao: 'O, Somborci, opet ste tu.' Drago mu je što sudjelujemo i svima tamo je drago što dolazi ekipa iz Vojvodine, Srbije, to je jedan poseban doživljaj. U Pločama tisuće ljudi čeka dolazak lađa i svima aplaudiraju, bez obzira da li je riječ o prvoplasiranoj, 30. ili posljednjoj ekipi«, kaže Pavle Matarić.

Somborski su veslači na Neretvu otišli uz podršku HKUD-a »Vladimir Nazor«, koji je osigurao financiranje puta, JKP »Parking servis« sponzirirao je majice za ekipu, a kotizaciju za sudjelovanje platio je gradonačelnik Metkovića *Stipe Gabrić Jambo*. »Salašari somborski« bili su smješteni u šatorima na samom ušću Neretve, a dobri domaćini bili su im *Anđelka* i *Ivo Burić*. Nadaju se da će na 16. maratonu biti sponzora koji će htjeti podržati ovaj pothvat somboskih veslača, koji promoviraju ne samo HKUD »Vladimir Nazor«, već i Sombor.

Z.Vasiljević

Na »Maratonu lađa« na Neretvi, koji je ove godine održan po 15. put, 11. kolovoza među trideset i osam natjecateljskih ekipa bila je i ekipa Sportske sekcije HKUD-a »Vladimir Nazor« pod nazivom »Salašari somborski«. Od 38 ekipa, na koncu su zauzeli 32. mjesto, a iako kažu da je njihov plasman mogao biti i bolji, zadovoljni su jer su bili dio spektakla, kakav je »Maraton lađa«.

UTRKA NA NERETVI

Stazu od 22,5 kilometara na Neretvi preveslali su za dva sata, 49 minuta i 15 sekundi. U ekipi su bili: *Gašpar Matarić, Bojan Jozić, Danijel Mandić, Dalibor Beretić, Matija Lukić, Ivan Janković, Jozo Parčetić, Petar Keresteš, Marko Matarić, Zoltan Forgić, Ana Matarić* (bubnjar), *Ivo Burić* (kormilar).

»Ovo je naše drugo sudjelovanje na 'Maratonu lađa', a prvo na brzinskoj utrci, koja je održana 9. kolovoza u Opuzenu. Na toj brzinskoj utrci bili smo dobri, zauzeli smo 28. poziciju. Što se tiče samog maratona, nama je cilj bio sudjelovati, izveslati maraton koji je bio vrlo naporan, jer ipak to je 22,5 kilometara brzinske utrke. Ovogodišnji maraton je bio puno zahtjevniji od prošlogodišnjeg, jer je puhao jak vjetar.

Prvoplasirani su imali za deset minuta lošije vrijeme od prošlogodišnjih šampiona. Vjetar nam je otežavao veslanje, ali i to što smo mi ipak 'Panonski mornari', što smo u ekipi imali pet novih članova koji nisu imali iskustva s Neretvom«, kaže predsjednik Sportske sekcije *Pavle Matarić*. Trener somborske ekipe *Gašpar Matarić* kaže da su se veslači odlično pokazali na brzinskoj utrci, koja je bila utrka za startne pozicije. »Sam maraton bio je ove godine teži nego lani. Zbog vjetrova i valova utrka je bila napornija. Dali smo sve od sebe, završili smo utrku i nismo nezadovoljni«, kaže *Gašpar*. »Nismo očekivali takve nepovoljne vremenske uvjete na Neretvi, ali u suštini smo zadovoljni. Naše 32. mjesto je solidno, jer za svaki veći plasman potrebne su mnogo ozbiljnije pripreme. Ne treba zaboraviti da na maratonu sudjeluju ekipe koje se za taj događaj bukvalno pripremaju godinu dana«, rekao je *Ivan Janković*.

SPORTSKO-TURISTIČKI SPEKTAKL

»Maraton lađa« je amatersko sportsko natjecanje u utrci lađa, tradicionalnih, autohtonih plovila u dolini Neretve. Prije 15 godina maraton je osmišljen u cilju očuvanja i otrgnuća od zaborava

i propadanja stare izvorne nertvanske lađe. Organizatori kažu da je za Neretvane »Maraton lađa« ono što je »Sinjska alka« za Cetinsku krajinu. Po gledanosti, Maraton lađa jedan je od najvećih događaja Hrvatskoj, a ujedno i turistički spektakl i atrakcija. Uživo ga gleda nekoliko desetaka tisuća gledatelja na cijeloj ruti. Svakako najdijeljeniji i najatraktivniji trenutak je start u Metkoviću. Tada više od 400 veslača u istim lađama, gusto zbijenim, uz tutnjavu bubnjeva kreće prema cilju u Pločama. Vozi se nizvodno rijekom Neretvom pokraj Opuzena do Ploča. Posadu lađe čini 10 veslača, bubnjar i paričar (kormilar). Vesla su tradicionalnog oblika, od drveta, kao i parič (kormilo) koji je oblika dužeg vesla. Veslači sjede raspoređeni na rubovima s obje strane lađe, s tim da im noga ne smije prelaziti preko lađe. Bubnjar se nalazi na provi ili sredini lađe i može

Lađari iz Vojvodine »Salašari somborski«

BELA TEMUNOVIĆ, PREDSEDNIK NK ZRINJSKI 1932

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Svečano obilježen jubilej

Nogometnim turnirom proslavljeno 80 godina od osnivanja kluba

Jednodnevnim nogometnim turnirom održanim u nedjelju, 12. kolovoza, na stadionu NK Bačka 1901, uz sudjelovanje najstarijeg kluba u državi koji je ustupio nogometno igralište, te momčadi Lokomotive i Čantavira, NK Zrinjski 1932 je prigodno proslavio 80 godina od osnutka kluba koji je, nakon sedamdeset godina u statusu mirovanja, u svibnju 2011. godine ponovno osnovan. U kraćem razgovoru za naš tjednik zamolili smo predsjednika Zrinjskog *Belu Temunovića* da nam pojašni neke detalje vezane uz ovu klupsku proslavu, ali i planove za nastupajuću natjecateljsku sezonu u Gradskoj ligi Subotice.

»Organiziranjem turnira željeli smo na sportski način obilježiti 80 godina od osnivanja našeg kluba koji se deset godina (1932.-1941.) natjecao u Subotičkom podsavezu i koji je s aktivnim djelovanjem i radom prestao početkom Drugog svjetskog rata. Nakon oslobođenja klub nije dobio suglasnost za nastavak egzistiranja od tadašnjeg političkog vodstva i tek 2011. godine ponovno je osnovan i svoj sportski život nastav-

lja igranjem u Gradskoj ligi Subotice«, pojasnio je predsjednik NK Zrinjski 1932 *Bela Temunović*.

TURNIR

Uz domaćina, sudjelovanje na slavljeničkom turniru prihvatili su momčadi Bačke 1901, Lokomotive i Čantavira, koje su međusobnim susretima uvećale lijepi jubilej »plavo-bijelih«.

»Željeli smo na našem slavljeničkom turniru imati i momčad iz Hrvatske, uputili smo pozive na adresu tri kluba, ali su se ispričali da nisu u financijskoj mogućnosti doputovati u Suboticu. Na koncu smo se odlučili za ekipe iz lokala, a zahvaljujući gostoprimstvu Bačke 1901, na njenom smo igralištu organizirali turnir. U prvom susretu Zrinjski je odigrao neodlučeno (0-0) protiv Lokomotive, našeg tradicionalnog sparing partnera, ali je nakon slabijeg izvođenja jedanaesteraca poražen (1-3). U drugom polufinalnom susretu Bačka je bila bolja od Čantavira (3-2), dok je u finalu slavila protiv Lokomotive (2-1) i osvojila naslov pobjednika turnira.

Cijelo natjecanje je proteklo, što je najvažnije, u lijepoj i fair borbi bez ijednog nesportskog momenta pred 200 gledatelja i naš jubilej je obilježen na najbolji mogući način. Pokal je pobjedničkoj momčadi predao dogradonačelnik *Blaško Stantić*, koji je na turniru predstavljao gradsku samoupravu, a ostalim sudionicima pokale su uručili *Mirko Lazić*, *Branko Vaci* i *Marko Evetović*.

PRIPREME ZA NOVU SEZONU

Slavljenički turnir je organiziran u vrijeme pripremnog razdoblja u kojem se momčad NK Zrinjski 1932 sprema za novu prvenstvenu sezonu u Gradskoj ligi Subotice.

»Pripreme smo službeno započeli još 20. srpnja, a treninge pod stručnim nadzorom trenera *Dejana Bašića* i njegovog pomoćnika *Petra Horvackog* održavamo na našem igralištu u Aleksandrovu. U igračkom kadru imamo 20-ak nogometaša, uz nekoliko mladih prinova koje su nam pristupile iz NK Palić. Nekoliko prvotimaca ne dolazi na treninge, zbog privatnih razloga, pa još uvijek ne znamo s kojim ćemo sve

Bela Temunović

nogometašima igrati u nastupajućem prvenstvu koje počinje 25. kolovoza. Prije turnira smo odigrali jednu prijateljsku utakmicu protiv Bratstva iz Ljutova, a do početka prvenstva je u planu odigravanje još nekoliko kontrolnih susreta.

Na startu prvenstva u Gradskoj ligi igramo protiv Subotice koja je ispala iz Područne lige, ali ćemo natjecateljski debi sezone imati u kup susretu protiv momčadi Dušan Silni, koja je na programu u srijedu 22. kolovoza.

U drugoj natjecateljskoj sezoni željeli bismo se ustaliti u sredini tablice i zabilježiti više pobjeda nego u protekloj, debitantskoj sezoni«, rekao je na kraju razgovora predsjednik kluba *Blaško Temunović*.

Himna

Prije početka turnira intonirana je himna NK Zrinjski 1932 koju je na tekst Stipana Bašića škarabe uglazbio Vojislav Temunović.

»Zorila iz oblaka vila, plavo bili barjak je razvila, i pod njega sve sinove zove, vratili smo staro ime svoje stari Zrinjski plavo bile boje, stari Zrinjski plavo bile boje zovi samo zovi došli su nam snovi, Zrinjski plavo bili Zrinjski plavo bili, Zrinjski plavo bili, Zrinjski!!!! Zrinjski!!!!«

Momčad NK Zrinjski 1932

POGLED S TRIBINA

Budućnost

Prolaskom u posljednju rundu kvalifikacija za plasman u Ligu prvaka, hrvatski prvak Dinamo osigurao je novih 8 europskih susreta, jer mu je u slučaju mogućeg kiksa zajamčen nastup u skupini Lige Europe. Ali, nakon što je u ždrijebu prošloga petka za protivnika dobio Maribor, tko još razmišlja o utješnoj varijanti kada se na pladnju nudi mjesto među 32 najbolje momčadi staroga kontinenta i 8 milijuna eura nagrade samo za plasman, plus dodatna zarada ovisno o postignutim rezultatima u skupini. Prvak Slovenije, uz sve dužno štovanje, ne bi smio biti na putu modre budućnosti i velike financijske injekcije za hrvatskog nogometnog giganta, kojemu je ona itekako neophodna. U pitanju je budućnost najtrofejnijeg nacionalnog kluba, budućnost koja ima izravne sveze s budućnošću hrvatskog klupskog, ali i reprezentativnog nogometa.

Igranje u Ligi prvaka ipak je život na velikoj sceni (čitaj burzi), na kojoj te svi gledaju drugačijim očima od onih na objektivno manjoj pozornici Lige Europe, koja je ipak ostala samo pusti san za ostale predstavnike 1. HNL.

Unatoč ispadanju od favoriziranog europskog velikana Intera, Hajduk je neočekivanom pobjedom u milanskom uzvratu (2-0) navijestio i ujedno potvrdio veliki potencijal svoje nove mlade momčadi, koja je trenutačno vodeća u domaćem prvenstvu i svojom perspektivnošću ukazuje na lijepu nogometnu budućnost majstora s mora. Problema s novcem uvijek ima, i vjerojatno će ga konstantno biti, ali je za nogomet mnogo veći problem ukoliko postoji manjak talenata i kvalitetnih mladih igrača. Jer, bez njih nema ni dobrih rezultata na velikim scenama, bez kojih opet nema niti velikih transfera i financijskih injekcija o kojima ovisi budućnost nogometa na ovim prostorima.

A budućnost donosi i kvalifikacije za SP u Brazilu 2014. Vjerojatno najteže ikada...

D. P.

OI LONDON 2012

Najuspješnija olimpijska žetva

Šest medalja koje su za Hrvatsku na nedavno završenim Olimpijskim igrama u glavnom gradu Velike Britanije osvojili zlatni vaterpolisti, diskašica Sandra Perković i strijelac Giovanni Cernogoraz, srebrni četverac na pariće, te brončani rukometaši i taekwondasića Lucija Zaninović, najveći je zabilježeni olimpijski uspjeh od hrvatske samostalnosti. S tri zlatne medalje (plus 2 srebra i 2 bronce) malena država od svega 4,5 milijuna stanovnika nalazi se na 25. mjestu popisa osvajača odličja, pretekavši mnoge znatno brojnije i sportski moćnije države našega planeta. Još da je Blanka Vlašić zdrava i da se našla na zaletistu skoka u vis...

ZLATNI VATERPOLISTI

U prijašnjim tekstovima vezanim za Olimpijadu u Londonu zabilježni su uspjesi prvih osvajača hrvatskih medalja, a posljednji napis u znaku olimpijskih krugova povećen je perjanicama momčadskog reprezentativnog sporta.

Nikada niti jedna reprezentacija nije na tako uvjerljiv način osvojila olimpijski vaterpolski turnir kao što je to učinila hrvatska momčad pod vodstvom izbornika Ratka Rudića, najtrofejnijeg trenera u povijesti ovog vodenog sporta koji je osvajao olimpijsko zlato s trima različitim reprezentacijama (Jugoslavija, Italija i Hrvatska). Barakude su nanizale impozantni niz od svih osam pobjeda, od borbi u skupini do finalnog duela protiv Talijana (8-6), održavši čas vaterpola svakom od protivnika (Grčka 8-6, Španjolska 8-7, Italija 11-6, Australija 11-6,

Kazahstan 12-4, SAD 8-2, Crna Gora 7-5). Zbog njihovog velikog sportskog uspjeha upamtite imena zlatnih vaterpolista, jer će povijest pokazati koliko je golem rezultat koji su ostvarili u Londonu:

Josip Pavić, Frano Vićan, Damir Burić, Andro Bušlje, Ivan Buljubašić, Paulo Obradović, Igor Hinić, Nikša Dobud, Maro Joković, Miho Bošković, Samir Barać, Sandro Sukno i Petar Muslim.

BRONČANI RUKOMETASI

Iako su mnogi bili uvjereni kako je rukometno zlato osigurano, na putu do njega ispriječila se ponovno, a tko bi drugi, francuska kaznena ekspedicija na čelu s Onestom, Karabatićem, Omeyerom i ostalima. Perfektno odigran turnir, izuzev polufinala, bio je dovoljan samo za broncu. Ali broncu koja donosi fantastičan nastavak hrvatskih uspjeha na velikim natjecanjima, broncu koja ipak ima zlatni sjaj jer je izborena kvalitetom reprezentacije koja i dalje ima lijepu budućnost. Osvojenom velikom pobjedom protiv Mađarske u susretu nakon velikog razočarenja protiv Francuza.

Svaku olimpijsku medalju treba poštovati i slaviti, jer koliko je rukometnih sila ostalo ispod pobjedničkog postolja diveći se Francuskoj, Švedskoj i Hrvatskoj. Za nekoliko mjeseci slijedi Svjetsko prvenstvo i nova prilika za kauboje:

Mirka Alilovića, Venia Loserta, Manuela Štrleka, Ivana Ninčevića, Ivana Čupića, Zlatka Horvata, Igora Vorića, Dragu Vukovića, Blaženka Lackovića, Ivana Balača, Domagoja Duvnjaka, Marka Kopljara, Denisa Buntića, Jakova Gojuna, Damira Bičanića i njihovog izbornika Slavka Goluzu.

Gradska uprava Grada Subotice, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 29. stavak 1. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« br. 135/04 i 36/09) objavljuje

OBAVIJEST

o donesenom rješenju broj IV-05/I-501-247-2012 od 13. kolovoza 2012. godine, kojim je odlučeno da nije potrebna procjena utjecaja na životni okoliš projekta: IZGRADNJA PROIZVODNO-SKLAĐIŠNOG OBJEKTA S PRATEĆIM SADRŽAJIMA – KOMPLEKS ZA PROIZVODNJU KONFEKCIJE na katastarskoj čestici 33924/13 Donji grad (industrijska zona Mali Bajmok), nositelja projekta DOO »GORDON« Sombor, Staparski put bb.

Predstavnici zainteresirane javnosti mogu obaviti uvid i izjaviti žalbu na doneseno rješenje u roku od 15 dana od dana objavljivanja ove obavijesti. Žalba se izjavljuje Pokrajinskom tajništvu za graditeljstvo, urbanizam i zaštitu životnog okoliša – Novi Sad.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugic, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.com.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Prodaje se kuća na Makovoj sedmici sa svim sporednim prostorijama i zidanim bazenom u dvorišnom dijelu, dimenzija: 7 x 4 m i placem od 3 motike, s mogućom zamjenom za odgovarajući stan i doplatu. Tel.: 063/538-639.

Prodaje se ili izdaje garažno mesto u centralnoj garaži na Radijalcu. Tel.: 064/288-72-13.

Prihvatila bih čuvanje i održavanje stambene zgrade na užem i širem području grada Subotice, uz plaćanje svih

režijskih i komunalnih troškova, bez plaćanja zakupnine. Tel.: 064/121-85-48.

Izdajem jednosoban komforan namješten stan – studentima ili mladom bračnom paru u Novom Sadu – blizu sportskog centra na Klisi! Tel.: 063/718-90-33.

Prodajem sliku ulje na platnu slikara Gustava Matkovića. Portret djevojčice s psom. Cijena 500 eura. Tel.: 061-4338-102.

Izdajem kompletno opremljen dvosoban apartman s četiri ležaja, čajnom kuhinjom, kupaoicom, velikom terasom i parkirnim mjestom 150 m od plaže, u Kraljevici na hrvatskom primorju. Tel.: 00381 63/7400209.

Prodajem potpuno novu motornu prskalicu STIHL SR 420. Cijena po dogovoru. Tel.: 064/4088979 ili 063/7246417.

Izdajem jednosoban namješten stan kod Vatrogasaca i VTS, pogodan za studente ili radnike. Tel.: 024-562-512 i 064-1485229.

Prodajem katnicu 110 m² i dvosoban stan od 45 m² istom dvorištu s garažom i nusprostorijama, 3 kupaoone, centralno grijanje (2 kombibojlera), s voćnjakom i kompletnim namještajem. U obzir dolazi i zamjena za dvosoban stan u Subotici uz doplatu po dogovoru. Nekretnine se nalaze na Senjaku, blizu gradskog vrta u Osijeku. Interesirati se u poslijepodnevnim satima. Tel.: 00-385-31 570 355.

U najljepšem djelu Kertvaroša prodajem ulični odvojeni dio obiteljske kuće od cca 64 m², potrebna

adaptacija. Cijena 15500 eura. Postoji sva infrastruktura. Tel.: 572-875 ili 063-8838747.

Izdajem apartmane blizu mora u Crikvenici. Tel.: 00-385- 51 241 053.

Kupujem, prodajem i mijenjam značke. Kupujem knjige i medalje nogometnih klubova. Tel.: 024/542-310 i 062/8-528-228.

Prodaje se sijačica OLT GAMA 18 (gumeni točkovi) s lulama i JEDNOBRAZNI PLUG IMT 14 COLI. Tel.: 024/528682.

Prodaje se polovna cigla malog i velikog formata (4 din/kom) i nova električna kosilica za travu. Tel.: 024/532570.

Prodajem kolica za blizance marke PEREGO. Tel.: 064/1142257.

Hitno izdajem duplu sobu za jednu ili dvije ozbiljne učenice, studentice ili uposlene cimerke u Novom Sadu. Tel.: 021-496-014.

Izdajem apartman u Novom Vinodolskom. Tel.: 00 385 51 241-610, 00 385 98 442-178.

Izdajem jednosoban stan, uređen, useljiv (nova kuhinja, catv, interf, telefon cg, terasa). Subotica, Prozivka Lajoša Joa 70. Cijena 100 eura + 1 mjes. Depozit. Tel.: 024/ 754-650 ili 064/201-56-89.

Izdajem prazan dvosoban stan od 46 m² s grijanjem na plin. Tel.: 064-2394773

Povoljno prodajem hrastovu kacu za vino cca 1500 litara, drvenu muljaču za grožđe, dvoredni špartač za kukuruz i razboj za tkanje. Tel.: 021-776372

Povoljno izdajem smještaj u Rovinju. Tel.: +385-52030007 ili +385-989277470, Jadranka.

Prodajem 4 slike 1x2 m ulje na platnu s ramovima – posljednja večera rad akademskog slikara. Jeftino. Tel.: 060 0242233.

Prodajem 600 kom. stare cigle velikog formata. Tel. 024 535 319.

Prihvatila bih čuvanje i njegu male djece ili starije osobe. Tel.: 064/0714938

Pakrac – (u blizini banja Lipik i Daruvar) na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica, površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: +381 62 788 932

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
 Ulica i broj: _____
 Mjesto i zemlja: _____
 Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**
- * **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
 VOJVOĐANSKA BANKA
 AD MS FIL. SUBOTICA
 IBAN: RS35355000000200292421
 NIU Hrvatska riječ,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«,
 Trg cara Jovana Nenada 15/II,
 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa
 355-1023208-69

MARIO GROS, LIJEČNIK IZ OSIJEKA

Toplo ljetno poslijepodne kratili smo u vrtu kafića »Kod Gente« uz rashlađenu mineralnu vodu. I razgovor ugodni. Mladi čovjek predstavio se kao liječnik koji odraduje specijalizaciju u Kliničkoj bolnici u Osijeku, a uz to privodi kraju i poslijediplomski studij. U sjeni okolnih zgrada prilično je ugodno, pa ne žurimo kući. Ja, jer tu malo dalje stanujem, a on, jer su supruga Katarina, profesorica, i kćerka Sara, koja će ove jeseni upisati četvrti osnovne, već u Subotici. Kod bake Ane, njegove mame, a i on će odraditi još dan, dva, pa će im se pridružiti. Ta ljeta je, drugi vikend kolovoza, vrime Dužijance, predivne manifestacije u prigodi završetka žetve koju bački Hrvati njeguju oduvijek. Sjeća se toga, i kao dječak i kao student je obvezno bio u Subotici, pa i ovih desetak godina od kako je zasnovao obitelj u Osijeku redovito hitaju na Dužijancu.

Mario Gros rođen je u Subotici 1977. godine, tu je završio osnovnu i srednju medicinsku školu i poput većine subotičkih Hrvata odlučio studirati u Zagrebu. Ali, kandidata puno i mjesta malo, pa je upisao Višu medicinsku školu, uredno očistio ispite na prvoj godini i već sljedeće jeseni upisao Medicinski fakultet u Osijeku. Studij je završio u roku, stekao diplomu doktora medicine, ali ostao je na fakultetu kao asistent na katedri za fiziologiju. Čim je dobio mogućnost specijalizacije, odabrao je Odjel radiologije u KBO. Još dok je radio na fakultetu, upisao je poslijediplomski studij iz biomedicine i zdravstva i upravo završava doktorsku disertaciju iz područja fiziologije. Naporno je, kaže, ali kad čovjek zna cilj kojemu teži, mora podnijeti i žrtvu. Naravno, u medicini je to teže, jer studij traje 6 godina, pa još 4 specijalizacije, a vrijeme teče. No, u međuvremenu se oženio, evo već je 10 godina

braka i on i supruga polako odraduju radni vijek. Supruga je Vukovarka, redovito idu i do njenih, jer Vukovar je tu na 15 minuta vožnje, a posebice 18. studenoga, u dane sjećanja na žrtvu Vukovara, dane koje će Vukovarci pamtiti dok su živi. Ona i njeni imali su sreće, cijeli su rat ostali u Vukovaru, kupili su ih na Mitnici, oca izdvojili i završio je u Mitrovici, ali Bogu hvala, danas su svi na okupu i svi su u koloni sjećanja tog 18. studenoga.

Otkuda Subotičanin u Osijeku, u Hrvatskoj? »U Subotici je uvijek to bilo 'in' i hrvatska je mladež redovito nakon srednje škole išla na studij u Zagreb, rjeđe u druge gradove. I sam sam pošao u Zagreb, ali sudbina je htjela da tu samo započnem a studij

nastavim i završim u Osijeku. U prvo mi je vrijeme falio Zagreb, ali danas se ne kajem, tu sam stekao diplomu, tu sam se zaposlio, savio obiteljsko gnijezdo, a i Subotica mi je tu na stotinjak i nešto kilometara i svakoga mjeseca jedan vikend idem kod mame. Znaite, u Zagrebu je bilo naš više Subotičana i Vojvođana općenito, tamo su Vojvođani imali i svoju udrugu, pa smo se ponekad okupljali, a tamo sam išao i na bunjevačko prelo. Povratkom u Osijek, razmišljao sam da se i ovdje organiziramo, ali tako je kako je«, rekao je Mario.

U Osijeku je evo već petnaestak godina i danas mu je sasvim po volji. Čak ga podsjeća na Suboticu, svojom veličinom, brojem žitelja, menta-

litetom i stilom života, i što je najvažnije, blizu je Subotice. Baš zato je često u subotici, gdje mu žive mama Ana i sestra Jadranka s obitelji. Nažalost, ti odlasci s vremenom sve su kraći, dan, dan i pol. Najčešće je s obitelji, pa je sve rjeđe s prijateljima iz mladosti. Ali posjet Subotici uvijek je užitek, makar sjedio na dvorištu ili iz vrta gledao toranj kerske crkve. Baš zato rado odlazi na Dužijancu, jer tu se okupe svi, i oni koji su u Zagrebu i diljem Hrvatske, ali i diljem svijeta. Jer rodni grad je uvijek u srcu, ne samo njemu već i prijateljima s kojima je u kontaktu, pa je Subotica uvijek poželjna destinacija, opcija koju bi rado prihvatio kada bi mu ponudili posao. Kao liječnik i čovjek od humanog poslanja rado bi pomogao svom svitu, misleći na svoje rođake i prijatelje i općenito, svoj rod. Nažalost, Subotica nije više grad kojega je ostavio prije petnaestak godina, jer kotač povijesti se okreće, mijenja se i vrijeme i ljudi, političke i ekonomske prilike i sve to ostavlja traga na voljenom gradu, nažalost, uvijek na štetu Subotice. Na upit, koliko se danas u Osijeku druži sa Subotičanima i Vojvođanima, odgovorio je - ne puno. Ne samo zbog posla i obveza, jer, vrijeme nikada nije prepreka, tko hoće nađe načina, a tko neće, nađe izgovora. Slobodnog se vremena uvijek može naći kad čovjek hoće i želi. No, činjenica je da su kontakti sve rjeđi i uglavnom se čuju kada netko nešto treba. To je šteta, posebice kada su u pitanju ljudi koji tek dolaze i dragocjena im je primarna inicijacija.

Na kraju, uputio je poruku svima koji dolaze, da se obrazuju i njeguju baštinu, jer to im nitko ne može oduzeti, neovisno o sustavu i prilikama. Osim znanja, tu je i obitelj, i to su vrijednosti kojima mladi čovjek mora težiti.

Slavko Žebić

Ničija dica bila na moru

Bać-Iva je vi dana svaj nikaki i već ne zna šta bi od jida i jada. Kud je udarila taka jara, tu još i televizija... Gledi u nju, pa samo glasno duše krož nos i malo-malo, pa jako otpljune. Ne zna samo kako se to vazdan pripovida da su svi u njegovomu toru jednaki, a opet vidi da tude imade i mali i veliki, i krupni i sitni, i trizni i pijani, pa koga krupni i veliki više volju, taj je i malo jednakiji od drugi. Eto, već nekoliko put njegovi na matrne televizije beštelovali i u matrni novina natrukovali da su na moru bila sva dica što uču škole na matrnomu. »Pa šta j to više š nama, jel se međ sobom baš ni malo ne možemo razumit, jel baš i nismo svi naši, pa ni ni čudo što se ne razumimo, jel već, možda, Bože m prosti, niko više ni ni naš? Pa jel sad već moru i dicu učit dilidbama?«, pita se glasno. Njegova samo sleže ramenima, a dada došo malo u goste, ko da je nameriso da je snaja oteгла bundivaru. Umudrijo se i praši ko da tri dana ni jijo. »Znaš, dite, ne vridi ti se jidit. Jeste da smo uvijek svi bili jednaki, al ne baš skroz« dada će priko zalogaja, a oči mu se zasjajale ko da je ne znam šta mudro reko. »Sve ja to znam, al ugrizli mi za srce lane kad su obećali da će na more sva dica što uču na matrnomu. A ope, kad su se krenili, avtobus se napunijo još pri neg što je došo do našega sela, pa je išlo samo nekoliko naši i jedva se utrpala jedna učiteljica. A potli sam vidijo da je međ njima bilo dosta i take dice što već imu i svoju dicu, pa je zoto dosta naši i izvisilo«, obisijo nos bać-Iva. »E, dite, vada znaš da se uvijek bolje ugrije naj ko je bliži vatre. Da imademo međ našima prvima kogagod od naši iz sela, sve bi to bilo lakše«, opet će mudro dada. »Ta ite, dado, kako da nemamo. Imademo i to dvojicu, a jedan je još na dosta velikomu položaju. Samo, neće on vada ko kaki prosjak vazdan iskat štogoda za nas? Ako oće ostat tamo di je, mora malo vuć za nji, a ne od nji. Eno, niki iskali za svoje. I dobili. Išla njeva dica na more, al nji na položaju više nema. Vaj naš mudar i ne da se. A vaj drugi je međ nima čija se tamo baš i ne sapi, štogod reko. I eto, zoto naša dica nikad da dojdju na red«, kaže bać-Iva, malo dune krož nos i jako otpljune. Dada se za dram nameto i ošo doma. Cure su već prija ošle kod majke, kažu rekla jim da će spec frišku lepinju i napraviti bečara za večeru, pa čedu tamo i spavat. Bać-Iva i njegova legli, nisu dugo ni čekali. »E, ala svašta radu, al samo nek radu, Bog sve vidi! Dojće i njima crni petak!«, bisno će bać-Iva, pa ko da je iz sebe izbacijo svaj teret, polako se okrenijo i pricvrlijo nuz njegovu. Ruka mu je oma odlutala pod košuljac, a i malo dalje. Ona se malo počela ko nečkat, nako radi reda, ko spava je se, ujutru mora uranit pa na posov, a i nek vidi da je ni samo do ludorija. Al ni dugo, i njezne ruke su bome bile nestašne i ne samo ruke. Kad već cure nisu doma, mogli su dat srcu na volju, nisu se bojali da će kogod unit kod nji, jel da će ji čut. Potli su blaženo zaspali, iz bać-Ive je izašo svaj jid i jad. Samo je sanjo da je na more išla i njeva mlađa. Malo se i brundala, al zabadva. Kad se upisivala u prvi razred, ni ji bilo dosta prijaviti, pa ni ni učila na matrnomu. A potli se vidlo da je u varoši dosta i kad ji se prijavi troj-četveroj, pa još dobiju i dvi-tri učiteljice. Tako je to, selo je selo, a Varoš je varoš. Bać-Iva je doma naučijo koliko znade i bome, lipo ona i čita i piše i deklemuje na matrnomu, al opet, škula je škula, a učitelji učitelji, vo se ne sapi. Vi u selu nisu mogli ko ni u varoši, a možda su i mogli, samo da je naj što se brine za sve oko Dunova stvarno njev. Jel možda da su oni njegovi. Kad se probudijo bijo je svaj oznojiti. A u usti gorko.

Piše: Ivan Andrašić

17. kolovoza 2012.

Bolje je patiti zbog istine, nego biti nagrađen za laž.

Leonardo da Vinci

Bolje je malo znati temeljito, nego znati puno, ali površno.

Emanuel Kant

Ne morate biti bolji od drugih, budite samo najbolji što možete.

Dušan Radović

Daleko je prvi...

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Antun Radić

Koje je godine i gdje rođen utemeljitelj hrvatske etnografije Antun Radić?

Gdje je stjecao akademsku naobrazbu?

Kako se zvao njegov doktorski rad?

Gdje je službovao tijekom školske službe?

Koliko je godina bio tajnik u Matici Hrvatskoj?

U kojim je časopisima aktivno djelovao?

Koji je stranku osnovao 1904. godine?

Na koga je ponajviše politički utjecao svojim etnološkim istraživanjima?

Kada je i gdje umro Antun Radić?

Roden je 11. lipnja 1868. godine u Desnom Trebarjevu kod Siska. Školovao se u Beču i Zagrebu gdje je doktorirao 1892. godine. O nekim eshatološkijskim motivima u hrvatskoj književnosti. Osijek, Požeži, Varaždinu i Zagrebu. Od 1901. do 1909. godine. »Zborniku za narodni život i običaje Južnih Slavena«, »Glasu Matice Hrvatske«, »Domu«. Hrvatsku pučku seljačku stranku. Na svog mlađeg brata Stjepana. Umro je 10. veljače 1919. godine u Zagrebu.

Kaže debela žena svom mršavom mužu:

- Kad te netko vidi pomisli kako je cijeli svijet izgladnio.

- A kad tebe vide znaju zbog čega je tako! - odgovori muž.

Lete dva komarca i naiđu na pijanog čovjeka na ulici.

- Ajde ti prvi – oglosi se jedan.

- A ne, ja ne pijem dok vozim.

Draga, moram ti priznati tužnu istinu. Tvrtka nam je u bankrotu, otac me je izbacio iz nasljedstva, zaplijenit će nam kuću i razbio sam automobil.

- Hoćeš li me i dalje voljeti?

- Hoću, ali ćeš mi strašno nedostajati.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

ts tržnica AD
subotica

www.subotickatrznica.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**KTC SUBOTICA :: SOMBOR ::
APATIN :: SENTA :: BEČEJ**
VIKEND AKCIJA *17.8 - 20.8.2012.*

- ODGODA PLAĆANJA
ČEKOVIMA GRADANA DO **90** DANA

I U VAŠEM GRADU OVOG VIKENDA SUPER PONUDA U KTC MARKETIMA

Papalina rinfuzno 1kg

114.129.90
114.90din

Paprika babura 1kg

34.49.90
34.90din

Paprika roga 1kg

34.49.90
34.90din

Voda Radenska
1.5litra

39.45.90
39.90din

Griz pšenični 500g

43.62.90
43.90din

Finetti dvobojni 400g

176.219.90
176.90din

Pasta za zube Blend-a-Med
100ml, više vrsta

239.269.90
239.90din

After shave LMX Energy

172.209.90
172.90din

Deterdžentizaprublje
Merix Bademovo Mlijeko+
Mer Nitro GRATIS

1.099.1199.90
1.099.90din

NOVO

**KTC KLUB
VJERNOSTI**

500,00 – 999,99 dinara
1.000,00 – 1.499,99 dinara
1.500,00 – 1.999,99 dinara

**1 BOD
2 BODA
3 BODA...**

SAKUPI I OSVOJI
opširnije
www.ktc.rs

